

DRWO

tehnika **nameštaj**

broj 86 ■ godina XXII ■ april 2025. ■ cena 300 dinara ■ godišnja pretplata 2.200 dinara ■ za inostranstvo 50 evra

9 777 14 51 512 008

OSTERMANN

Eksperti za kantovanje

RAZNOVRSNA PONUDA OSTERMANN KANT TRAKA:

direktna isporuka iz Beograda +
brz pristup najvećem evropskom
asortimanu kant traka

www.ostermann.eu

NIGOS

MOCA

scm

simpo

LESSTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

Weinig

Rešenja i usluge uvek dostupni za vas

SCM, STRATEŠKI PARTNER, UZ VAS U SVAKOJ FAZI VAŠEG POSLOVNOG PROCESA

SCM je oduvek stajao uz kompanije u sektoru prerade drveta, pružajući podršku klijentima ne samo tokom celokupnog životnog ciklusa mašina, već prvenstveno u razvoju njihovih preduzetničkih aktivnosti, sve zahvaljujući **ekosistemu softvera, veštinama sa značajnom dodatom vrednošću i proaktivnim servisnim sistemima zasnovanim na algoritmima mašinskog učenja**, kako bi postigli najviše nivoe performansi.

Vizija usmerena na kupca osigurava da SCM postane vaš strateški, stabilan, pouzdan i sveprisutni partner u svakoj fazi proizvodnog procesa vaše kompanije, **sa tehnološkim rešenjima i uslugama koje su stalno povezane kako bi se maksimalno povećala efikasnost mašina, poboljšao kvalitet proizvoda i smanjili operativni troškovi.**

SCM je više. Vi ste više.

Posetite nas na Ligna 2025
i otkrićete svet usluga i rešenja
koja će odgovarati svim vašim potrebama.

26-30.05.2025 HANNOVER, NEMAČKA

HALA 13 - HALA 16

SCM ADRIA

Tel. +386 1 320 1740

scmadria@scmgroup.com

www.scmwood.com

is more

Jednom klijent,
uvek PARTNER.

GAJ

INŽENJERING
I OPREMANJE

- I Proizvodnja nameštaja
- I Opremanje enterijera
- I Projektovanje
- I Izvođenje građevinsko-zanatskih radova

Cara Dušana 266, Zemun

T. +381 11 316-21-29

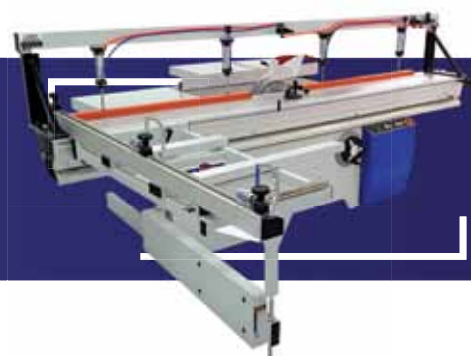
E. gaj@gajinzenjering.rs

gajinzenjering.rs

MAŠINE ZA OBRADU DRVETA I METALA

RADEK mašine se proizvode po strogim merama kvaliteta i industrijskim standardima, sa maksimalnom posvećenošću svakom detalju proizvodnje pažljivo odabranih komponenti dokazanog kvaliteta i izdržljivosti. Tim RADEK-a može se pohvaliti da je uspešno instalirao preko 3.000 mašina za obradu drveta i metala u regionu Balkana.

Posetite našu web stranicu i otkrijte široku ponudu mašina za obradu drveta i metala!

www.radek.rs / +389 70 215 994 / info@radek.com.mk

MONTAŽA I OBUKA

SERVIS I TEHNIČKA PODRŠKA

REZERVNI DELOVI

DRVOTEHNIKA

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

Časopis izlazi tromesečno

Izdavač

EKOpress Blagojević d.o.o.

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 22, lokal 22

Tel/fax: +381 (0) 11 213 95 84, 311 06 39

mob: +381 63 289 611

www.drvotehnika.com

e-mail: office@drvotehnika.com

Godišnja pretplata 2.200 dinara

Pretplata za inostranstvo 50 evra

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Bogdan Kavazović, TIK stolarija, Sr. Mitrovica
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Dr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronik, Niš
- Dr Nebojša Todorović, Šumarski fakultet
- Dragan Petronijević, MOCA, Jablanica
- Gradimir Simijonović, TOOP WOOD, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Milorad Žarković, ORAGO TERMO-T, Hrtkovci

Osnivač, vlasnik i prvi urednik

- Mr Dragojlo Blagojević

Redakcija

- Nemanja Jokić, direktor, glavni i odgovorni urednik
- Zoran Perović, tehnički urednik
- Lazo Šinik, saradnik, Banja Luka
- Mirjana Cenić, saradnik, Grdelica

Stručni konsultant

- Prof. dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet
- Dipl. ing. Dobrovoje Gavović, Beograd
- Snežana Marjanović d.i.a. AMBIENTE, Čačak

Uplate za pretplatu, marketinške i druge usluge izvršiti na tekući račun broj

160-176289-53, BANCA INTESA ad Beograd

Devizni račun:

IBAN: RS35160005010001291720

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih poruka, niti za informacije u autorskim tekstovima

Redakcija bez konsultacije sa autorima ili sagovornicima može integralno ili u delovima objavljivati tekstove iz prethodnih izdanja

Priprema, štampa i distribucija
EKOpress Blagojević d.o.o.

Registarski broj APR: NV000356
CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISSN 1451-5121

COBISS.SR-ID 112598028

UVODNIK

Kada se identifikuju sa grupom
i slabi ljudi se osećaju jakim!

Globalizacija, partokratija i obojena revolucija

Jedna izreka veli da je *najgore kad čovek prestane razlikovati dobro i zlo*. A kada se sa višedecenijskim životnim iskustvom osvrnemo samo na protekle četiri decenije, teško je lišiti se osećanja da je u ovom svetu zlo dominantnije nad dobrim... Sećamo se početka devedesetih i raspada zemlje koju smo iskreno voleli, sećamo se rata, inflacije i sankcija, sećamo se bombardovanja, rušenja i ubijanja, pa revolucionarnog oktobra i činjenice da su **globalizacija i partokratija** na ove prostore stigle zajedno.

Podsećamo da je **globalizacija** pojam koji ukazuje na promene u društvu koje su rezultat međunarodnog porasta razmene kako u ekonomiji i trgovini, tako i u kulturi, idejama, migracijama, međuljudskim odnosima uopšte...

Takođe podsećamo da je **partokratija** oblik vladavine u kojoj je politički proces podređen interesima jedne ili više političkih partija, a zanemaruju se građani kao nosioci suvereniteta. Partokratija je negacija demokratije, ona je njen prividan oblik jer političke stranke svoj interes uzdižu iznad opštih interesa društva. U partokratiji se vlast ne nalazi u institucijama, već u vladajućim strankama.

Rekosmo da su globalizacija i partokratija na ove prostore stigle zajedno, pa su u našu zemlju skoro legalno ušle sumnjive, pljačkaške privatizacije ostavljajući iza sebe armiju otpuštenih i nezaštićenih radnika, a nezaposlenost je premašila četvrtinu radno sposobnog stanovništva. Sve se to dešavalo u prvih desetak godina ovog veka, kada su naša rukovodstva želela da se trijumfalno odlepe od kraja prošlog veka, ali su ih svi pokušaji da se od nje ga uz pljuvanje distanciraju, samo više spajali i jasno ukazivali na kontinuitet...

Prva decenija ovog veka obilovala je političkim problemima i promenama, a permanentni pritisci i ucene zapadnih moćnika na našu zemlju nisu prestajale. A onda su delimične reforme, investicije i ozbiljni privredni pomaci uz dominantno politička trasiranja donela istinski ekonomski boljitak, više posla, veću zaposlenost i bar prividnu sigurnost, pa kad se činilo da nam uistinu predstoji stabilan napredak i mir, stigla je korona, zatim ratovi na istoku Evrope i Palestini...

Globalizacija se, dakle, najčešće posmatra sa aspekta ekonomije, pa se u prvi plan stavlja njen učinak na liberalizaciju trgovine, a zanemaruju se činjenice da je ona produkt imperijalizma i da obuhvata sve aspekte društvenog života, da uz stare imperijalne interese, donosi nove društvene pokrete, nove profesije i zanimanja, novi način života i poimanja istog. Uz značajan porast mogućnosti prenošenja informacija i dostupnost različitih sadržaja, rastle su i mogućnosti dezinformisanja, medijskog inženjeringa i oblikovanja poželjnog ponašanja pojedinaca i grupa ljudi, kao i formiranja **globalističke ideologije** koja, kako kažu stručnjaci, potiskuje bilo kakvo razmatranje činjenica. A latinska poslovnica kaže: *nezanje je majka drskosti...*

Da bi se ovladalo masovnim mišljenjem ljudi, neophodno je prvo, uz raskid sa tradicionalnim vrednostima i gubljenjem nacionalnog identiteta, što je najveći poraz za svaki narod, **odbiti svaku raspravu o činjenicama**, ili ih jednostavno ignorisati. Ne sme se govoriti šta je bilo i zbog čega se dešavalo, šta je tačno, a šta nije, šta je istina, a šta laž, nego se podeljenim grupama koje se međusobno mrze ili obožavaju, servira pripremljen, grupi poželjan stav, koji se usvaja bez ikakvog razmišljanja. U takvoj situaciji nema razgovora, nema razumevanja, a rastu napetost i mržnja... Oko grupa koje se mrze ili obožavaju, prave se narativi kao prepoznavanje na čijoj si strani, pa ako neko trezveno kaže ovo je ispravno, a ovo nije, a ne uklapa se u pode-lu, odmah se odbija bilo kakva argumentacija... To stanje postaje eksplozivno kada se spoji sa ljudskom dobrotom, sa saosećanjem ljudi. Nekada su to lažne ideje, nekad događaji ili neka vest, kao *majka zemlja umire*, što baš nije tačno, ili *kitovi izumiru*, što je prilično tačno, a kod nas je taj eksplozivni fitilj bio pad nastrešnice... I onda se u ljudima pokrene ono što je najbolje u njima: emocije i saosećajnost i spoji se sa ranije formiranim narativima, ovo je zlo, ovo je dobro i tada dolazimo u situaciju gde se uopšte ne čujemo, gde se argumenti odbijaju, zato što čovek ima utisak: pa sve što ja radim, i kad protestujem i kad sam protiv protesta, sve radim iz najboljih namera, ne razumevajući da je problem u tome što je doveden u psihološko stanje da nije sposoban više da preispituje činjenice i stavove koje je prethodno neko drugi, za svaku konfliktnu stranu, zauzeo, a koje je on bez razmišljanja, nekritički prihvatio... Globalistička ideologija se godinama sistematski planira i produkuje, pa kad zbog nekog povoda konflikt eksplodira, jedni ga zovu obojena revolucija, a drugi su kontra revolucionari... I tako ovaj narod ništa nije naučio iz svoje prošlosti, on luta i u permanentnom je sukobu, on tako potvrđuje svoje postojanje, nasuprot Dekartovom: *Cogito ergo sum!* Mislim, dakle postojim... ■

Dragojlo Blagojević

PIŠE: prof. dr Branko Glavonjić

Blag oporavak pred kraj 2024. godine nije umanjio ocenu da je ona bila teška za najveći broj preduzeća

Da li će srpska drvna industrija postati industrija propuštenih šansi

Protekla 2024. godina je godina koju će mnoga preduzeća u drvnoj industriji želeti da što pre zaborave. Znači blagog oporavka i optimizma koji su se pojavili u poslednjem kvartalu 2024. samo delimično su ublažili generalnu ocenu da je protekla godina bila teška za najveći broj preduzeća.

Proizvodnja ključnih kategorija proizvoda drvne industrije Srbije

Proizvodnja se u 2024. kretala od pada do blagog rasta, zavisno od sektora. U proizvodnji **ploča od drveta** zabeležen je rast proizvodnje sirove iverice za 15% i furnirskih ploča za 2,2%, dok je proizvodnja lesonita zabeležila pad od 14,7%. Najveći pad proizvodnje imala je **proizvodnja drvnog peleta** i to za 20% ili iskazano u fizičkim jedinicama mere za 78 hiljada tona u poređenju sa 2023. godinom. Koliko je stanje u ovoj oblasti teško pokazuju podaci da proizvodnja peleta opada treću godinu zaredom, da su fabrike opterećene zalihama i da su prinuđene da pelet prodaju ispod cene koštanja. Sve to se dešavalo i pored intervencije Vlade da ograniči uvoz peleta. Prva odluka o ograničenju uvoza peleta je doneta početkom aprila 2024. godine i ista je četiri puta produžavana (poslednji put u januaru 2025. i trebalo je da bude na snazi do polovine aprila ove godine). Međutim, početkom marta doneta je odluka o stavljanju van snage zabrane uvoza peleta što će dodatno otežati poslovanje domaćih fabrika. U poslednje tri godine proizvodnja drvnog peleta u Srbiji je smanjena za 168 hiljada tona, što samo po sebi govori koliko je jaka kriza u ovom sektoru. Kriza ne pogađa samo fabrike pe-

Znači blagog oporavka i optimizma koji su se pojavili u poslednjem kvartalu 2024. samo delimično su ublažili generalnu ocenu da je protekla godina bila teška za najveći broj preduzeća iz oblasti prerade drveta i proizvodnje nameštaja. Zavisno od sektora, proizvodnja se u 2024. kretala od pada do blagog rasta.

Uprkos dinamičnim promenama i brojnim ograničenjima u tokovima trgovine nameštajem i proizvodima od drveta na globalnom nivou, izvoz drvne industrije Srbije ostvario je rast u 2024. godini od 1,4%, dostigavši vrednost od 736,6 miliona USD. Izvoz nameštaja od drveta je iznosio 384,9 miliona USD, što je predstavljalo povećanje od 4,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Spoljnotrgovinski bilans prerade drveta je negativan već petu godinu zaredom, a dominantan izvoz poluproizvoda od drveta i nisko učešće nameštaja izrađenog od masivnog drveta u ukupnom izvozu drvne industrije sve više upućuju na zaključak da, u segmentu masiva, srpska drvna industrija postaje industrija propuštenih šansi.

leta već i druge učesnike u lancu vrednosti, a pre svih veliki broj dobavljača drvne sirovine.

Proizvođači **rezane građe četina** su najveći deo 2024. godine proveli u iščekivanjima da tržište „proradi“. To se ipak nije desilo u onom obimu u kome su se proizvođači nadali pa isti često ponavljaju pitanje šta se to dešava sa tržištem, da i pored značajnih investicija u infrastrukturu i stambenu iz-

gradnju, potražnja za rezanom građom četinarara nije na nivou na kome bi trebalo da bude. Čak i uvoz rezane građe četinarara opada treću godinu zaredom, posmatrano po količini. U 2024. godini uvoz je iznosio 260 hiljada m³ i bio je manji za skoro 40 hiljada m³ u odnosu na 2021. godinu. Izgleda da vreme dasaka, greda, gredica i letvi nepovratno prolazi jer ih u sve većoj meri zamenjuju kompoziti u formi građevinske opla-

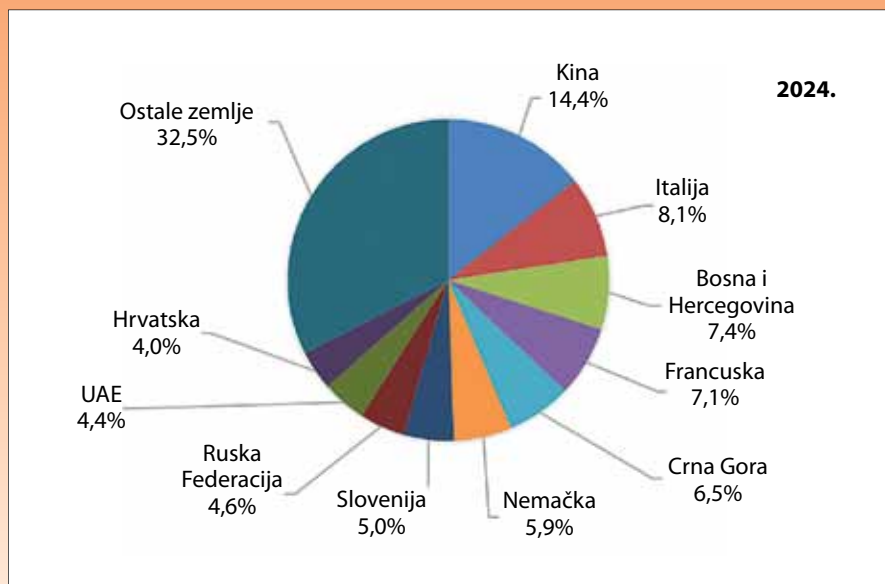
te, I-gredica i drugih nosača koji omogućavaju građevinarima bržu gradnju. Domaća proizvodnja ovih kompozita je u povoju, a sve veća potražnja građevinskih preduzeća u najvećoj mjeri se zadovoljava uvozom. U 2024. godini Srbija je uvezla oplate od drveta za betonske građevinske radove u vrednosti od 5,2 miliona US\$.

Proizvodnja **rezane građe liščara** se stabilizovala nakon teške 2023. godine, i krenula da raste u drugoj polovini 2024. godine. Vodeći proizvođači su ostvarili rast proizvodnje i izvoza, posmatrano kroz fizički obim, dok su manji proizvođači imali dosta oscilacija tokom prvih devet meseci. Te oscilacije su bile uzrokovane promenama narudžbina od strane, pre svega, kineskih trgovaca. Stanje kod njih se stabilizovalo u poslednjem kvartalu kada su ponovo krenule porudžbine kao rezultat stabilizacije i rasta potražnje u Kini. Vodeći proizvođači imaju zaključene ugovore sa kupcima u Kini i UAE do juna 2025. godine, što je jedan od pokazatelja da se situacija na glavnim izvoznim tržištima stabilizovala, bar za sada.

Kada su u pitanju cene po kojima se izvozila rezana građa liščara, nakon rekordno visokih cena u 2022. godini, cene su se „vratile“ na normalni nivo tokom 2023. godine. Taj nivo cena se zadržao sve do oktobra 2024. godine kada su cene u izvozu porasle za oko 10%. Po tim cenama vodeći proizvođači su ugovorili isporuke inostranim kupcima do juna 2025. godine.

U proizvodnji **podova od drveta**, situacija se može oceniti nezadovoljavajućom i pored blagog rasta proizvodnje od 2,8% u 2024. godini. Zbog „hroničnog“ nedostatka sirovine, pre svega hrastovih friza, proizvodnja je u 2024. godini bila manja za 1,2 miliona m² u poređenju sa 2018. godinom, kao godinom sa rekordnom proizvodnjom. Zbog toga se stepen korišćenja kapaciteta, kod većine proizvođača u 2024. kretao u opsegu od 53% do 66%. Porudžbine i potražnja u prva dva meseca 2025. godine su bile na višem nivou u poređenju sa istim periodom prethodne godine, pa proizvođači očekuju da bi ova godina trebalo da bude uspešnija.

Slično drvenim podovima i situacija u oblasti proizvodnje, izvoza i uvoza **drvenih paleta** se takođe može oceniti kao nezadovoljavajuća. U 2024. godini izvoz drvenih paleta je iznosio 19,4 miliona USD, a uvoz čak 33,2 miliona US\$. U poređenju sa 2023. godi-

Grafikon 1. Učešće prvih 10 zemalja u vrednosti ukupnog izvoza prerade drveta Srbije u 2024. godini (izvor: RZS, 2025)

nom izvoz je bio manji za oko 9 miliona US\$.

Proizvodnja **ploča od lameliranog drveta** (tzv. daščanih ploča) ostvarila je rast u 2024. što je pratio i njihov izvoz koji je porastao za 8%.

Većina proizvođača **pločastog nameštaja** imala je rast proizvodnje u 2024. godini, posmatrano po vrednosti. Pad proizvodnje kod manjeg broja preduzeća nije uticao da ukupna proizvodnja pločastog nameštaja u Srbiji zabeleži rast u 2024. Slična situacija je bila i u **proizvodnji tapaciranog nameštaja** koja beleži najbolje rezultate od svih kategorija nameštaja. To se posebno odnosi na izvoz koji je u 2024. porastao za 12 miliona US\$ ili 14% u odnosu na prethodnu godinu. U proizvodnji **nameštaja od masivnog drveta** većina preduzeća, posebno malih, zabeležila je blagi pad proizvodnje. To se posebno odnosi na mala preduzeća koja se bave proizvodnjom stolica. Zahvaljujući rastu proizvodnje u srednjim i velikim preduzećima, koja su u najvećoj mjeri orijentisana na izvoz, izvoz ove kategorije nameštaja ostvario je rast od 6,1% u 2024. godini.

Izvoz i uvoz drvene industrije Srbije

Uprkos dinamičnim promenama i brojnim ograničenjima u tokovima trgovine nameštajem i proizvodima od drveta na globalnom nivou, **izvoz drvene industrije Srbije** ostvario je rast u 2024. godini od 1,4%, dostigavši

vrednost od 736,6 miliona USD. **Izvoz nameštaja od drveta** je iznosio 384,9 miliona USD, što je predstavljalo povećanje od 4,1% u odnosu na prethodnu godinu. **To je ujedno i najveća vrednost izvoza nameštaja od drveta u poslednjih dvadeset i pet godina.** Kada je u pitanju izvoz prerade drveta on je nastavio da opada drugu godinu za redom. Izvoz od 351,7 miliona USD bio je manji za 1,7% u odnosu na 2023. godinu.

Rast izvoza nameštaja odnosno pad izvoza prerade drveta promeniili su učešće ovih grana u strukturi ukupnog izvoza drvne industrije Srbije u korist nameštaja (52,2% u 2024. g). U 2023. godini, izvoz nameštaja od drveta je prvi put premašio vrednost izvoza prerade drveta u poslednjih dvadeset i pet godina i to za 3,3%. To se nastavilo i u 2024. godini u kojoj je vrednost izvoza nameštaja bila veća za 9,4% ili za 33,2 miliona USD u odnosu na izvoz prerade drveta. Da li će se nastaviti započeti trend teško je predvideti, s obzirom na to da su poremećaji u tokovima trgovine drvjetom i proizvodima od drveta na globalnom nivou, u poslednjih pet godina, negativnije uticali na preradu drveta nego na proizvodnju nameštaja.

U **strukturi izvoza nameštaja od drveta** u 2024. godini dominantno učešće su imali nameštaj izrađen od pločastih materijala i tapacirani nameštaj, dok je učešće nameštaja izrađenog od masivnog drveta iznosilo svega 21%. Učešće nameštaja izrađenog od

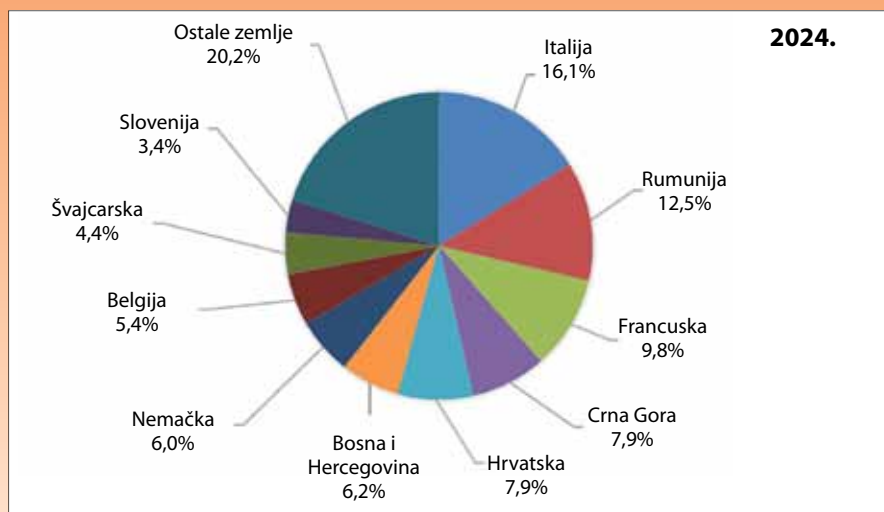
masivnog drveta u ukupnoj vrednosti izvoza drvenog nameštaja se smanjuje iz godine u godinu zbog sve izraženije konkurencije od strane, pre svega, kineskih izvoznika u zemljama koje predstavljaju glavne potrošačke centre nameštaja u Evropi, a koje su istovremeno i najznačajnija izvozna tržišta industrije nameštaja Srbije.

Analiza **strukture izvoza prerade drveta u 2024. godini pokazuje da i dalje prevlađuju rezana građa i proizvodi sa niskom dodatom vrednošću sa učešćem od čak 76%**. I dalje se najveće količine domaće drvene sirovine izvoze u formi rezane građe, furnira, elemenata za gajbice, drvenih paleta, a poslednjih nekoliko godina raste i izvoz tzv. top layer-a za višeslojne podove. U 2024. godini iz Srbije je izvezeno skoro 3,5 miliona m² top layer-a od tvrdih lišćara (dominantno hrasta). Za potrebe njihove proizvodnje i izvoza, pored domaće sirovine, uvozili su se trupci hrasta iz zemalja u okruženju (najviše iz Hrvatske). Iako je u 2024. godini došlo do blagog pada izvoza rezane građe lišćara, posmatrano po količini, izvoz od 199 hiljada m³ je i dalje veoma visok.

Najznačajnije destinacije za izvoz proizvoda prerade drveta Srbije bile su Kina i Italija dok je učešće Bosne i Hercegovine, Francuske i Crne Gore bilo prilično ujednačeno (grafikon 1).

Kina je u 2024. godini bila ubedljivo najznačajnije tržište za izvoz proizvoda od drveta iz Srbije. Ukupan izvoz svih proizvoda od drveta na ovo tržište dostigao je rekordnu vrednost u iznosu od 50,8 miliona USD. Daleko ispod nalazile su se ostale zemlje i to Italija (28,6 miliona USD), Bosna i Hercegovina (26 miliona USD), Francuska (25 miliona USD) i Crna Gora (23 miliona USD). Od ostalih zemalja, koje spadaju u top 10, izdvajaju se Nemačka, Slovenija, Ruska Federacija, UAE i Hrvatska. Skoro 2/3 izvoza proizvoda od drveta iz Srbije ostvareno je u ovih deset zemalja.

U strukturi izvoza u Kinu dominantno su zastupljeni rezana građa svih vrsta lišćara, trupci i top layer za višeslojne podove. U izvozu u Italiju dominiraju takođe poluproizvodi i to rezana građa, neobrađene ploče iverice, lesanit ploče i elementi za gajbice. Ovako nepovoljnu strukturu izvoza donekle ublažava izvoz višeslojnih podova (2 miliona USD), mrtvačkih sanduka od drveta (1,44 miliona USD) i ostalih proizvoda od drveta (5,6 miliona USD). Izvoz u Bosnu i Hercegovinu

Grafikon 2. Učešće prvih 10 zemalja u vrednosti ukupnog izvoza nameštaja od drveta iz Srbije u 2024. godini (izvor: RZS, 2025)

karakteriše takođe izvoz poluproizvoda od čega su najveću vrednost zabeležili rezana građa, ploče iverice i vlaknatice i železnički pragovi. Nepovoljnu strukturu donekle ublažava izvoz višeslojnih podova (3,03 miliona USD). Slična je struktura izvoza i na druga tržišta u kojoj najveće učešće imaju poluproizvodi.

Glavna tržišta za **izvoz građevinske stolarije** u 2024. godini predstavljali su Francuska, Ruska Federacija, Crna Gora, Hrvatska i Švajcarska dok su se **podovi** od drveta najviše izvozili u Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Italiju.

Glavne destinacije za izvoz nameštaja od drveta bile su Italija, Rumunija, Francuska i Crna Gora. Skoro 1/2 ukupnog izvoza nameštaja ostvarena je u ove četiri zemlje, dok je učešće prvih deset zemalja iznosilo 80% (grafikon 2).

U Italiju se najviše izvezio nameštaj za sedenje (tapacirani), delovi nameštaja i ostali drveni nameštaj. Vrednost izvoza ove tri kategorije iznosila je 59,2 miliona USD što je predstavljalo 97% od ukupnog izvoza u ovu zemlju. Pri tom učešće samo nameštaja za sedenje, kao najznačajnije kategorije, iznosilo je 88%. Rumunija je predstavljala važno tržište za izvoz spavaćih soba, kuhinjskog i trpezarijskog nameštaja i dnevnih soba. Vrednost njihovog izvoza iznosila je 23 miliona USD što je predstavljalo 48% od ukupnog izvoza nameštaja na ovo tržište. Ostatak je predstavljao izvoz ostalog drvenog nameštaja. U izvozu u Francusku, kao treće po značaju izvozna tržište, dominantno učešće su imali

nameštaj za sedenje (tapacirani), ostali drveni nameštaj, trpezarijski i nameštaj za dnevne sobe. Njihov izvoz je iznosio 29 miliona USD ili 80% od vrednosti ukupnog izvoza nameštaja na ovo tržište. Na tržišta zemalja u okruženju najviše se izvezio nameštaj za sedenje (tapacirani) i spavaće sobe (Crna Gora) i ostali drveni nameštaj (BiH i Hrvatska).

Važna karakteristika izvoza nameštaja od drveta u zemlje EU (osim zemalja iz okruženja) jeste da se on izvozi za velike trgovačke lance i kao takav čini deo njihovog širokog asortimana. Nasuprot tome, najveći broj domaćih proizvođača pločastog i tapaciranog nameštaja izvozi i distribuira nameštaj kroz vlastite distributivne lance u zemljama u okruženju.

Kada je u pitanju uvoz, **ukupan uvoz drvene industrije** Srbije u 2024. godini je iznosio 495,2 miliona USD što je za blizu 19 miliona USD ili 3,9% više u odnosu na prethodnu godinu. Skoro 77% ukupne vrednosti uvoza predstavljali su proizvodi od drveta, a svega 23% je sačinjavao nameštaj (grafikon 3).

Spoljnوترgovinski bilans prerade drveta je negativan već petu godinu zaredom i u 2024. godini uvoz je bio veći od izvoza za 29 miliona USD. Za razliku od prerade drveta, spoljnوترgovinski bilans nameštaja od drveta je pozitivan i u 2024. suficit je iznosio 271,1 milion US\$. Upravo zahvaljujući nameštaju spoljnوترgovinski bilans drvene industrije Srbije kao grane u celini je bio pozitivan i iznosio je 241,4 miliona USD.

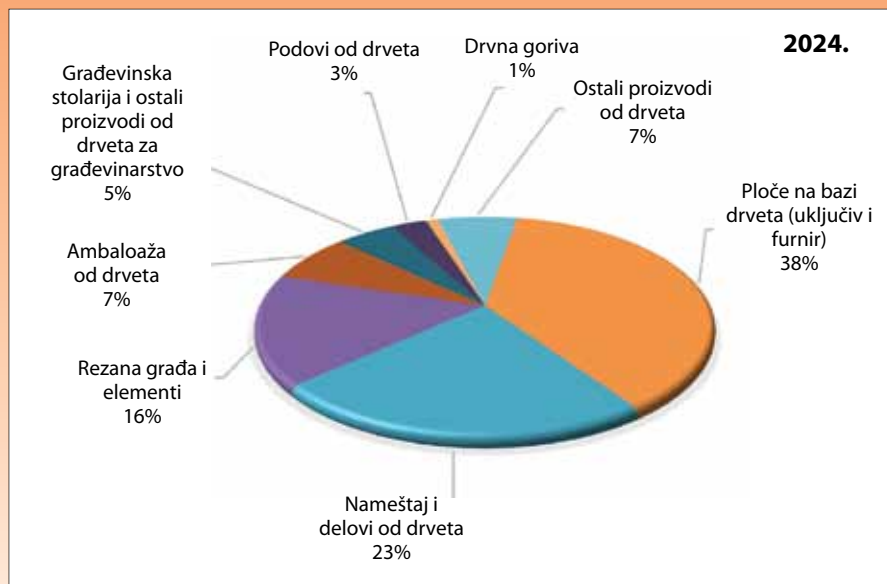
Od proizvoda prerade drveta, Srbija je u 2024. godini najviše uvozila ploče na bazi drveta i to ploče iverice 167 hiljada m³, OSB ploče 55,5 hiljada m³, MDF ploče 106 hiljada m³ i lesonit ploče 27 hiljada m³. Slede rezana građa četinarara sa 260 hiljada m³ i furnirske (šper) ploče sa 22 hiljade m³.

Pored značajnih oscilacija na tržištu, 2024. godinu obeležile su i pripreme domaćih preduzeća/izvoznika za početak primene EUDR regulative. Prvobitno najavljen početak njene primene za 30. decembar 2024. odložen je za 30. decembar 2025. godine za velika, odnosno 30. jun 2026. godine za mikro, mala i srednja preduzeća. U tom području protekle godine radili su intenzivno domaći proizvođači i predstavnici institucija, a odlaganje za godinu dana je dobro došlo da se taj proces završi u celosti. Primena EUDR regulative će dodatno osnažiti zahteve prema sektoru šumarstva u smislu praćenja tokova posećene drvene sirovine.

Izgledi za 2025. godinu

Kada su u pitanju izgledi za 2025. godinu, **stabilnost porudžbina i blagi rast izvoza kod većine ključnih preduzeća u grani u prva dva meseca 2025. godine ukazivali su da bi ova godina mogla da bude godina rasta.** Na to su ukazivali i izveštaji o oporavku ključnih tržišta na koja je drvena industrija Srbije izvozila svoje proizvode u prva dva meseca 2025. godine. **Taj optimizam donekle je splasnulo posle najave da će SAD uvesti carine na sve proizvode iz Evropske unije i to za 25% od aprila ove godine. Prvobitni optimizam je sada zamenjen zabrinutošću kod svih domaćih proizvođača koji izvoze svoje proizvode na tržište zemalja EU.**

Kako bi revitalizovala sektor nekretnina, kineska vlada je donela nekoliko mera tokom 2024. godine, uključujući smanjenje kamatnih stopa na hipotekarne kredite i smanjenje učešća pri kupovini nekretnina. Ove mere doprinele su rastu potražnje u sferi nekretnina, koja je imala pozitivan efekat na rast potražnje nameštaja i ostalih proizvoda od drveta koji se koriste za opremanje enterijera. Prognoze su da će se taj trend nastaviti i u 2025. godini. To bi moglo značajno da doprinese ublažavanju efekata uvođenja carina od strane SAD na proizvode od drveta koji se uvoze iz Kine. Iako je tržište nameštaja i proizvoda od drveta u Kini bilo suočeno sa velikim izazovima u 2024.

Grafikon 3. Struktura uvoza drvne industrije Srbije po vrednosti u 2024. godini (izvor: RZS, 2025)

godini, prognoze za 2025. godinu su oprezno optimistične. Proaktivne mere kineske vlade, u kombinaciji sa tehnološkim inovacijama i fokusom na održivost, trebalo bi da doprinesu postepenom oporavku i rastu tržišta nameštaja i proizvoda od drveta. Tome u prilog ide i činjenica da je vrednost uvoza drveta i proizvoda od drveta, posle dve uzastopne godine opadanja, ponovo porasla u 2024. godini i to za 2,8%. Stabilnost porudžbina srpskim preduzećima od strane kineskih partnera početkom 2025. godine nagoveštava obećavajuću poslovnu godinu.

Kada je u pitanju Italija kao najznačajnije tržište za izvoz nameštaja od drveta iz Srbije, 2024. je bila godina u kojoj je zabeležen pad prodaje od oko 5% ali i izvoza za oko 4%. Pad prodaje nije neminovno doveo i do pada uvoza. Na protiv, uvoz svih kategorija nameštaja od drveta, osim tapaciranog nameštaja za sedenje, imao je rast i to: netapaciranog nameštaja za sedenje 9,2%, spavaćih soba 13,6%, trpezarijskog i nameštaja za dnevne sobe 5,1%. Prvi pokazatelji izvoza nameštaja od drveta iz Srbije na ovo tržište za prva dva meseca 2025. godine ukazuju da je došlo do pada vrednosti izvoza.

Izvoz pločastog nameštaja u Rumuniju i Francusku imao je rast u prva dva meseca 2025. u odnosu na isti period 2024. godine, a glavni proizvođači i izvoznici potvrđuju da su, za sada, porudžbine stabilne i da bi i ova godina trebalo da bude godina rasta izvoza na ova tržišta. U prva dva meseca ove go-

dine rast je ostvario i izvoz nameštaja od masivnog drveta na tržište Belgije i Francuske, dok je izvoz u Nemačku imao blagi pad.

Zaključak

Dominantan izvoz poluproizvoda od drveta i nisko učešće nameštaja izrađenog od masivnog drveta u ukupnom izvozu drvne industrije sve više upućuju na zaključak da srpska drvena industrija postaje industrija propuštenih šansi u segmentu masiva. Iako struka neprestano insistira na sistemskoj podršci preduzećima u drvnjoj industriji da bi se postigao što veći stepen finalizacije domaće drvene sirovine, a samim tim i veći stepen njene valorizacije, odsustvo takve podrške i realnost na terenu pokazuju da smo iz godine u godinu sve više udaljeni od tog cilja.

Najava kineskih investitora za pokretanje proizvodnje višeslojnih podova velikog kapaciteta u Srbiji bi mogla donekle da ublaži ovu konstataciju. Nove carine u iznosu od 10% na postojeće carine, koje su SAD uvele na veliki broj proizvoda od drveta koji se uvoze iz Kine početkom februara 2025. godine, bi mogle da ubrzaju kineske investicije u proizvodnju slojevitih podova u Srbiji. Ukoliko ne bude nepredviđenih događaja i to se dogodi, to će biti rezultat „srećnih okolnosti“, a ne osmišljene strategije i systemske podrške. I tako u krug, iz godine u godinu! ■

Drvena industrija i industrija nameštaja u Srbiji 2024. godine

Nastavljen pad proizvodnje u preradi drveta i proizvodnji nameštaja, a izvoz oblog drveta je dupliran

U odnosu na 2022. godinu proizvodnja proizvoda od drveta je 2023. godine bila manja za 9,7%, da bi 2024. pad bio nastavljen sa 2,6%. Takođe je proizvodnja nameštaja sa padom od 5,8% u 2023. nastavila da pada i u 2024. za 1,9%.

Izvoz proizvoda od drveta je u 2023. u odnosu na prethodnu godinu bio manji za 11,5% da bi 2024. porastao za 2,5%, ali je u spoljno-trgovinskoj razmeni proizvodima od drveta, osim nameštaja, u 2024. ostvaren deficit od 16 miliona dolara.

U odnosu na 2022. godinu proizvodnja nameštaja je 2023. godine bila manja za 5,8% a pad je nastavljen i u 2024. za 1,9%, ali je uvoz nameštaja od drveta 2024. povećan u odnosu na prethodnu godinu za 23,9% što navodi na zaključak da je značajno opala prodaja nameštaja na domaćem tržištu.

Spoljnotrgovinski bilans prerade drveta je negativan već petu godinu zaredom, a dominantan izvoz poluproizvoda od drveta i nisko učešće nameštaja izrađenog od masivnog drveta u ukupnom izvozu drvne industrije sve više upućuju na zaključak da, u segmentu masiva, srpska drvna industrija postaje industrija propuštenih šansi, tvrdi profesor dr Branko Glavonjić.

Proizvodnja proizvoda od drveta, osim nameštaja u 2024. godini smanjena je u odnosu na 2023. godinu za 2,6%, dok je proizvodnja nameštaja u ovom periodu smanjena za 1,9%.

Izvoz proizvoda od drveta, osim nameštaja, u ovom periodu povećan je za 2,5% i iznosio je 364 miliona dolara, dok je uvoz ovih proizvoda smanjen za 1% i iznosio je 380 miliona dolara. Iz ovih podataka vidimo da je u spoljnotrgovinskoj razmeni proizvodima od drveta, osim nameštaja, ostvaren deficit od 16 miliona dolara.

Izvoz oblovene je dupliran u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 26,6 miliona dolara. Izvoz hrastovih trupaca u 2024. godini iznosio je 15,5 miliona dolara, dok je izvoz u 2023. godini iznosio nepunih 6 miliona dolara. Ako bi se hrastovi trupci koji se izvoze preradili u nameštaj u domaćim fabrikama i izvezli u vidu gotovih proizvoda visoke dodate vrednosti, procena je da bi se vrednost izvoza nameštaja od drveta duplirala.

Izvoz rezane građe je smanjen za 2,1% i iznosio je 92 miliona dolara. Izvoz bukove rezane građe je iznosio 56 miliona dolara i povećan je u odnosu na prethodnu godinu za 6,3%.

Izvoz građevinskih elemenata od drveta povećan je za 14,7% i iznosio je 75 miliona dolara, dok je izvoz ambalaže od drveta smanjen za 31,8% i iznosio je 23 miliona dolara.

Uvoz oblovene je povećan za 84,3% i iznosio je 7 miliona dolara. Ukoliko se ne bi izvozila oblovena, smanjio bi se uvoz i neto devizni efekat bi bio povoljniji za domaću drvnu industriju, a samim tim i za privredu Republike Srbije.

Uvoz rezane građe je bio na prošlogodišnjem nivou i iznosio je 76 miliona dolara, uvoz građevinskih elemenata od drveta povećan za 11,9% i iznosio je 40 miliona dolara, dok je uvoz ambalaže od drveta povećan za 5,3% i iznosio je 36 milion dolara.

Uvoz ploča iverica smanjen je za 5,2% i iznosio je 80 miliona dolara, a

uvoz ploča vlaknatica je povećan za 2,2% i iznosio je 70 miliona dolara.

Izvoz nameštaja od drveta 2024. godine iznosio je 390 miliona dolara i povećan je u odnosu na izvoz ostvaren u istom periodu prethodne godine za 3,8%.

Posmatrano po proizvodima najveći je bio izvoz drvenih stolica 118 miliona dolara i povećan je za 1,8% u odnosu na izvoz prethodne godine. Izvoz drvenog nameštaja za trpezarije iznosio je 38 miliona dolara, drvenog nameštaja za spavaće sobe 43 miliona dolara, izvoz kuhinjskog nameštaja od drveta 17 miliona dolara.

Uvoz nameštaja od drveta u ovom periodu iznosio je 144 miliona dolara i povećan je u odnosu na prethodnu godinu za 23,9%. U spoljnotrgovinskoj razmeni nameštajem od drveta ostvaren je suficit od 246 miliona dolara.

Nove evropske regulative za domaće izvoznike na EU tržište:

Evropski zakon o održivosti u lancima snabdevanja (EUDR – EU Deforestation Regulation) stup na snagu u

decembru 2025. godine i obavezujuće kompanije u EU da dokažu da proizvodi koje stavljaju na tržište nisu povezani sa krčenjem šuma, što uključuje proizvode poput soje, kafe, kakaa, palminog ulja, kakaoa, guma, drveta, papira i proizvoda na bazi drveta. Još jedan zakon koji je stupio na snagu 13. decembra 2024. godine - EU 2023/988, o opštoj sigurnosti proizvoda (GPSR) usmeren je i na proizvode drvne industrije i industrije nameštaja koji svoj plasman nalaze na tržištu EU. Ovi zakoni, iako usmereni na države članice

Izvoz oblovinine je imao pad u prethodne tri godine što pokazuje da je odluka Vlade Srbije o zabrani izvoza oblovinine, doneta pre više od tri godine, dala rezultate i bila u interesu domaće drvne industrije.

Podsećamo da je 2022. u odnosu na 2021. izvoz trupaca bio manji za 39,0%. Pad izvoza oblog drveta je nastavljen i u 2023. godini za 34,4%, ali je odluka Vlade verovatno olabavila, pa je 2024. godine izvoz trupaca u odnosu na prethodnu godinu dupliran i dostigao je vrednost od 26,6 milona dolara.

Podsećamo da stručnjaci tvrde da TRUPAC prerađen u dasku duplira svoju vrednost, a finalizacijom i preradom u nameštaj, u domaćim fabrikama koje bi zaposlile hiljade ljudi, pa izvozom u vidu gotovog proizvoda visoke dodate vrednosti, početna vrednost TRUPCA se poveća i do sedam puta.

EU, može imati direktan uticaj na srpske kompanije koje trguju sa EU ili deo svojih dobara izvoze u EU.

Srpske kompanije mogu imati izazove u pogledu usklađivanja sa zakonodavstvom EU, kao što su visoki troškovi implementacije sistema praćenja i sertifikacije. Takođe, kompanije koje nemaju direktnu kontrolu nad nabavkom sirovina mogu se suočiti sa izazovima u obezbeđivanju potrebne dokumentacije. Privredna komora Srbije će u narednom periodu držati info prezentacije na temu implementacije i pripreme domaćih kompanija za obe EU regulative.

*Analiza sačinjena prema dostupnim podacima RZS
PKS tim*

Šumarstvo i drvna industrija u Republici Srpskoj pred velikim izazovima

Drastičan pad u preradi drveta i proizvodnji nameštaja

Sektor šumarstva i drvne industrije u Republici Srpskoj tokom 2024. godine suočio se sa značajnim padom proizvodnje i prodaje, uz finansijske probleme u Javnom preduzeću šumarstva (JPŠ) „Šume Republike Srpske“ i sve izraženije poteškoće u preradi drveta.

Pad proizvodnje i prodaje u sektoru šumarstva

Prema zvaničnim podacima, u 2024. godini proizvodnja u šumarstvu opala je za 2,8%, dok je prodaja zabeležila pad od 2,6%. U odnosu na godišnji plan proizvodnje, ostvarena realizacija iznosi 86%. Najveći pad zabeležen je u drugoj polovini godine, što je posledica **smanjene potražnje za šumskim drvnim sortimentima**. Osim nepovoljnih tržišnih kretanja, sektor se već dugi niz godina bori sa nedostatkom kvalifikovane radne snage, što dodatno otežava ostvarenje planiranih proizvodnih ciljeva. Ovaj problem posebno je izražen u JPŠ „Šume Republike Srpske“, koje ima ključnu ulogu u snabdevanju drvopreradaivača sirovinama.

Finansijski problemi u JPŠ „Šume Republike Srpske“

JPŠ „Šume Republike Srpske“ našlo se u finansijskim problemima usled smanjene potražnje pojedinih sortimenata. Kao posledica, u pojedinim šumskim gazdinstvima plate su kasnile čak nekoliko meseci. Takođe, prvi put se javno govori o višku zaposlenih u preduzeću, što je tema koja će u narednom periodu zahtevati ozbiljne analize i mere. Vlada Republike Srpske formirala je tim koji će raditi na otklanjanju problema u ovom javnom preduzeću, a ostaje da se vidi kakav će efekat imati sprovedene aktivnosti.

Drastičan pad u preradi drveta i proizvodnji nameštaja

Sektor prerade drveta i proizvodnje nameštaja suočio se sa velikim padom obima proizvodnje. **U 2024. godini prerada drveta je zabeležila pad od čak 39,7%, dok je proizvodnja nameštaja smanjena za 15,9%**. Ovo je jedan od najvećih izazova u istoriji ove industrije u Republici Srpskoj, pri čemu je značajan deo problema povezan sa slabljenjem potražnje na ključnim izvoznim tržištima poput Nemačke, Italije i Austrije.

Osim pada proizvodnje, **broj zaposlenih u ovom sektoru značajno je smanjen. U toku 2024. godine, u odnosu na 2023. godinu, broj radnika u preradi drveta i proizvodnji nameštaja opao je za oko 800. U industriji nameštaja broj zaposlenih smanjen je za 20,2%, dok je u drvopreradi pad iznosio 7,2%.**

I ukupna industrijska proizvodnja u Republici Srpskoj u 2024. godini beleži negativan trend, sa padom od 4,5%, dok je prerađivačka industrija pala za 2,9%. Smanjena potražnja za drvopreradaivačkim proizvodima, posebno nameštajem, dovela je do velike neizvesnosti u poslovanju ovih kompanija.

Izvoz ostaje značajan, ali uz nove izazove

Uprkos svim poteškoćama, drvna industrija Republike Srpske nastavlja sa značajnim izvoznim aktivnostima, ostvarujući suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni od 503,5 miliona KM (251,75 miliona evra) u 2024. godini. Ukupna vrednost izvoza u ovom sektoru dostigla je 666,7 miliona KM (333,35 miliona evra), pri čemu je izvoz nameštaja vredeo 244,9 miliona KM (122,45 miliona evra), a ostali proizvodi od drveta 421,8 miliona KM (210,90 miliona evra). Uvoz proizvoda ovog sektora iznosio je 163,2 miliona KM (81,6 miliona evra).

Budućnost sektora – izazovi i mogućnosti

Sektor šumarstva i drvne industrije predstavlja jedan od najvažnijih privrednih stubova Republike Srpske, zapošljavajući preko 15.500 ljudi. Međutim, negativni trendovi u 2024. godini ukazuju na potrebu za dubljim reformama, prilagođavanjem tržišnim uslovima i povećanim ulaganjima u tehnološki razvoj i obrazovanje radne snage. Ostaje da se vidi kakve će rezultate doneti mere koje Vlada preduzima u JPŠ „Šume Republike Srpske“ i da li će one dovesti do dugoročne stabilizacije sektora.

Igor Andrić, Privredna komora Republike Srpske

Drvena industrija Hrvatske od novog ministra traži vraćanje cena trupaca na staro

Povećanje od 8% neće pomoći *Hrvatskim šumama*, ali će ugroziti opstanak prenapregnute prerade drveta.

Novog ministra poljoprivrede Hrvatske **Davidu Vlajčića** kao vrući krumpir dočekao je slučaj *Hrvatskih šuma*, pa je bavljenje funkcionisanjem tog državnog preduzeća i upravljanja državnim šumskim bogatstvom logičan prvi zadatak i jedan od prioriteta u njegovom mandatu.

Sektorska udruženja pri HUP-u i HGK već su zatražila sastanak sa Vlajčićem, a prva tema o kojoj očekuju razgovor jesu cene sirovine za drvenu industriju, čije je povećanje neposredno pre odlaska potpisao smenjeni predsednik Uprave *Hrvatskih šuma*, **Nediljko Dujić**.

Povećanje cena sirovine, složni su u tome, i kad su u pitanju odnosi oko *Hrvatskih šuma*, mada neistomišljenici **Ivić Pašalić** i **Nikola Požgaj** – drvnoprerađivačka industrija neće moći pratiti.

Upozoravaju na nepravilnosti

„Hrvatske šume nastoje cenama zadržati gubitke koje su rezultat lošeg upravljanja i pogrešnih odluka. Samo za povećanje plata u prošloj godini, koja je na nivou od 27 posto, potrebno im je osigurati 60 miliona evra, a iz prihoda to ne mogu postići“, tvrdi Požgaj, vlasnik „Požgaj Grupe“, dodajući kako za to ni prosečno povećanje cena za kojim se sada posegnulo od osam posto nije dovoljno, a uništiće mnoge u drvnjoj industriji.

Potrebno je, procenjuje Požgaj na temelju njemu dostupnih saznanja, 30% povećanja da bi *Hrvatske šume* bile u pozitivni i mogle odgovorno upravljati državnim bogatstvom. Pašalić, koji je na čelu Udruženja drvne i papirne industrije pri HUP-u i vlasnik je preduzeća „Mundus Viridis“, kaže kako niko nije očekivao potez koji je bivša uprava preduzela nakon što su zaključeni godišnji ugovori o kupoprodaji trupaca.

„Cela industrija suočava se sa osetnim povećanjem troškova, a tržište je urušeno i poslovanje neizvesno. Svi su kalkulacije i politiku prema kupcima radili po godišnjim ugovorima, što je i uobičajeno i sigurno će ugroziti mnoge od proizvođača“, kaže Pašalić, najavivši da će taj problem izneti na sastanku sa novim ministrom i da će za-

Ivić Pašalić,
vlasnik preduzeća *Mundus Viridis*

htevati da se razmotri vraćanje cena sirovina na staro.

Druga neminovna tema koju struka želi staviti pred ministra Vlajčića je otvaranje razgovora i utvrđivanje budućnosti saradnje države i drvne industrije, odnosno mogućnosti nastavka postojećeg modela raspodele sirovina po povoljnijim cenama od tržišnih. On je ugovoren tzv. Pismom razumevanja o raspodeli trupaca krajem 2017. i na deset godina postavio okvire raspodele sirovina između proizvođača i prerađivača.

Njegova primena odnosi se na 1,3 miliona kubika drvne sirovine koju se raspodeljuje među, po pravilu 400 do 450 kupaca u količinama definisanim ugovorom, za koje svake godine oni moraju dokazati da su ih i namenski upotreбили. Ali, mnogo se nepravilnosti dogodilo u hodu, zbog čega grupa proizvođača, među kojima je najglasniji Požgaj, vodi bitku da se ili model počne primenjivati kako je predviđeno i kazni one koji su kršili ugovore ili da se ide čak i na potpunu liberalizaciju prodaje trupaca, da se cene podignu na tržišne.

One se, inače, primenjuju u slučaju količina kojima *Hrvatske šume* raspoložu iznad spomenutih 1,3 miliona kubika, a

Nikola Požgaj,
vlasnik *Požgaj Grupe*

prodaju se na licitacijama. Od licitacija *Hrvatske šume* imaju sve manje prihoda, jer generalno i hrvatsko i evropsko tržište poslednjih godina stagnira.

Pravednija raspodela

Požgaj iznosi i podatke kako je iz kvota odobrenih za 2025. vidljivo da ima opravdanih razloga preispitati raspodelu drvne sirovine, jer je evidentno da su pilanama odobrene veće količine nego što je to bilo utvrđeno 2017. Konkretno, pilanarstvo ove godine po povlašćenim cenama kupuje 71 posto, a industrija 29 posto trupaca, dok je u prvoj godini primene taj odnos bio 57 posto naspram 43 posto.

Novi ministar poljoprivrede u startu je najavio da je svestan problema u *Hrvatskim šumama*, upoznat s time da je prethodna uprava podnela i određene kaznene prijave, te će po svemu sudeći najpre trebati podvući crtu i utvrditi stanje, a potom ići u pregovore sa privrednicima. U ovom trenutku oni svi imaju velika očekivanja od nove garniture nadležne za šumske resurse.

Spremni za budućnost

MINIPRESS top sa EASYSTICK-om je optimalan paket obrade za sve operacije bušenja na korpusu i frontu. Nove funkcije omogućavaju brzo, precizno i lako rukovanje, takođe poboljšavaju vaš radni proces. Za veću tačnost, efikasnost i kvalitet.

www.blum.com

 blum[®]

PIŠE: Mirza Dajić, Zenica

U drvnom sektoru regiona – nema optimizma.

Pad izvoza, konkurencija i tržišna neizvesnost ugrožavaju drvenu industriju

U sektoru koji je zavisian od inostranih tržišta, opadanje narudžbi i konkurencija iz drugih zemalja dodatno otežavaju poslovanje.

Drvoprerađivačka industrija u regionu suočena je s nizom problema koji prete stabilnosti i konkurentnosti sektora. Prošla godina bila je posebno teška, s naglim padom izvoza, smanjenjem potražnje na inostranim tržištima i povećanjem troškova proizvodnje. U sektoru koji je zavisian od inostranih tržišta, opadanje narudžbi i konkurencija iz drugih zemalja dodatno otežavaju poslovanje. Osim toga, rast cena sirovina i energenata dodatno pritisne industriju, čineći je manje konkurentnom u globalnom okruženju.

S obzirom na značaj ovog sektora za regionalnu ekonomiju, određeni koraci u stabilizaciji industrije mogli bi značiti spas za kompanije koje se bore sa teškom tržišnom situacijom.

Prema podacima Spoljnotrgovinske komore Bosne i Hercegovine, u prvih devet meseci 2024. godine izvoz drvne industrije iznosio je 1.233.177.564 konvertibilne marke (630.513.823 evra), što predstavlja pad od 8,4 posto u odnosu na isti period 2023. godine. Ovaj trend je nastavljen i do kraja godine, s ukupnim padom izvoza od 12,3 posto u odnosu na prethodnu godinu. Posebno je zabrinjavajuće smanjenje izvoza nameštaja za 3,9 posto, s obzirom na to da nameštaj čini 43 posto ukupnog izvoza drvnog sektora.

„Pored smanjene potražnje, naši proizvođači suočavaju se s pritiscima na snižavanje cena od strane stranih kupaca, što dodatno smanjuje profitne marže. Konkurencija iz zemalja poput Turske, Poljske i Rumunije, koje nude proizvode po nižim cenama, zahvaljujući državnim subvencijama i jeftinijoj radnoj snazi, dodatno otežava poziciju bosanskohercegovačkih kompanija na međunarodnom tržištu“, kaže **Din-**

ko Mujkić, predsednik Drvnog klastera BiH „Namještaj i drvo“.

Uz to, nastavlja, rastu i troškovi proizvodnje. „Povećanje cene sirovina, posebno drvne građe i pločastih materijala, kao i rasta cena energenata, dovode do povećanja troškova proizvodnje. Ovi faktori smanjuju konkurentnost BH proizvoda na međunarodnom tržištu“.

Spomenuto udruženje sa sedištem u Sarajevu okuplja više od 80 kompanija iz drvne industrije i proizvodnje nameštaja, kao i istraživačke i obrazovne institucije širom Bosne i Hercegovine.

„Jedan od glavnih razloga za pad izvoza je ekonomska kriza u zemljama poput Nemačke i Italije, koje su među najvećim izvoznim tržištima za BH drvne proizvode. Moguća rešenja i preporuke za izlazak iz krize su diversifikacija tržišta, što su i pokušali na tržištu Amerike, Skandinavije, Afrike i Azije, kako bi se smanjila zavisnost od tržišta Evropske unije i povećanje stepena finalizacije proizvoda, dizajniranja proizvoda i digitalizacija“, ističe Dinko Mujkić.

„Strateške promene i prilagođavanje tržišnim uslovima mogu pomoći u ublažavanju negativnih efekata i stabilizaciji sektora. Posebno bi mnogo značile državne subvencije i podrška kojih nema nikako. Poticaji za izvoz i smanjenje poreza na energente mogli bi olakšati poslovanje proizvođačima“.

Kvalitetan proizvod ima mesto na tržištu

Klaster priprema organizaciju poslovnog sajma „Sarajevo BAU 2025“, koji bi trebalo da se održi od 2. do 4. septembra, kao i četvrti kolektivni nastup BH kompanija na najvećem sajmu za veletrgovce u Evropi „MOW 2025 – Bad

Salzflun“, koji će se održati od 21. do 25. septembra u Nemačkoj.

„Ovo je i naš odgovor na trenutnu krizu jer smatramo i dokazujemo da dobar i kvalitetan proizvod, po mogućnosti i dizajniran proizvod, još uvijek ima potražnju na tržištu. Naša članica, kompanija 'Interprocess' je u 2024. godini osvojila i prestižnu nagradu 'German Design Award' za dizajn stolice brenda 'Mobello'. Ove godine mnogo je veća potražnja za pomenuti sajam, s obzirom da je otkazan sajam u Kelnu koji je trebalo da se održi u januaru“, ističe Dinko Mujkić.

Nagib Mujkić, vlasnik firme „Tisakomerc“ Žepče, koja duže od tri decenije izvozi na tržište Zapadne Evrope, govori da je prošla godina bila veoma teška, da je konjunktura na tržištu pre svega u drvnj industriji i industriji nameštaja, ali i u metalnoj industriji beležila opadajuće trendove „i u dobroj meri uticala da su mnoge firme, među kojima je i njegova, imale značajan pad prometa“.

„Godinu 2025. dočekali smo sa neizvesnošću i brigom kako se ovom trendu suprotstaviti, jer tržište još uvek nije stabilizovano, opterećeni smo ovim problemom da se nosimo sa svim izazovima koje on uzrokuje. Vlada Federacije BiH nas je šokirala dodatnim opterećenjima na privredu, koja će zasigurno uticati i na našu dodatnu nekonkurentnost, smanjen obim poslovanja, nerentabilnu proizvodnju i otpuštanje radnika. O porastu i dodatnim ulaganjima nema govora i to je za državu, ali i firme pojedinačno dodatni negativni efekat“, priča Nagib Mujkić.

Nermin Terzić, direktor firme „Rattan Sedia“ iz Brčkog, koja izvozi i izlaže na ino sajmovima, kaže da su

prošle godine imali delimičan rast, ali uz manji pad izvoza.

„Ova godina bi trebala biti posebno izazovna, kako zbog odluke o minimalcima, tako i zbog manjka investicija na regionalnom području. Do sada nismo pribegavali otpuštanju radnika. Nadamo se i verujemo da će tako i ostati. Aktuelni plan je da se bolje pozicioniramo na tržištima na koje smo nedavno ušli, kao i da otvorimo nova evropska tržišta. Bićemo primorani raditi korekcije cena i aktivirati posebne mehanizme za uštede i bolje korišćenje radne snage i mašinskog parka“, govori Terzić.

Brodolom može biti kolektivan, a spašavanje pojedinačno

Drvopreradaivači u Republici Srpskoj su protiv novog cenovnika Šuma RS, kojim će cene biti uvećane i za više od 20 posto. Poručili su da će, ako cenov-

o povećanju cena trupaca“, kaže **Igor Andrić**, sekretar Udruženja šumarstva i prerade drveta i Udruženja za zaštitu životne sredine pri Privrednoj komori Republike Srpske.

Ukazuje da, uz povećanje cene električne energije i povećanja minimalne cene rada, povećanje cena trupaca dodatno ugrožava drvopreradaivače.

„Nažalost, svedoci smo i zatvaranja nekih preduzeća. Prema Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske, prošle godine u industriji nameštaja za 20 posto je smanjen broj zaposlenih, dok u samoj preradi drveta za 7,5 posto smanjen broj radnika“, kaže Andrić.

Nove cene će ozbiljno pogoditi sve

Prema rečima **Darka Partala**, direktora kompanije „Drvoprodex“ Banja Luka, stanje na tržištu je „loše i teško“, a

u Republici Srpskoj ima političku pozadinu“, navodi se na portalu Transparentno, koji je pokrenuo Transparency International u BiH, na kojem objavljuju najvažnije podatke o poslovanju, dobiti, gubicima, broju zaposlenih i raznim diskrecionim troškovima za više od 230 javnih preduzeća u Bosni i Hercegovini.

Objašnjeno je da su „zahvaljujući poslovanju pod pokroviteljstvom politike, sva šumska preduzeća u BiH u 2023. godini ostvarila profit od tek 4,73 miliona konvertibilnih maraka (2,42 miliona evra), uprkos činjenici da zapošljavaju više od 9.000 radnika i da raspolažu sa više od polovine teritorije BiH, koliko se nalazi pod šumama“. Ovi podaci su rezultat analize „Upravljanja šumama u BiH“ Transparency Internationala, koja je obuhvatila poslovanja šumskih preduzeća u oba entiteta, kantonima i šumskih gazdinstava u Republici Srpskoj od 2020. do 2023. godine.

U drvnom sektoru nema optimizma

Prema podacima Privredne komore Srbije, prerada drveta i proizvodnja nameštaja tri godine je u postepenom padu. U prvih osam meseci 2024. godine, u poređenju sa istim periodom 2023. godine, proizvodnja nameštaja je zabeležila pad od tri posto dok je prerada drveta i proizvoda od drveta imala pad od 3,9 posto. Uz pad cena u preradi drveta, zabeležen je porast zaliha u proizvodnji nameštaja.

„U drvopreradaivačkom sektoru je zabeležen blagi pad broja zaposlenih, a zarade u drvnom sektoru su znatno manje od republičkog proseka. U spoljnotrgovinskoj razmeni drvni sektor je ostvario suficit u iznosu od 167 miliona evra, uz pokrivenost uvoza izvozom od 116,6 odsto, a najviše je izvezeno nameštaja“, kaže **Dragojo Blagojević**, osnivač, vlasnik i prvi urednik časopisa *DRVOtehnika*, revijalnog časopisa za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu.

„U drvnom sektoru nema optimizma jer skoro četvrtina ispitanih firmi je ocenila da je poslovna klima loša, a 66,3 odsto smatra da je poslovni ambijent nepromenjen. Kada je reč o očekivanjima, 38 odsto kompanija očekuje da će poslovna klima napredovati, dok 49,4 odsto kompanija očekuje nepromenjeno stanje“.

Blagojević zaključuje da u drvnom sektoru u Srbiji, baš kao i u ostatku regiona – nema optimizma.

Darko Partalo,
direktor kompanije „Drvoprodex“ Banja Luka

nik stupi na snagu, „brodolom biti kolektivan, a spašavanje pojedinačno“. Traže od Vlade tog bosanskohercegovačkog entiteta da preispita odluku o cenama.

„Što se tiče drvopreradaivača u Republici Srpskoj, u prošloj godini je zabeležila pad od 39,7 posto. To je jedna katastrofa kakva se u novijoj istoriji ne pamti, što se tiče drvoprerade. Samim tim i izvozne aktivnosti su smanjene. Nameštaj i prerada drveta nekih sedam posto imaju manji izvoz. Uz sve to došla nam je i odluka Vlade Republike Srpske na inicijativu JP Šuma RS

nove cene će ozbiljno pogoditi sve drvopreradaivače.

„Ako biste nasumično izabrali deset rukovodilaca javnih preduzeća koja upravljaju šumama u Bosni i Hercegovini, kod najmanje devet biste pronašli političku povezanost. Situacija je posebno izražena u Republici Srpskoj, gde su od 27 rukovodilaca šumskih gazdinstava, čak 23 stranački kadrovi. Kada se tome doda i direktor 'Šuma RS', koji istovremeno obavlja funkciju u Skupštini opštine Mrkonjić Grad, dolazimo do poražavajuće činjenice: gotovo svaka odluka o šumskim resursima

Zanemarena kompetencija i afirmisana lojalnost produkuju korupciju

Poznato je da adekvatna kadrovska popunjenost predstavlja jednu od osnovnih pretpostavki uspešnog obavljanja posla, ona je uslov dinamičnog razvoja u svakom pogledu. Adekvatna kadrovska popunjenost je preduslov **kompetentnosti** što prvenstveno podrazumeva odgovarajuće obrazovanje i sposobnost stečenu kroz proces rada, sa ciljem da se stručno ispune zahtevi radnog mesta i postižu ciljevi rada u skladu sa etičkim kodeksom profesije. Poznato je da značajan broj institucija i preduzeća u državnom, a ranije društvenom vlasništvu, često nisu imala, kao što ni danas nemaju, adekvatnu kadrovsku popunjenost. U jednoj sociološkoj studiji, autora ovog teksta, gde su mere ne socijalne determinante apsentizma, odnosno društvena uslovljenost nerada i bežanja sa posla, produkovanog karakteristikama i strukturom osnovnog skupa od 4.127 zaposlenih, ustanovljeno je da 25,6% zaposlenih nema odgovarajuću stručnu spremu, što bi značilo da nisu kvalifikovani za poslove koje obavljaju, a čak 63,2% od ukupno 369 radnika koji su obavljali poslove visoke (201) i više (168) stručne spreme nije imalo odgovarajuću stručnu spremu. Bilo je primera da sistematizovane poslove diplomiranog pravnika obavlja (i prima platu) čovek koji ima četiri razreda osnovne škole, a vrlo često poslove diplomiranog inženjera su obavljali kvalifikovani radnici, ljudi sa završenim zanatom. Logično da je prvo upitna njihova kompetentnost pogotovo što je u pomenutoj studiji **ustanovljena visoka korelacija između kompetencije i lojalnosti.**

Kompetenciju, dakle, karakterišu znanje, veština i iskustvo, a lojalnost je odanost, poslušnost, vernost i poltronstvo... Postoje različiti oblici lojalnosti od ideološke, profesionalne, institucionalne, porodične, do lojalnosti na nacionalnom nivou... Lojalnost, odanost ili vernost označava specifičan oblik unutrašnje povezanosti koja se izražava javno kroz ponašanje i odnos prema pojedincu, grupi ili zajednici. Lojalnost znači da se sistem

vrednosti unutar socijalne grupe deli i da se stavovi zajednice, nekad manje grupe ili pojedinca bespogovorno prihvataju i brane pa i onda kada neko ima različito mišljenje. Lojalnost je najčešće dobrovoljna i neracionalna, ali je vrlo često motivisana ekonomskim ili nekim drugim interesima. U suštini lojalnost podrazumeva da se stavovi, preporuke i naredbe šefa, bio on javan ili skriven, institucionalizovan ili van institucionalnog sistema, uvek brane i izvršavaju bez pogovora i da se po *svoje mišljenje* ide šefu.

Odnos kompetencije i lojalnosti ovde posmatramo kroz neadekvatnu kadrovsku popunjenost sistematizovanih radnih mesta, što je bilo izraženo

u vreme samoupravnog socijalizma, ali i danas je to karakteristika nekih institucija i preduzeća u državnom vlasništvu.

Pisali smo već da u Srbiji, prema podacima Agencije za privredne registre posluje 545 javnih preduzeća sa 114.450 zaposlenih, na čijem čelu su više od polovine takozvani vršio ci dužnosti, partijski kadrovi od kojih je samo petina imala odgovarajuću stručnu spremu. Više puta smo isticali da su ovakva kadrovska rešenja ravna diverziji, jer se zna da prekomeran broj v.d. direktora, bez kompetencije, ne služi državi nego partijskoj strukturi, isto kao što je jasno da poslovni rezultati nekih javnih preduzeća imaju

Za lojalnost, odnosno lojalne ljude u našem jeziku postoji niz sinonima. Navodimo neke koji svedoče o bogatstvu srpskog jezika: klimoglavci, poltroni, karijeristi, poslušnici, mediokriteti, oportunisti, demagozi, lakeji, glupaci, ljigavci, politikanti, nikogovići, preletači, prevrtljivci, malograđani, pragmatičari, diletanti, uvlakači, slabići, manipulanti, lelemudi, bukači, smutljivci, oponenti, muljatori, liderčići, manipulatori, pokvarenjaci, podlaci, marginalci, nazadnjaci, praznoglavci, kalkulanti, podrepaši, imbecili, muvatori, primitivci...

direktnu vezu sa činjenicom da njima upravljaju nekompetentni, a lojalni kadrovi. Od 33 velikih preduzeća koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, u 20 kompanija rukovodioci su v.d. direktori, najčešće lojalni stručnjaci bez potrebne i odgovarajuće stručne spreme. Način upravljanja javnim preduzećima u Srbiji je u potpunosti suprotan potrebnoj profesionalizaciji i korporatizaciji državnih firmi, a o njihovoj reformi kod nas se skoro deceniju vode samo prazne priče. Šumarstvo je očigledan primer. **Država je zanemarila stručnost i potcenila 500 šumarskih inženjera, a upravljanje šumarskim javnim preduzećima poverila ljudima koji teško mogu razlikovati bukvu od graba ili topolu od vrbe... Te činjenice posebno pogađaju drvenu industriju, jer netransparentna raspodela sirovine iz državnih šuma, omogućava javnim preduzećima šumarstva, odnosno v.d. direktorima ovih firmi, otvorene, skoro javne malverzacije i do sada nezabeležen oblik korupcije koja je, prema izjavama nekih drvoprerađivača, postala još više otvorena, skoro javna.** A kako je lojalnost vertikalno strukturisana poja-

va, postaje jasnije zašto država toleriše koruptivne malverzacije ne samo u šumarstvu, nego u društvu uopšte. Ali sve je manje jasno kako sve to podnosi i zašto čute šumarski inženjeri, ljudi koji su obrazovani i koji su svesni ekološkog, privrednog, socijalnog i opštedruštvenog značaja šuma, pa time i šumarske struke na čija pleća je pala velika ljaga.

Država već dugo toleriše, a neki tvrde da produkuje nered i korupciju u šumarstvu. I opet ćemo, po ko zna koji put, ponoviti da je korupcija jedan od najvećih problema i da postoji u svim delovima našeg društva, ali je najprisutnija tamo gde postoje monopol i velika diskreciona ovlašćenja u donošenju odluka, a nedostaju mehanizmi za utvrđivanje odgovornosti pojedinca. Ova pojava je rasprostranjena u svim delovima sveta i što je institucionalni sistem slabiji koga, između ostalog, karakterišu **zanemarena kompetencija i afirmisana lojalnost**, korupcija je više izražena. Korupcija je u našoj zemlji endemska bolest i funkcioniše na svim nivoima, a što je nivo veći, veća je i količina koruptivnog novca, tvrde stručnjaci. Korupcija, prevara i laž postaju cenjeni,

skoro uvaženi i dominantni oblici ponašanja. Za korupciju i privredni kriminal se u ovoj zemlji u proteklim decenijama odgovaralo znatno manje nego što je to praksa zahtevala, a to su jasni indikatori kako funkcionišu tužilaštvo i pravosuđe...

A sa najvišeg nivoa vlasti, već nekoliko meseci, danima se najavljuje odlučne borbe protiv korupcije. A onda je 12. februara uhapšeno 15 osumnjičenih, među kojima i aktuelni predsednik opštine Obrenovac i bivši v.d. direktor EPS. Protiv ovih lica biće sprovedena istraga zbog postojanja osnovna sumnje da su zloupotrebili svoj službeni položaj i ovlašćenja u vezi sa javnim nabavkama za javno preduzeće EPS i oštetili to javno preduzeće za više od milion evra, za koji iznos su pribavili protivpravnu imovinsku korist. **Odlučni smo u borbi protiv korupcije** – izjavio je tužilac **Nenad Stefanović**.

Mi hoćemo da verujemo da je ovo samo početak i da će uskoro na red doći korupcija i pljačke državne šume u javnim preduzećima šumarstva naše zemlje...

D. Blagojević

Jowat

Klebstoffe

**VRHUNSKI LEPKOVI
RENOMIRANOG
NEMAČKOG
PROIZVOĐAČA**

Lepkovi za kantovanje i oblaganje na bazi EVA, PO, APAO, PUR

D2/D3/D4 lepkovi za drvo na bazi PVAc, EVA, UF, EPI za furniranje, podužno nastavljanje i laminaciju

1K i 2K PUR prepolimeri za samonoseće konstrukcije i sve druge vrste konstrukcionih lepljenja i laminacije

1K i 2K PUR disperzije za 3D laminaciju membranskim i vakuum presama

**ANTIADHEZIVNE TEČNOSTI
ČETKE I TEČNOSTI ZA
POLIRANJE, ELEKTRONSKI
UREĐAJI ZA PRSKANJE**

**100% RIEPE Products
100% Quality Control**

Velvet doo

marketing · distribucija · tehnička podrška

Velvet doo · Vrbnička 1b · BEOGRAD

tel/fax. +381 11 351 43 93 · 358 31 35 · 305 68 29 · e-mail: office@velvet.co.rs

Da li će dugo najavljivana **odlučna borba protiv korupcije** biti nastavljena?

Čekanje nikad nije rešenje

Mi hoćemo da verujemo da je ovo samo početak i da će uskoro na red doći dugogodišnja korupcija i pljačke u javnim preduzećima šumarstva naše zemlje, što je već nekoliko godina naša redovna i bezuspešna tema...

Drvoprerađivač iz Srema tvrdi: „Jedini način da dođeš do sirovine je da prvo platiš REKET... To je tako, i to je kod nas postalo normalno.“

Sa najvišeg nivoa vlasti naše zemlje već dugo je najavljivana *odlučna borba protiv korupcije*, pa je napokon 12. februara uhapšeno 15 osumnjičenih, među kojima i aktuelni predsednik opštine Obrenovac i bivši v.d. direktor EPS. Najavljeno je da će protiv ovih lica biti sprovedena istraga zbog postojanja osnova sumnje da su zloupotrebili svoj službeni položaj i ovlašćenja u vezi sa javnim nabavkama za javno preduzeće EPS i oštetili to javno preduzeće za više od milion evra, za koji iznos su pribavili protivpravnu imovinsku korist. **Odlučni smo u borbi protiv korupcije** – izjavio je tužilac **Nenad Stefanović**, a nakon nekoliko dana broj uhapšenih je premašio stotinu osumnjičenih.

Mi hoćemo da verujemo da je ovo samo početak i da će uskoro na red doći dugogodišnja korupcija i pljačke u javnim preduzećima šumarstva naše zemlje, što je već nekoliko godina naša redovna i bezuspešna tema...

Podsećam, petnaestak minuta pre ponoći 12. jula 2022. godine telefonskim pozivom mi je, radi konkretnih pisanja o korupciji u šumarstvu, prećeno smrću. Znao sam sa koje strane je poziv stigao i sve sam prijavio policiji i istražnom sudu. Policija je, međutim, pokušala da prikrije tu činjenicu, pa je Treće osnovno javno tužilaštvo odbacilo moju prijavu kao neosnovanu, ali je zahvaljujući udruženjima novinara i Stalnoj radnoj grupi za bezbednost novinara, **novom istragom utvrđeno da je moj prigovor bio osnovan**, što znači da je policija sakrila podatke pravdajući to „tehničkom greškom“. **Telefonski pozivi i pretnja smrću te noći bili su meni upućeni**. Dobio sam široko obrazloženo rešenje, ali dalje istrage i odluke, što je u rešenju bilo navedeno kao obaveza, nisu sprovedene... Tako to, nažalost, funkcioniše.

Ne bih da propustim priliku da javno kažem svoj stav u vezi hapšenja bivšeg direktora EPS-a, koji je pljačkao i upropastio gigant srpske elektroprivrede, a

zatim nagrađen postavljanjem na mesto predsednika opštine Obrenovac. Podsećam da je Milorad Grčić rođen 1970. godine da, kako kaže, nije završio državni fakultet, ali jeste privatni, Edukons iz Sremske Mitrovice, gde je posle sedam godina tobožnjeg studija, 2012. godine, dakle sa 42 godine starosti, stekao diplomu iz uslužnog menadžmenta. Iskustvo u tom sektoru već je imao kao vlasnik pečenjare, što je uspešno obavljao, ali je to ispečeno znanje iskoristio da uđe u politiku, da zadobije partijsko poverenje, da napreduje i uspešno pljačka, pljačka... Za njegovo poštenje, nezavisno o nestručnosti, garantovao je lično predsednik države. Za našu zemlju i niz njenih kadrovskih rešenja, kao i za Grčića bilo bi najbolje da se nije micao iz svoje pečenjare...

Očigledno je da partokratska kadrovska rešenja koja ovu zemlju prate dugo, zanemaruju stručnost i kompetenciju, a favorizuju partijsku lojalnost, a to uvek rezultira korupcijom, pljačkama i različitim oblicima kriminala. Partokratska kadrovska rešenja karakterišu veći broj javnih preduzeća naše zemlje među kojima su i dva najveća javna preduzeća šumarstva koja gazduju šumama i šumskim prostorom na više od 30% teritorije Srbije. Svoje neprocenjivo bogatstvo Srbija je, na osnovu Zakona o šumama, poverila na upravljanje šumarskim javnim preduzećima, a na njihovo čelo je, mimo Zakona i Statuta, postavila nestručne ljude koji teško mogu razlikovati bukvu od graba ili topolu od vrbe...

Tokom celog februara i polovine marta, u našu redakciju se javilo tridesetak drvoprerađivača iz G.Milanovca, Ivanjice, Smedereva, Leskovca i sa severa Srbije, iz više gradova Vojvodine... Žalili su se na javna preduzeća šumarstva koja ih uslovljavaju tako što pre sklapanja ugovora o snabdevanju sirovinom (trupcima) moraju uplatiti (nekome) 3 do 5 evra reketa po kubiku topole ili bukve, dok je reket za kubik hrastovih trupaca, zavisno od klase, išao od 50 do 60 evra

po kubiku, a za furnirske trupce, čija je količina zanemarljiva, reket je, kaže, išao i do 200 evra po kubnom metru. Uplata reketa je ulaznica u javna preduzeća šumarstva gde sledi sklapanje ugovora na dogovorenu, korupcijom uplaćenu količinu sirovine, zatim je potrebno u celini avansirati dogovorenu količinu trupaca i tek onda drvoprerađivač može ići u šumu, često i preko 300 kilometara, po ugovorenu i plaćenu robu...

Više puta smo pisali o brojnim ograničenjima i zastojevima u razvoju drvnog sektora, od činjenice da je znatno smanjena potražnja za proizvodima drvne industrije do brojnih problema u snabdevanju drvnom sirovinom. Naša država je sve manje u prilici da pruži ozbiljnu podršku drvnom sektoru posebno zbog sistema raspodele sirovine iz državnih šuma, koji je već dugo praćen netransparentnošću i korupcijom.

Takođe smo pisali da u Srbiji, prema podacima Agencije za privredne registre posluje 545 javnih preduzeća sa 114.450 zaposlenih, na čijem čelu su više od polovine takozvani vršioци dužnosti, partijski kadrovi od kojih je samo petina imala odgovarajuću stručnu spremu. Više puta smo isticali da su ovakva kadrovska rešenja ravna diverziji, jer se zna da prekoman broj v.d. direktora, bez kompetencije, ne služi državi nego partijskoj strukturi, isto kao što je jasno da poslovni rezultati nekih javnih preduzeća imaju direktnu vezu sa činjenicom da njima upravljaju nekompetentni, a lojalni kadrovi. Od 33 velika preduzeća koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, u 20 kompanija rukovodioci su v.d. direktori, najčešće lojalni *stručnjaci* bez potrebne i odgovarajuće stručne spreme. Način upravljanja javnim preduzećima u Srbiji je u potpunosti suprotan potrebnoj profesionalizaciji i korporatizaciji državnih firmi, a o njihovoj reformi kod nas se skoro deceniju vode samo prazne priče. Šumarstvo je očigledan primer. Država je zanemarila stručnost i potcenila 500 šumarskih inženjera

ra, a upravljanje šumarskim javnim preduzećima poverila ljudima koji, kao što već rekoh, teško mogu razlikovati bukvu od graba ili topolu od vrbe...

Te činjenice posebno pogađaju drvenu industriju jer je netransparentna raspodela sirovine iz državnih šuma, proteklih godina omogućila v.d. direktorima javnih preduzeća šumarstva i odabranom timu njihovih poslušnika (među kojima je nažalost desetak šumarskih inženjera), otvorene, skoro javne malverzacije i do sada nezabeležen oblik korupcije koja još uvek traje. Očigledan primer su *Srbijašume*.

Stručnjaci tvrde da je lojalnost vertikalno strukturisana pojava, pa zato postaje jasnije zašto država toleriše koruptivne malverzacije ne samo u šumarstvu, nego u društvu uopšte. Ali, sve je manje jasno kako sve to podnose i zašto ćete šumarski inženjeri, ljudi koji su obrazovani i koji su svesni ekološkog, privrednog, socijalnog i opštedruštvenog značaja šuma, pa time i šumarske struke na čija pleća je pala velika ljaga.

Država već dugo toleriše, a neki tvrde da proizvode nered i korupciju u šumarstvu. Skorašnjom smenom v.d. generalnog direktora JP *Srbijašume* korupcija je, tvrde drvoprerađivači, postala intenzivnija i otvorenija. Prethodni direktor, za koga se, kažu, priprema hapšenje, je ostavio **organizovanu grupu reketaša**, čiji je koordinator izvesni I. S. koja funkcioniše i pod rukovodstvom novog v.d. direktora. Upravo radi toga sve mi se čini da sam se ponovo, uz rizik, prihvatio uzaludnog posla, jer iza svih koruptivnih radnji u šumarstvu, stoji država!

I opet ću, po ko zna koji put, ponoviti da je korupcija jedan od najvećih problema i da postoji u svim delovima našeg društva, ali je najprisutnija tamo gde postoje monopol i velika diskreciona ovlašćenja u donošenju odluka, a nedostaju mehanizmi za utvrđivanje odgovornosti pojedinca. Ova pojava je rasprostranjena u svim delovima sveta i što je institucionalni sistem slabiji, korupcija je više izražena. Korupcija je u našoj zemlji endemska bolest i funkcioniše na svim nivoima, a što je nivo veći, veća je i količina koruptivnog novca, tvrde stručnjaci. Korupcija, prevara i laž postaju cenjeni, skoro uvaženi i dominantni oblici ponašanja. Za korupciju i privredni kriminal se u ovoj zemlji u proteklih decenijama odgovaralo znatno manje nego što je to praksa zahtevala, a to su jasni indikatori kako funkcionišu tužilaštvo i pravosuđe...

A sa najvišeg nivoa vlasti, već nekoliko meseci, danima se najavljuju *odlučne borbe protiv korupcije*. Mart 2025. je iza nas...

Da li će i kad na red stići korupcija u šumarstvu, pljačka države i drvoprerađivača naše zemlje, nije izvesno. Jedan

Kod nas je

REKETIRANJE DRVOPRERAĐIVAČA postalo normalno i skoro javno!

Prilika je da istaknemo podatak da se godišnje u kompletnoj Srbiji, u dva javna preduzeća šumarstva, nacionalnim parkovima i privatnim šumama, poseče oko 3,8 miliona kubnih metara drveta, a oko dva miliona metara kubnih, odnosno 52,6 odsto, upotrebljeno je kao ogrevno drvo, podatak je RZS za 2022. godinu.

Seča šuma u Srbiji 2023. u odnosu na prethodnu godinu, smanjena je za 11%. Posečena zapremina drveta u 2023. godini ukupno je iznosila oko 3,3 miliona m³, a najveći deo, oko 1,7 miliona m³ (52%), upotrebljen je kao ogrevno drvo. Posečena (bruto) zapremina drveta u državnim šumama i van šuma iznosi oko 2,7 miliona m³, a u privatnim šumama i van šuma oko 650 000 m³.

Na sajtu JP *Srbijašume* piše da je „sa tendencijom rasta koja je posebno izražena u poslednjih nekoliko godina, 2018. godine doznačeno (i verujemo posećeno) 1.683.870 m³ bruto drvene zapremine“, a da „trenutna proizvodnja iznosi nešto više od 1.450.000 m³ neto drvnih sortimenata godišnje, od čega je oko 530.000 m³ trupaca i ostalog tehničkog drveta i 920.000 m³ prostornog drveta.“ Koliko smo shvatili sajt posle toga nije ažuriran...

Na sajtu JP *Vojvodinašume* nismo mogli pronaći podatak o količini posećenog drveta, ali u jednoj izjavi za naš časopis (broj 66, april 2020.) stoji da „*Vojvodinašume* u proseku godišnje poseku i izrade neto 550.000 m³ drvnih sortimenata. S obzirom na intenzivno gazdovanje plantažama topole i visoko kvalitetne šume hrasta lužnjaka u Sremu, učešće tehničkog drveta ide i preko 60% u ukupnoj zapremini izrađenih drvnih sortimenata. Kada posmatramo godišnji sečivi etat, vidimo da euroameričke topole učestvuju sa 62%, hrast lužnjak sa 15% i 23% su ostale vrste drveća. Dakle, euroameričke topole i hrast lužnjak predstavljaju strateške vrste gazdovanja šumama u JP Vojvodinašume“.

Proizilazi da se u dva javna preduzeća šumarstva godišnje poseče oko 2.000.000 m³ neto drvene mase od čega je u JP *Srbijašume* oko 38,7% (561.150 m³) tehničko drvo, dok je u JP *Vojvodinašume* tehničkog drveta preko 60% (330.000 m³). Ukupno ova dva šumarska preduzeća raspolažu sa 891.750 metara kubnih tehničkog drveta...

S obzirom na stalne pritužbe i ustaljenu praksu možemo poći od pretpostavke da se za samo četvrtinu ukupno posećene i prodane drvene mase, od drvoprerađivača i raznih trgovaca uzme prosečno 5 evra REKETA po kubnom metru drveta, pa tako dolazimo od cifre od 2,5 miliona evra reketa godišnje. Toliko drvoprerađivače košta samo uslov da mogu sa šumarskim preduzećima sklopiti ugovor o snabdevanju sirovinom iz državnih šuma! Onda sledi avansiranje celokupnog iznosa i ponekad nesigurna isporuka reketiranog pa avansiranog drveta...

Jer, drvoprerađivači tvrde: „Jedini način da dođeš do sirovine je da prvo platiš REKET... To je tako i to je kod nas postalo normalno.“

vojvođanski drvoprerađivač nam 12. februara priča:

„Jedini način da dođeš do sirovine je da prvo odeš kod pekara iz Kaća (Ž.K.) i platiš reket. Postoji sistem, nađeš se negde u kafani ili na ulici, na parking u platiš... Meni godišnje treba oko 2.500 kubika hrasta. Prije nekoliko dana sam dao 36.000 evra reketa za ugovor od 900 kubika hrasta. Nisam imao više... Nema ugovora dok ne platiš reket. Lažu svi koji kažu da nisu platili. Za furnirske trupce hrasta, na redovnu cenu, se plaća reket 200 evra po kubiku, za ostale hrastove trupce 50 do 60 evra po kubiku. Ja sam prošao dobro, 40 evra reketa po kubiku... I tek onda sam otišao u direkciju, kod šumara, da dobijem potpisan ugovor. A kod

njih je cena hrasta, zavisno od klase, od 14.000 do 27.000 dinara po kubiku. I kad sve avansiram mogu ići u šumu, po robu, po trupce... Šumare niko ništa ne pita, oni ništa ne odlučuju, odlučuju neki ljudi koji uopšte nisu zaposleni u šumarstvu... **To je tako i to je kod nas postalo normalno**, a kuda ide taj novac pojma nemam.“

A ja slutim, nagađam, a često otvoreno tvrdim i još uvek svesno, uz rizik, možda opet uzalud, iz ljubavi prema domovini, zabrinut za budućnost ove zemlje i našeg naroda, zabrinut za budućnost mojih unuka i naše dece uopšte, podsećam ovu državu da čekanje nikad nije rešenje.

D. Blagojević

Poštovani drvoprerađivači,

Ovo anonimno pismo je upućeno nekom (precrtano), meni nije, ali je stiglo na moj vajber broj. Ja ću ga objaviti i žalim što niko od vas „nije smeo da istupi javno“. Objaviću ga i zato što mi je to profesionalna obaveza i što sam siguran da je korupcija u našoj zemlji endemska bolest.

Objaviću ovu vašu žalopojku, kao sliku sa vajbera, koju mi je dostavilo nekoliko drvoprerađivača, i koja jasno odslikava vaš strah i nemoć, vašu razjedinjenost i nesposobnost da odlučno, zajedno i organizovano rešavate svoje poslovne probleme.

Institucije, kao ni vaša udruženja, nikad nisu bila u vašoj funkciji. Pre petnaestak godina imali ste Agenciju za drvo, ali niste ozbiljno podržali njen program i projekte, pa je više nema. A ja ostadoh na tom tragu i godinama pišući o korupciji u šumarstvu, u stvari *pišam uz vetar*...

I ranije sam dobijao anonimna pisma sličnog sadržaja. Samo jedno, još ga imam u arhivi, pisano vrlo stručno i otvoreno, gde se na šest strana, za korupciju i probleme u šumarstvu, spominje i jasno optužuje desetak imena, a u potpisu je stajalo *Savesni radnici ŠG Boranja iz Loznice, ŠU M. Zvornik*, marta 2022. godine, prosledio sam predsedniku države i predsednici vlade. Oni su tada, verujem, to pismo dobili pre mene, kao što su, si-

guran sam, već upoznati i sa ovom vašom žalopojkom.

I šta? Ništa... Ja pišem, vi ste anonimni, a korupcija cveta, samo raste i postaje sve više javna. Neki tvrde da je korupcija u šumarstvu državni projekt. Nisam siguran, ali tvrdim da partokratska kadrovska rešenja i veliki broj v.d. direktora isključivo služi partiji, a ne državi.

A novi direktor Javnog preduzeća Srbijašume je, gospodo drvoprerađivači, nasledio dobro organizovanu i razrađenu strukturu reketaša, pa je reketiranje, kao mogući državni, odnosno partijski projekt u šumarstvu, nastavljeno intenzivnije i otvorenije.

Dragojlo Blagojević

P.S.

Kad je već blokiranje ušlo u modu, najavite i sa jasnim zahtevima, bar na pola sata blokirajte vaše reketaše u Bulevaru M. Pupina. Javnost će saznati za vaše muke za ekipu vaših reketaša, pa i za pekara iz Kaća... Možda će i država konačno okrenuti list, jer zbog čudne tromosti iz dana u dan sve više gubi podršku. Podsećam, neodlučnost i čekanje nikad nisu rešenje! Ako je jasno i konkretno probudite, država možda ima poslednju šansu da konačno uvede red u šumarstvu...

Iskreno, ja u to ne verujem.

Poštovani i uvaženi [redacted] obraćamo ti se, jer smatramo da ti jedini imaš ingrencije i da naše ovo pismo izneseš u javnost kako bi se saznalo barem o delu zloupotreba novog direktora Krsta Janjuševića.

Želja nam je da bar javnost sazna deo istine o ponašanju novoizabranog direktora JP Srbijašume Krsta Janjuševića. Mi preduzetnici iz ovog dela zapadne Srbije ogorčeni smo, začuđeni i opljačkani a nemamo niti smemo da se obratimo bilo kome drugom. Pitamo se da li je novoizabrani direktor došao da unapredi rad pomenutog preduzeća ili da pljačka nas preduzetnike uzimajući harač kao za vreme vladavine Turaka. Evo o čemu se radi:

- Da bi mogli da kupimo drvene sortimente od JP Srbijašume kako bi obezbediti posao za rad naših preduzeća, od nas je traženo preko određenih posrednika, navešćemo neka imena od njih, da platimo po kubnom metru od 3eu do 10eu. Posedujemo Spisak koliko je svako od nas dao evra „TZV sakupljačima“ da predaju Krstu Janjuševiću.
- Tako je od nas pojedinaca uzeto od 2.000eu do 130.000eu u zavisnosti od količine kupljenih drvnih sortimenata navedenih u ugovoru.
- Niko nije mogao potpisati i dobiti ugovor za drvene sortimente dok predhodno nije predao posredniku evre koje on predao po našim saznanjima Krstu Janjuševiću.
- Povremeno se skupljamo u manje i veće grupe, komuniciramo i preko telefona čudeći se šta nas snade.
- Niko od nas nije smeo da istupi u javnost za sada, jer se plašimo ostaćemo bez ugovora i nećemo moći šta da radimo, ostaće nam radnici bez posla, jer nam je drvo osnovna sirovina za obavljanje naše delatnosti. Pitamo se ko su ovi „skupljači“ evra za Krsta Janjuševića, da li i oni uzimaju deo para za sebe, čim su različite cene za kubike. Mi pojedinci iz različitih opština davali smo evre, tzv skupljačima za pojedine opštine Priboj i Prijepolje kum Krsta Janjuševića vlasnik preduzeća KIKO-PROM Đorđe Komarica, Danko Pušica za Novu Varoš, Uzice direktor Ivan Stanisavljević, Ivanjica bivši direktor Predrag Nedeljković i biznismen Bili Vulović, Kraljevo direktor Dragan Reljić, i drugi. Mi preduzetnici sa navedenog regiona stalnom smo u kontaktu i mnogi od nas i ne smeju da kažu kome su i koliku sumu predali evre ali poznato je da niko nije dobio ugovor na potpis dok nije isplatio određenu sumu od zavisnosti količine drvnih sortimenata a preko posrednika kojeg je odredio direktor Krsto Janjušević.
- Pitamo se i nije nam jasno je li postavljen direktor JP Srbijašuma Krsto Janjušević da skoro javno pljačka nas privrednike koji jedva sastavljamo kraj sa krajem, jer su teška vremena za poslovanje i gde te pare u kešu idu i zašta su namenjene voleli bi da saznamo.
- Prvo vam se obraćamo na ovaj način a kasnije ćemo izaći u javnost na TV i Novine jer nemamo drugog izbora, pola nas će da pozatvara svoja preduzeća, hoćemo da znamo kosi ovi ljudi što su nam uzeli pare za račun Krsta Janjuševića i kome su namenjene?.
- Komunicirajući medjusobno došlo se do podatka da je samo iz ovog dela Srbije odneto blizu milion eura u kešu i predato direktoru Krstu Janjuševiću.
- To je za nas ogromna količina novca ako je se morala izdvojiti i uzeti od nas mogla se upotrebiti prvenstveno za unapređenje naših pojedinačnih opština u zdravstvu, putevima, školstvu i dr, a ne da se pune privatni džepovi.
- U koliko nam i VI ne pomognete obratićemo se u više ambasada i Savet evrope.

Zahvalni,

Grupa preduzetnika iz Z.Srbije

Predsednik Srbije posetio dve drvoprerađivačke firme

Krajem januara predsednik Srbije **Aleksandar Vučić** je tokom posete Rasinskom okrugu i razgovora sa građanima obišao niz privrednih subjekata, među kojima i dva drvoprerađivačka preduzeća u Čičevcu i Varvarinu. Obilasku su prisustvovali i ministarka privrede Adrijana Mesarović, ministar finansija Siniša Mali, ministar odbrane Bratislav Gašić i direktor JP „Srbijašume“, Krsto Janjušević.

Predsednik je u fabrici KOLAREVIĆ d.o.o u Čičevcu koja zapošljava oko 200 radnika, a bavi se obradom drveta i proizvodnjom nameštaja od masiva, saznao da je u ovoj firmi 2000. godine počela sa radom pilana, nakon čega je ubrzo krenuo program proizvodnje masivnih lameliranih ploča, a zatim nameštaja od masivnog drveta. Više od 90 odsto proizvoda, ova firma je izvozila u zemlje kao što su Nemačka, Švajcarska, Austrija i Australija.

Vlasnici fabrike kažu da su period korone prebrodili zahvaljujući pomoći države. **Dušan Kolarević** se požalio da je njegova firma pretprošle godine pregovarala u Nemačkoj za dva ozbiljna posla koja su se merila u milionskim ciframa i oba posla su pala u vodu zato što su se Nemci povukli zbog rata u Ukrajini.

Predsednik Vučić je, tokom obilaska fabrike KOLAREVIĆ, istakao da privatni sektor zahvaljujući porezu „drži“ zemlju, a da će država zbog toga uzeti u obzir proizvode ove kompanije kada su u pitanju objekti u vlasništvu države.

Vučić je razgovarao sa upravom i radnicima. Obilazeći halu koja je potpuno izgrađena od drveta, vlasnik kompanije KOLAREVIĆ, **Dušan Kolarević** i njegova ćerka **Danijela Kolarević Gilić** su upoznali predsednika sa prednostima gradnje CLT panelima.

„Kako ovo drvo dobro izgleda. Pola sveta sam obišao, ovako lepu halu nisam video. Baš vam lepo izgleda, i čisto i uredno“ rekao je Vučić, kome je predstavljena i modularna drvena kuća, koja se proizvodi u ovoj fabrici. Predsednik se interesovao za sertifikate koji se moraju ispoštovati u proizvodnji ovakvih objekata.

Aleksandar Vučić je obišao i porodičnu fabriku nameštaja „Lika“ u Varvarinu koja svoje proizvode plasira na domaćem tržištu, a od 2022. godine izvozi nameštaj u zemlje regiona

Predsednik Srbije u poseti kompaniji KOLAREVIĆ u Pojatama...

...i mladoj firmi LIKA iz Varvarina koja se bavi proizvodnjom stolica, a sagovornik mu je bio vlasnik Aleksandar Repac.

Vlasnik firme Nameštaj LIKA **Aleksandar Repac** rekao je da je firma osnovana 2017. kao mala porodična proizvodnja, a da su prvi radnici bili njegovi roditelji i on. „Od te godine do danas vrednim radom povećavali smo posao i zapošljavali radnike tako da nakon devet godina upornog rada zapošljavamo 20 radnika“, rekao je Repac, naglasivši da nameštaj proizvode po standardima i zahtevima koje postavlja savremeni način života i da će nastaviti sa plasmanom

na domaćem, ali i na inostranom tržištu. Ova mlada kompanija je za proizvodni program i ambiciozne planove dobila iskrene pohvale predsednika.

Građani Varvarina su, u razgovoru sa predsednikom, istakli da je jedan od njihovih najvećih problema što svake godine isprate iz Varvarina tri, četiri puna autobusa dece za Kragujevac, Kraljevo, Niš, Beograd, ili Novi Sad, i od ta četiri autobusa vrati se možda samo njihovih petoro, šestoro... ■

Pfleiderer kolekcija 2025-2028

Imamo odgovarajuće kant trake na lageru

Spremili smo Vam odgovarajuće kant trake za lansiranje nove Pfleiderer dizajnerske kolekcije 2025-2028. U bilo kojoj željenoj širini do 100 mm i uz proverenu, brzu uslugu isporuke.

U Ostermann-u se uvek trudimo da našim kupcima obezbedimo odgovarajuće kant trake za nameštaj što je pre moguće za lansiranje novih kolekcija. Tako je i sa lansiranjem nove **Pfleiderer „Dizajnerske kolekcije 2025-2028“**. Nova Pfleiderer kolekcija je u prodaji od 1.1.2025. godine i obuhvata 273 dekora, uključujući 146 jednobojnih dekora, 83 reprodukcije drveta i 44 kamenih, fantazijskih i metal dekora. Kao i kod poslednjih premijera, ponovo ima nekoliko kreativnih i prepoznatljivih dekora. Pfleiderer takođe nudi tri nove površinske teksture: novu teksturu drveta sa cvetovima i prugastim delovima (FL Florence), novu meku mat linijsku teksturu (RR/RO Rochester) i duboku teksturu drveta sa mat-sjajnim efektima (DU Dune).

Već sada imamo odgovarajuće kant trake na zalihama tako da vi, kao stolar, možete odmah da koristite nove boje i dekore za kreativan nameštaj i dizajn enterijera. Dostupne su u dimenzijama od 23, 33, 43 i 100 x 1 i/ili 2 mm i isporučuju se već od 1 metra. Na zahtev, svaka ABS kant traka širine 100 mm se dodatno može iseći na pojedinačne širine. Kompanije koje rade sa tehnologijama kant traka sa nultim spojevima mogu nabaviti kant trake za svoje laserske, Airtec ili Infratec jedinice sa TPU funkcionalnim slojem. Sve varijante su dostupne i sa premazom od topivog lepka za obradu sa uređajima za vrući vazduh. Vaša prednost kod nas: sve kant trake se mogu brzo i lako naručiti zajedno sa brojnim drugim materijalima za izradu nameštaja. Time štedite vreme i novac. Za pregled novih proizvoda ukucajte „#Highlights01“ u odgovarajuće polje za pretragu na www.ostermann.eu

Jednobojni dekori: mat i svestrani

Ploče za nameštaj u jednobojnim dekorima su materijal izbora za nove stilske detalje u izradi nameštaja. Pored mnogih neutralnih i zemljanih boja, važnu ulogu u novoj kolekciji imaju zeleni i plavi tonovi. Meke pastelne nijanse - uključujući mnoge žute, narandžasto-žute ili praškaste nijanse - mogu se dobro kombinovati i doneti svežinu u izradi nameštaja.

Drvni dekori: novi fokus na teksturu

Mnogi Pfleiderer devni dekori su vizuelno prilično cvetni i živahni, što se takođe može i taktilno osetiti zahvaljujući no-

Odgovarajuće kant trake za novu Pfleiderer „Kolekciju 2025“ možete pronaći u OSTERMANN-u.

voj teksturi drveta FL Florence. Međutim, mogu se naći i veoma umirujući drveni dekori. Hrast jasno dominira među vrstama drveta, sa impresivnom raznolikošću boja.

Reprodukcije materijala koje se lako kombinuju

Kao proizvođač, Pfleiderer je poznat po svojim kreativnim reprodukcijama materijala sa kamenim, metalnim i tekstilnim izgledom. Kameni asortiman obuhvata brojne dekore od betona, mermera i teraca. Među mermernim dekorima ističu se neobične boje i tamne varijante sa upečatljivim zlatnim ili karamelnim žilama, koje se mogu dobro kombinovati sa nežnim jednobojnim dekorima.

Nepogrešivi fantazijski dekori

Površine sa metalnim i tekstilnim izgledom dobijaju svoj nepogrešiv karakter kroz kreativnu interakciju između izgleda i teksture. Jedan takav primer su jednobojni Alux dekori. Njihova fino četkana tekstura daje im potpuno nov, mat izgled. Tekstilni dekori, kao što su Mesh ili Diva verzije, dobijaju taj poseban karakter zahvaljujući svom suptilnom mat-metalnom karakteru.

Sve informacije o kompaniji OSTERMANN i njenim proizvodima i uslugama možete pronaći na www.ostermann.eu ili dobiti telefonom na +381 11 2994 779 kao i putem e-maila na prodaja.rs@ostermann.eu
Mirijevski Bulevar 18 b 11060 BEOGRAD

MAKSIMALNA EFIKASNOST. NAJVIŠA FLEKSIBILNOST.

MAŠINSKA REŠENJA UZ INDIVIDUALNO SAVETOVANJE,
ZA SIGURNU BUDUĆNOST. MADE IN GERMANY.

Zajedno oblikovati budućnost. Ove godine WEINIG će se predstaviti jače nego ikad. Posetite nas na sajmu LIGNA i doživite inovativne eksponate u hali 27, mnoštvo fascinantnih prezentacija i akcija uživo kao i iskusan tim stručnjaka za dijalog o najnovijim trendovima u preradi punog drveta i pločastih materijala.

LIGNA 2025, Hala 27
Osigurajte besplatnu ulaznicu!

go.weinig.com/rs/besplanta-ulaznica

LIGNA

120
WEINIG

U SRCU CRNOGORSKOG PRIMORJA - SOFISTICIRANOST I ELEGANCIJA

Privatna vila smeštena je na crnogorskom primorju, unutar ocharavajućeg zaliva koji se nalazi u neposrednoj blizini prestižnog odmarališta Luštica Bay, a njena prirodna nepristupačnost osigurava potpunu izdvojenost od svakodnevne gužve, pružajući time mir i privatnost. Koncept projekta predviđa pristup isključivo putem mora, dok je trenutno u fazi izgradnje mala marina koja će obezbediti ekskluzivan vez za goste objekta.

Kompleks se sastoji od nekoliko objekata, među kojima je najistaknutiji glavni objekat - vila, dok ostali sadržaji uključuju pomoćni objekat, spa i wellness centar, kuću na plaži i sportske terene za rekreaciju.

Pomoćni objekat sa površinom od oko 1000 m², bio je prvi objekat u seriji, izveden u sistemu „ključ u ruke“, obuhvatajući sve završne unutrašnje radove.

Podovi su postavljeni od kamena visokog kvaliteta, poliranog do visokog sjaja, dok su svi ugradni elementi – nameštaj, vrata i kuhinje – rađeni od američkog oraha, u kombinaciji sa furniranim i masivnim elementima, brušenim mesingom i završnim lakiranjem u visoki sjaj. Keramičke obloge, mozaici, zidne tehnike i spuštene plafoni deo su naših pažljivo izvedenih radova.

Glavni dom - vila, sa površinom od oko 3500 m², obuhvata pretežno radove na enterijeru, uključujući sofisticiran ugradni nameštaj koji podrazumeva obloge, vrata, plakare, komode i završne obrade koje su u potpunosti usklađene sa onima u pomoćnom objektu, uz dodatak elegantnog efekta bele perle. Osim toga, realizovani su i svi mašinski radovi koji podrazumevaju grejanje, hlađenje, klimatizaciju i protivpožarne sisteme, dok smo se pobrinuli i za kompletnu proizvodnju i isporuku kamena, elektro-instalacija (visoki i niskonaponski), vodovodnih instalacija, sigurnosnih sistema i suvo-montažnih radova. Takođe, obuhvaćena je nabavka i isporuka parketa, keramike, sanitarija, kupatilske galanterije, rasvete i kamina.

Najveći izazov na ovom projektu bio je specifičan zahtev klijenta da svi elementi budu izvedeni u visokom sjaju, što je značajno produžilo vremenski okvir realizacije celokupnog obima radova. Ipak, taj izazov je rezultirao besprekornim i vrhunskim enterijerima koji savršeno odražavaju luksuz i sofisticiranost ovog jedinstvenog i nesvakidašnjeg prostora.

Privatna vila koja se nalazi na crnogorskom primorju predstavlja izuzetnu kombinaciju luksuza, sofisticiranosti i prirodne lepote. Projektovana kao ekskluzivna destinacija, ovaj kompleks nudi jedinstvenu privatnost i mir, uz vrhunski izvedene objekte i sadržaje. Izgradnja vile i pomoćnih objekata u skladu sa najvišim standardima, zajedno sa pažljivim odabirom materijala i sofisticiranim enterijerima, osiguravaju da vila bude sinonim za luksuzno stanovanje na jadranskoj obali.

ej group

www.enterijer-jankovic.co.rs

Levante International i SCM najavljuju strateško partnerstvo za Srbiju, Crnu Goru i Bosnu i Hercegovinu

Novo poglavlje u rešenjima za visokoperformansku obradu drveta

Levante International sa ponosom najavljuje uzbudljivo novo partnerstvo sa kompanijom **SCM**, globalnim liderom u naprednim tehnologijama i uslugama za obradu drveta. Počevši od 2025. godine, Levante International će zvanično uključiti SCM u svoj portfolio brendova, dodatno jačajući svoju posvećenost pružanju vrhunskih rešenja tržištima Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine.

O kompaniji SCM

Od 1952. godine, SCM je globalni lider u proizvodnji mašina, sistema i usluga za celokupnu industriju obrade drveta. Sa tri glavna proizvodna centra u Italiji i godišnjom proizvodnjom od preko 20.000 mašina, SCM nudi najširu paletu proizvoda u industriji širom sveta. Kompanija se ponosi najvećom distributivnom mrežom i izvrsnom postprodajnom podrškom.

SCM-ove napredne tehnologije i aplikacije zadovoljavaju sve potrebe tržišta – od malih stolarskih radionica do velikih industrijskih sistema, pokrivajući kako obradu masivnog drveta tako i obradu panela.

Asortiman proizvoda SCM:

- **CNC obradni centri** – Visokoprecizna rešenja za glodanje, bušenje, obradu ivica i nesting za proizvodnju nameštaja, vrata, prozora i komponenti od punog drveta.
- **Sistemi automatizacije** – Automatska skladišta, sistemi za automatski utovar i istovar, sistemi za manipulaciju materijalima, skalabilne i modularne kompletne linije integrisane sa robotima.
- **Mašine za kantovanje i čono kantovanje** – Napredni sistemi za

Levante International – Italija – Željko Studen, CEO

Sa preko 30 godina iskustva u industriji obrade drveta širom istočne Evrope, **Željko Studen** je bio na vodećim pozicijama kao regionalni menadžer prodaje, a sada je stručnjak za razvoj distribucije i savetnik specijalizovan za transformaciju proizvodnih procesa. Kao ekspert za inovativne proizvodne sisteme, optimizaciju proizvodnje i industrijsku održivost, ključna je referenca za vrhunsku obradu drveta, stakla, kamena, plastike i kompozitnih materijala.

nanošenje ivica sa savršenom završnom obradom.

- **Sečnice (Panelne testere)** – Brza i precizna rešenja za rezanje za preduzeća svih veličina.
- **Rešenja za bušenje**
- **Brusilice i kalibracione mašine** – Precizne mašine za besprekornu završnu obradu nameštaja, prozora i građevinskih elemenata od drveta.
- **Rešenja za površinsku obradu** – Kompletne linije za automatsko ili robotsko prskanje, linearne, vertikalne, UV i UV LED sušare, linije za valjano lakiranje i zastiranje, štamparske linije i roboti za trodimenzionalne panele i stolariju.
- **Presa mašine** – Industrijske prese za 3D laminaciju i obradu panel materijala.
- **Građevinski sistemi za drvenu konstrukciju** – Visokotehnološka rešenja za proizvodnju konstrukcionih greda, X-lam/CLT zidnih i podnih elemenata, montažnih zidova, krovova i izolacionih panela.
- **Rende i profilne mašine** – Rešenja za izradu prozorskih i vratnih elemenata, stepeništa, obloga, okvira, nameštaja, kao i nautičke i baštenske opreme.
- **Sistemi za prozore i vrata** – Ugao obradni centri, kompletne ćelije i proizvodne linije.
- **Profilne, čeone i čepovane mašine** – Tehnologije za profilisanje, četvostrano blanjanje i izradu čepova na različitim vrstama materijala.
- **Čepovače i žljebovače** – CNC kontrolisana rešenja idealna za

Levante Service Serbia – Beograd, Srbija i Crna Gora Srbislav Vlajić, direktor

Menadžer prodaje sa više od 10 godina iskustva u industriji obrade drveta u Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini. Kao administrator Levante Service Serbia, **Srbislav Vlajić** je specijalizovan za odnose sa klijentima, prateći svaki korak procesa, od izrade ponude do realizacije projekta.

BH Service – Vitez, Bosna i Hercegovina Alan Lisica, direktor

Za 25 godina iskustva u prerađivanju drveta i industriji nameštaja, **Alan Lisica**, vanredni profesor na Mašinskom fakultetu u Zenici, specijalizovan je za menadžment proizvodnje, automatizaciju i digitalizaciju procesa.

proizvodnju stolica, stolova i frontova za ormariće.

- **Montaža**
- **Pakovanje**
- **Stolarske mašine** – Širok i kompletan asortiman rešenja za obradu drveta, kako za zanatlije, tako i za industrijske proizvođače.

Sa snažnim međunarodnim prisustvom i čvrstim zalaganjem za inova-

cije, SCM ostaje lider u industriji mašina za obradu drveta, pomažući kompanijama da dostignu proizvodnu izvrsnost i postignu nove ciljeve rasta.

Levante International – Vaš partner za industrijsku proizvodnju

Levante International je distributer industrijskih mašina i opreme visokog kvaliteta, specijalizovan za vrhunska rešenja u oblasti obrade drveta, tehnologije i automatizacije. Sa snažnim

prisustvom na evropskim tržištima, Levante je posvećen pružanju visokoperformansnih proizvoda, sveobuhvatne usluge i napredne tehničke ekspertize. Kompanija se izdvaja po svojoj sposobnosti da uspostavi jake saradnje sa vodećim brendovima u industriji, garantujući svojim klijentima pristup najnaprednijim i najpouzdanijim tehnologijama na tržištu.

Levante Group – Materijali i procesi

Materijali koji se obrađuju: drvo, staklo, kamen, metal, plastika i kompozitni materijali.

Procesi obrade: Mašine, sistemi, alati i softver; Finiširanje (nanošenje lepka, premazi, pakovanje); Manipulacija materijalima (automatizacija, transportna rešenja); Efikasnost postrojenja i sigurnost (ventilacija, sigurnosni sistemi); Servis i obuka (održavanje i podrška); Konsalting (proizvodnja, modernizacija, finansijska analiza, inženjering).

Prednosti saradnje između Levante International i SCM

Ova strateška saradnja doneće brojne benefite za drvoprerađivačku industriju u regionu, uključujući:

- **Pristup vrhunskim tehnologijama** – Lokalne kompanije sada mogu direktno nabaviti SCM mašine svetskog ranga, poboljšavajući svoju konkurentnost na globalnom tržištu.
- **Bolja podrška i servis** – Stručnost Levante International osigurava vrhunsku korisničku podršku, efikasno održavanje i postprodajne usluge.
- **Prilagođena rešenja** – Levante će ponuditi personalizovane opcije za proizvođače nameštaja, stolarske radionice i industrijske drvoprerađivače.
- **Održive i ekološke tehnologije** – SCM je posvećen ekološkim rešenjima sa smanjenom potrošnjom energije.

Za više informacija o Levante International i SCM posetite: Levante International i SCM

Da li znate šta znači **Mes/Mom**? Reč je o dinamičkom softveru (*Manufacturing Execution System/Manufacturing Operation Management*), zahvaljujući kome je moguće nadgledati, pratiti, analizirati, dokumentovati i kontrolisati bilo koji proces proizvodnje robe, od sirovina do finalnog proizvoda. Zahvaljujući ovim sistemima, moguće je sprovesti **pravu digitalnu transformaciju**. Ali, iznad svega, ova tranzicija takođe može biti lakša nego što se očekivalo ako se odaberu rešenja koja omogućavaju da se brzo i lako prilagodi potrebama kupaca i ako se ima toliko sreće da se dobije sveobuhvatna pomoć, od instalacije do konfiguracije, od obuke do puštanja u rad.

Put kojim se to može izvesti zaista je vrlo interesantno videti u **Murskom Središtu**, nekoliko kilometara od slovenačke granice - gde je i sedište kompanije **Sobočan**, specijalizovane za proizvodnju prodajnog i ugovorenog nameštaja.

Ovo je sjajna kompanija koja nam je pokazala kako danas više ne tražimo samo određenu mašinu ili određenu liniju, već se odlučujemo na to da usvojimo potpuno drugačiji pristup nego u prošlosti, koji se sastoji od *tajminga*, *ciklusa troškova*, programiranja i tačnog poznavanja svakog najmanjeg događaja koji se dešava u kompaniji.

Podsećamo da je **SCM** u **Sobočan** prvi put stigao 2019. godine, zahvaljujući dileru koji posluje u toj oblasti, firmi **Primostroj**: pojavila se potreba za novim pogonom za završnu obradu i **Superfici** rešenja su otvorila prva vrata.

Nije prošlo mnogo vremena i kupac, nezadovoljan svojim „made in Germany“ rešenjima, odlučio je da napravi mesta za **SCM** kupovinom drugih novih tehnologija i odlučeno je da se italijanskom brendu poveri realizacija velikog proširenja fabrike, neophodnog da se odgovori na brzorastuću potražnju.

Izazov je ovog puta drugačiji: moderan projekat fabrike, sa snažnom integracijom tehnologija i sa drugim funkcijama kompanije, kojima upravlja nekoliko operatera, koje je sve teže pronaći, bio je izazov „Pa smo se stavili kompaniji na raspolaganje“, kaže **Lorenzo Trolese**, regionalni me-

Revolucionarna fabrika za jedinstven dizajn nameštaja

Hrvatska kompanija **Sobočan** odlučila se za jedan veoma inovativan projekat, koji je u potpunosti realizovan sa **Mes/Mom** mašinama, sistemima i softverom kompanije **SCM**, kako bi povećala svoje proizvodne kapacitete uz održavanje visokog nivoa fleksibilnosti. Neophodna investicija na tržištu, kao što je **Balkan**, gde drvo/nameštaj doživljava sezonu velikog i pozitivnog napretka.

nadžer kompanije **SCM** na Balkanu i **Srdan Ivković**, vlasnik firme **Primostroj**, dugogodišnjeg diler kompanije **SCM** u Hrvatskoj. „U bliskoj saradnji sa tehničarima i inženjerima iz Riminija, analizirali smo potrebe i definisali prilagođeni i veoma inovativni projekat, koji nam danas omogućava da radimo na apsolutno fleksibilan način u „jednoj seriji“, uz održavanje visokog proizvodnog kapaciteta.“

Trolese dodaje: „Prvoklasne analize i poznavanje procesa potrebne su da bi se identifikovala i strukturirala softverska arhitektura sposobna da obradi projekat visoke tehnologije. U slučaju **Sobočana**, ove veštine su bile odlučujuće zajedno sa snaž-

nom sinergijom između tržišnog iskustva i inženjerske ekspertize kompanije **SCM**.“

Projekat uključuje automatsko skladište **flexstore hp** dimenzija 12 puta 48 metara za ulazne panele koje snabdeva dva **morbidelli x400** 5-osna CNC obradna centra za umećanje i **gabbiani g2** mašinu za dimenzionisanje panela, prva mašina se koristi za proizvodnju vrata i vidljivih delova, a druga za *otmene* elemente, za ormariće; sve su to elementi koji se za vrlo kratko vreme šalju u sledeće faze.

Postoji i nekoliko samostalnih tehnologija, uključujući **accord 50 fx** CNC obradni centar, **stefani x** industrijsku mašinu za obradu ivica i još jednu

Nikola Sobočan, direktor nabavke kompanije SOBOČAN

olimpic k560 mašinu za obradu ivica, kao i **sergiani gs** mašinu za presovanje.

Lorenzo Trolese dodaje: „Podržali smo kupca u stvaranju **veoma moderne fabrike, sa odličnim proizvodnim kapacitetom, u potpunosti izgrađene sa mašinama, tehnologijama i softverom kompanije SCM**. Potpuno drugačiji izazov, nastao iz želje za posjedovanjem platforme **Mes/Mom** koja bi omogućila organizovanje rada svih kancelarija i funkcija uključenih u proces proizvodnje, od projekta do gotovog proizvoda, poštujući dogovorene rokove. Ovo je primer prave revolucije koja će, kada bude potpuno operativna, dovesti do 30 odsto povećanja efikasnosti proizvodnje.“

„Prvi smo na Balkanu shvatili kako su se vremena promenila, kako i svet name-

štaja treba da se opremi savremenim organizacionim i proizvodnim sistemima. Inovacije su omogućile kompaniji Sobočan da postane referentna tačka u svetu proizvodnje serijskog i nameštaja po meri“, kaže **Marko Trupković**, tehnički direktor hrvatske kompanije.

„Mi smo mlada kompanija, osnovana 2000. godine sa samo pet zaposlenih. Strategija je bila jasna od samog početka: imati punu kontrolu nad celokupnim proizvodnim procesom, obrađujući sve one materijale koji ulaze u izradu komada nameštaja za prodajno mesto. Stoga smo se opremili za rad sa drvetom i metalom, ali i sa akrilom ili pleksiglasom, vodeći računa i o montaži električnih delova i rukovodeći dvadesetak instalatera. Sve u

cilju da budemo fleksibilni i brzi, autonomija koja nam je omogućila da dobijemo pozicije u odnosu na naše konkurente.

Ulazak Hrvatske u EU, 2014. godine, omogućio nam je da napravimo ogroman iskorak, da radimo na velikom tržištu bez ikakvih ograničenja našeg izvoza, a pre svega smo razvili sposobnost da ponudimo veoma visok kvalitet, odmah cenjen u mnogim zemljama, do te mere da u najboljim godinama postignemo izvoznu kvotu do 80 odsto.“

„Porasli smo sa šezdesetak zaposlenih u 2013. na oko 200 zaposlenih, koliko ih imamo danas, sa prometom od 25 miliona evra“, dodaje direktor nabavke **Nikola Sobočan**. „Naši kupci su restorani, benzinske pumpe, prodavnice i još mnogo toga. Naš najvažniji klijent je veoma poznati nemački brend sportske opreme koji ima 5.000 prodavnica širom sveta, klijent koji nas je odveo da radimo na Filipinima, u Australiji, Africi... Maloprodaja je nesumnjivo jedna od naših prednosti i čini oko 50 odsto našeg rada. Dvadeset odsto dolazi od nameštaja i potrepština za servisne stanice, još jedno veoma interesantno tržište. A tu je i ugovor: svake godine proizvedemo oko hiljadu hotelskih soba, kojima dodajemo kvotu klijenata i porudžbine koje su mnogo manje, ali jednako vredne da bismo mogli da upravljamo našim planovima proizvodnje.

Govorimo o veoma različitim kupcima, ali oni vrlo dobro znaju šta žele, zahvaljujući i podršci arhitekata koji definišu projekte koji su onda na nama da ih realizujemo, uvek sa **visokim nivoom prilagođavanja**, što je vrednost koju naši kupci veoma cene.

Imajte na umu da u našoj „arhivi“ imamo najmanje **150 hiljada različitih komada**: da nismo izabrali da usvojimo najsavremenije kriterijume za organizovanje proizvodnje, da nismo ulagali u najinovativnije i najefikasnije tehnologije – zahvaljujući i kompaniji SCM – mislim da danas ne bismo bili na ovom nivou. Zahvaljujući novoj fabrici možemo da isporučimo za trideset, četrdeset dana, što je mnogo kraće vreme u odnosu na ono što smo mogli da uradimo ranije.

Kao što sam ranije rekao, mnogo smo porasli. Ne samo kupovinom bržih i moćnijih mašina, već i učenjem da se nismo sa različitim proizvodnim sistemima, sa softverom koji je danas osnovna podrška za život čitave naše kompanije, u svakom pojedinom aspektu“ kaže gospodin **Nikola Sobočan**. ■

Uporan rad i permanentan razvoj garantuju uspeh

Preduzeće **SECO** je osnovano 06. 07. 1998. godine u Novom Pazaru. U maloj radionici u okviru porodične kuće sa jednim radnikom, počeli smo sa izradom malih reklamnih natpisa. Uporedo sa grafičkim dizajnom posao se širio u trgovini pločastim materijalima i proizvodnji nameštaja. Sa razvojem firme rastao je i broj zaposlenih. Tako danas firma Seco zapošljava dvadesetak rad-

ce, kanterice, tiplarice, vakum prese, digitalna štampa, laseri... Sa orijentacijom ka budućnosti SECO grabi stabilnim koricima – kaže naš sagovornik.

– Naš moto je: *Korak ispred svih* i mi se istinski trudimo da kvalitetom i dizajnom potvrdimo našu poslovnu orijentaciju – kaže vlasnik i direktor kompanije SECO, gospodin **Sead Muminović**. – Vrhunski dizajn i kvalitet materijala garantuju da enterijer svakog našeg kupca odražava njegovu ličnost. Specijalizovani smo za projektovanje i opremanje svih tipova poslovnih i stambenih objekata.

U poslovnom prostoru kompanije SECO kupci mogu pronaći širok izbor repromaterijala potrebnog za proizvodnju nameštaja i opremanje. Pre svega tu su kvalitetan univer i medijapan evropskih proizvođača: Kaindl, Eger, Fundermax, JAF Frischeis... U ponudi su: okovi, sudopere, polikarbonati, pleksiglas raznih oblika i boja. Takođe, proizvodi su vrhunskog kvaliteta, najpoznatijih evropskih proizvođača: Blanco, Blum, Hafele...

U kompaniji SECO se za sve kupce vrše usluge sečenja, kantovanja, bušenja, krivolinijsko rezanje, savijanje i graviranje pločastih materijala iz ponude ove firme.

nika koji rade u poslovnom prostoru firme na 1000 m². U organizacionom smislu firma je podeljena na dva profitna centra, i to: Trgovina pločastim materijalima i Proizvodnja nameštaja.

–U svakom od ovih delova firme rade stručni i školovani kadrovi (inženjeri, dizajneri). Svakodnevno iz naših pogona izlaze kuhinje savremenog dizajna, američki plakari, komode... Firma redovno prati tehnološke inovacije i dosta ulaže u razvoj. Rezultat toga su high tech oprema na kojoj radimo: CNC glodal-

Ručera Boškovića 3/a,
36300 Novi Pazar
Tel: + 381 (0)63 359 264
e-mail: seco.doo@gmail.com
www.seco.rs

Optimizujte učinak svoje brente uz Wood-Mizer „EG350” okrajčivač daske

Wood-Mizer predstavlja okrajčivač dasaka (piljenica) „EG350”, svestranu i moćnu mašinu dizajniranu za povećanje produktivnosti brente, maksimiziranjem prinosa iz svakog trupca. Kombinujući mogućnosti okrajčivača i višelnog cirkulara u jednoj mašini, „EG350” pojednostavljuje rad, omogućavajući operaterima u brenti postizanje većeg učinka i veće profitabilnosti.

„EG350” je ključan alat za one koji žele proširiti svoje poslovanje. Dizajniran za dosledno i precizno uklanjanje grubih okrajaka daske, „EG350” je izrađen na temelju globalno pouzdanog modela „EG300”. Mašina se može pohvaliti povećanim kapacitetom rezanja, omogućavajući obradu materijala debljine do 100 mm i širine do 550 mm, s maksimalnom širinom rezanja od 420 mm između kružnih testera. Ovaj poboljšani kapacitet omogućava obradu većih i debljih materijala, što ga čini nezamenjivim dodatkom svakoj brenti.

Preciznost i fleksibilnost u jednoj mašini

„EG350” po želji ima sistem laserskog označavanja s dva lasera – jednim fiksnim i jednim podesivim – koji omogućavaju tačan odabir propiljka. Za operatere koji preferiraju ručno poravnanje, metrička i imperijalna merna skala je praktično postavljena iznad otvora za ulaganje obradaka.

Mašina se može koristiti ili kao okrajčivač ili kao višelnisni cirkular. U režimu rada za krajčenje, dve kružne testere (jedna fiksna, jedna pomična) osiguravaju precizno rezanje. Režim sa više testera omogućava postavljanje do pet testera na specijalnu osovinu, uz korišćenje odstoynika za prilagođavanje širine razmaka između testera. Kružne testere se lako mogu zameniti pristupom osovinu kroz bočni poklopac.

Poboljšano rukovanje materijalom

Modularni ulazni i izlazni stolovi sa valjcima „EG350” pojednostavljuju rukovanje materijalom i mogu se proširiti za prilagođavanje dužim daskama. Svaki modul stola dug je 1,8 metara i neprimetno se povezuje radi lakšeg produženja.

Mehanizam za uvlačenje ima sistem sa dvostrukim valjkom montiranim na nosač sa oprugama, što omogućava glatko uvlačenje materijala do 65 mm debljine donjim valjkom i do 100 mm gornjim valjkom. Na izlaznoj strani, valjak prečnika 200 mm, postavljen na zakretni nosač s oprugama, osigurava glatko klizanje debljih piljenica. Podesivi odbojnici podižu valjak za prilagođavanje debljem materijalu, čineći ulaganje lakšim i smanjujući napor operatera.

Električno uvlačenje (2-20 m/min) održava optimalnu brzinu materijala koji ulazi u mašinu, u zavisnosti od vrste drveta i uslova sečenja.

Snaga i sigurnost

„EG350” pokreće robustan električni motor sa opcijama snage od 18,5 kW (25 KS) ili 22 kW (30 KS). Odvojena upravljačka ploča omogućava operaterima praktično podešavanje. Uključuje prekidač za hitno zaustavljanje i dugmad jednostavna za korišćenje

nje za ručno podešavanje kružnih testera. „EG350” takođe sadrži „Setwork” računarski sistem za automatizovano podešavanje širine rezanja, čineći rad jednostavnijim i efikasnijim.

Održavanje i sigurnosne karakteristike

Mašina je opremljena prstima protiv povratnog trzaja, koji štite operatere od letećih iverica. Oni se mogu ukloniti pomoću poluga sa strane. Za održavanje, gornji poklopac se otvara teleskopskom ručkom i ima električnu blokadu koja sprečava slučajno pokretanje mašine dok je poklopac otvoren.

Kutija za sakupljanje piljevine ispod mašine lako se povezuje sa sistemima za odsisavanje piljevine putem tri ulaza, održavajući radni prostor čistim i efikasnim.

Vrhunsko rešenje za proširenje brente

Okrajčivač dasaka „EG350” predstavlja značajan korak napred u produktivnosti brente. Sa svojim snažnim motorom, mogućnostima preciznog rezanja i dizajnom prilagođenim korisnicima, „EG350” je ključna investicija za svaku brentu koja želi povećati učinak, smanjiti otpad i poboljšati profitabilnost.

woodmizer.rs

DOO JELA-KOMERC, Rožaje

Lider u proizvodnji eko kuća od drveta

JELA-KOMERC d.o.o. Rožaje je kompanija osnovana prije 35 godina, čiji je osnivač i vlasnik gospodin **Muamer Dedeić** i od tada pa sve do danas bilježi samo uspjehe. Naša glavna djelatnost je primarna i finalna obrada drveta, izrada eko objekata od drveta najboljeg kvaliteta, gdje smo u prethodnim godinama izgradili mnogo vikend kuća, restorana, bungalova, etno sela, plažnih barova, opremali razne plaže širom Jadrana. Skoro da nema države u Evropi i Balkanu gdje nismo izvezili naše proizvode.

PROIZVODNI PROGRAM

Kompanija posjeduje proizvodne pogone u Rožajama koji obuhvataju:

- pogon za primarnu preradu drveta, pilana površine 1.100 m²,
- pogon za finalnu preradu drveta površine 1.200 m²
- sušaru za sušenje drveta kapaciteta 150 m³.

Proizvodni pogoni su opremljeni savremenom tehnološkom opremom, odnosno mašinskim parkom zavidnih tehničko i tehnoloških karakteristika domaće i strane proizvodnje. Preduzeće raspolaže sa kvalitetnim stručnim kadrom kvalifikovanom i visoko kvalifikovanom radnom snagom kao i visokostručnim saradnicima koji rade na usavršavanju i inoviranju proizvoda iz proizvodne lepeze proizvodnih programa preduzeća JELA-KOMERC Rožaje. Proizvodni program preduzeća se bazira na proizvodnji brvnara, eko objekata za različite namjene.

ZAŠTO IZABRATI DRVO?

Drvo je 6 puta bolji izolator nego cigla, a 15 puta bolji izolator nego beton. Kuća izgrađena od cigle i betona pri završetku izgradnje sadrži vlagu pa je potrebno 10 do 24 mjeseca da se osuši kako bi bila zdrava za stanovanje. Drvo u sebi uvijek sadrži određenu količinu vlage te je teže zapaljiv nego ostali suhi materijali. Drvo debljine 3cm ima toplotnu izolaciju kao 45 cm betona ili 18 cm cigle. U slučaju požara drvo prenosi deset puta slabije toplinu isijavanja nego beton, a čak 250 puta nego čelik.

OPŠTI USLOVI I NAMJENA

MONTENEGRO BRVNARE se mogu koristiti kao objekti stalnog stanovanja, kao vikend objekti, kao objekti turističko ugostiteljske namjene (restorani, moteli), planinarski domovi, objekti za različite jav-

ne namjene itd. Naš prepoznatljiv brend MONTE-NEGRO BRVNARE se rade u različitim horizontalnim gabaritima i uglavnom sa prizemljem i potkrovljem ili pak punom spratnom visinom. Rade se po sistemu montažnih objekata od specifično obrađenih elemenata brvana u formi poluobljice ili ravne površine na unaprijed pripremljenu betonsku podlogu. Svi objekti se rade isključivo po želji kupca, što znači da svaki kupac može pratiti tok izgradnje od pripremnih radova u fabrici, pa sve do montiranja objekta na željenoj lokaciji.

Za naš rad i trud smo nagrađivani više puta od raznih domaćih i međunarodnih organizacija, dvije prestižne nagrade od Međunarodnog komiteta za dodjelu nagrada i priznanja za „doprinos razvoju preduzetništva na području srednje i jugoistočne Evrope“ za „Stvaratelji za stoljeća“ primljene 2016. i 2023. godine u Dubrovniku.

Kompanija smo koja posjeduje razne sertifikate u preradi drveta, od kojih bi izdvojil ISO 9001/2015 za primarnu i finalnu obradu drveta.

Jela-komerc

MONTENEGRO BRVNARE
The Art of Living...

84310 Rožaje, naselje Koljeno bb
Kontakt CG: +382 69 037 394 , +382 69 111 478
Kontakt predstavnika za Srbiju: +381 60 096 6014
Email: montenegro-brvnare@t-com.me ,
www.montenegrobrvnare.com
Naše proizvode možete naći i na društvenim mrežama Facebook i Instagram.

VISOKOTEHNOLOŠKI STROJEVI I LINIJE

- ➔ Rotoles strojevi za kalibraciju
- ➔ Linije za ljepljene grede i nosače
- ➔ Linije za CLT Panele
- ➔ Linije za uzdužno spajanje
- ➔ Transporteri / mehanizacija
- ➔ Linije za blanjanje profiliranje i sortiranje
- ➔ Specialni strojevi / linije
- ➔ Linija za proizvodnju Bačava
- ➔ Inženjering / kompletna rješenja

55
ZEMALJA
ŠIROM SVIJETA

1395+
KLIJENATA

2820+
PROJEKATA

INNOVATIVE • POWERFUL • DURABLE

Nemogući uglovi pojednostavljeni

INTERESANTNO?
SAZNAJ VIŠE!

Clamex P

Odvojivi konektor za nameštaj sa brzim pričvršćivanjem P-sistema

- Pojednostavljuje svakodnevne zadatke
- Štedi vreme i novac
- Priključci za sve uglove

Model ALTA

Model ALTA

construction details

NEIMAR Company d.o.o. – Kruševac

Firma specijalizovana za projektovanje, proizvodnju i montažu prefabrikovanih objekata

NEIMAR je porodična kompanija, osnovana 1994. godine, koja danas zapošljava visoko specijalizovane i motivisane radnike kako za arhitekturu tako i za građevinarstvo. Osnovna delatnost kompanije NEIMAR je projektovanje i izrada širokog spektra arhitektonskih projekata. O počecima ove firme, njenom postepenom i permanentnom razvoju, dugom više od tri decenije, o tipovima svojih proizvoda, tržištu i perspektivi ove kompanije, naš sagovornik je bio **Marko Nikolić**, direktor preduzeća NEIMAR d.o.o. iz Kruševca.

– Preduzeće je u Kruševcu 1994. godine osnovala porodica Nikolić. Firma je već tada bila specijalizovana za velike građevinske projekte, uključujući infrastrukturu i stambene zgrade, a početkom ovog veka izgradnja porodičnih kuća je postala jedna od osnovnih delatnosti našeg preduzeća. Naše iskustvo u kreiranju i projektovanju doma je neprocenjivo. Pored klasične gradnje, u našem sistemu posedujemo fabriku za proizvodnju montažnih – drvenih kuća. Trenutni kapacitet fabrike je 600 m² mesečno, elemenata konstrukcije objekata. Uspešni projekti i veliki broj zadovoljnih klijenata učinili su NEIMAR prepoznatljivom kompanijom u našem regionu. Težimo vrhunskom kvalitetu koji će našim klijentima pomoći da žive i rade u zdravom i prijatnom okruženju osmišljenom prema njihovim potrebama i željama – kaže na početku našeg razgovora gospodin Marko Nikolić.

– NEIMAR je stara srpska reč koja znači graditelj. Od oca do sina, ova kompanija je sačuvala tradiciju i na najbolji mogući način promovisala svoje ime. Nova generacija kompanije NEIMAR znači moderan, stabilan i konkurentan posao vođen inovacijama, a prethodna decenija obeležila je revoluciju u našoj firmi. Započeli smo proizvodnju i izgradnju montažnih kuća, a drvo je postalo naš zaštitni znak, pa smo se proširili i na evropsko tržište. Do sada smo završili projekte u 8 različitih zemalja (Srbija, Sen Martin, Hrvatska, Švedska, Francuska, Italija, Švajcarska, Nemačka i Crna Gora), a pored projekata ostvarenih u Srbiji, naša glavna strana tržišta su Francuska, Italija i Švedska.

– Danas je korporacija NEIMAR podeljena u dva pravca: **Neimar Company** koja izvodi građevinske radove klasične gradnje i **Neimar House** koja se bavi projektovanjem i izgradnjom montažnih kuća i nudi širok spektar usluga. Za naše kupce smo uvek tu bilo da žele kompletnu uslugu od projekta do izgradnje objekta po principu *ključ u ruke*, ili je našem kupcu potrebna posebna delimična usluga. Smatram da je, za naše kupce, uvek važno da u nama imaju pouzdanog partnera za kontinuirano pružanje odlične usluge čak i nakon što se naš klijent useli u kuću svojih snova – kaže gospodin Nikolić.

Model N60

– Proizvodimo drvene prefabrikovane objekte svih tipova i namena. Imamo nekoliko tipskih kuća, ali većinu projekata radimo prema zahtevima investitora. Po tipu objekta, gradimo **Micro program kuća** (kuće od 15 m² do 60 m²; Konstrukcija K15, Ukupna debljina zida 26 cm). Koriste se kao stambeni-pomoćni objekti i objekti za celogodišnji boravak, a mogu se koristiti i kao kamping program, sistem modularne gradnje – kontejneri, vikendice, garaže; dok se **Vile program kuća** (kuće od 60 m² – najveća koju smo pravili imala je 600 m²; Pasivna Konstrukcija K21; Ukupna debljina zida od 31 cm - 56 cm). Koriste se za svakodnevni život. Mogu biti stambene jednorodnične vile, dvojne kuće, hoteli, stambene kuće sa više jedinica, kuće u nizu... Proizvodimo i kompletno Pasivne kuće.

– Što se konstrukcija tiče, to je **Krupnopanalni sistem**, sačinjen od rešetkaste konstrukcije, ispunjen odgovarajućim izolacijama i obložen folijama... Svi konstruktivni elementi rade se od drveta proizvođača Offner Holz iz Austrije. Sva građa je u njihovoj fabrici prošla proces sušenja na 12% do 15% kao i zaštitu od insekata.

– Ponude našim klijentima su detaljne i obavezno sadrže tehnički opis objekta. Uzmimo za primer model našeg **N-60** drvenog montažnog objekta, koji je izrađen u našem krupnopanlnom sistemu K15. Tehnički opis sadrži sledeće podatke: Izolacija zida 15 cm – kamena vuna Knauf Naturboard fit plus; Fasadna Izolacija 5 cm - kamena vuna FKD-s Thermal; Krovna izolacija 30 cm, staklena mineralna vuna EcoSe; Ukupna debljina fasadnog zida 26 cm; Krov i fasada poseduju sistem ventiliranja i cirkulacije vazduha; Sa unutrašnje strane zid je oblozen pasivnom folijom protiv prodivavanja, parnom branom Eurovent Aktiv; Krovna konstrukcija su rešetkasti nosači h20 cm - 30 cm; Krovni pokrivač je krovna membrana Sikaplan 15G; Fasadna stolarije je u sistemu Alumil Smartia sistem S350. Ral crna mat ili Ral7016; Troslojno staklo – objašnjava naš sagovornik.

– Našim partnerima i klijentima poručujemo: Ostvarite svoj dom iz snova, koji možemo projektovati i izgraditi prema vašim željama, po sistemu *ključ u ruke*, na vreme, energetski efikasan i najvišeg kvaliteta. U prilici ste da poboljšajte kvalitet svog života. Mi koristimo samo prirodne materijale i garantujemo najviši kvalitet uz dugovečnost i najzdraviju životnu sredinu. Osnova naših kuća je visokokvalitetno vrhunsko drvo. Svojim klijentima **Neimar House** nudi realizaciju individualno planiranog građevinskog projekta kojim se od početka do kraja bave kompetentni i posvećeni profesionalci. Naši menadžeri projekata i poslovni procesi pomažu vam da se osećate

Bungalovi, Francuska

SKI CAFFE, Kopaonik

sigurno i bezbrižno. Na osnovu vaših zahteva i želja naš tim vam izrađuje prilagođeni projekat vašeg doma ili rezidencije, a možete izabrati neki od naših sjajnih modela montažnih kuća. Sa iskustvom dužim od 35 godina u permanentnom rastu i razvoju, naša kompanija je radila na velikom broju projekata. Vremenom smo stekli ogromno iskustvo i veštine koje nam pomažu u graditeljstvu uopšte, u projektovanju, proizvodnji i montaži prefabrikovanih objekata. Mi spajamo ciljeve i ideje naših kupaca sa čudesnim i udobnim mestima za kvalitetan boravak – kaže na kraju našeg razgovora gospodin **Marko Nikolić**.

Kosovska 21, 37000 Kruševac
+381 63 440 871

doneimar@gmail.com • neimarhousedoo@gmail.com
www.neimarhouse.com

neimar.company

PIŠE: profesor Jelena Matić

čudesni svet STOLICA

U potrazi za spektakularnim idejama koje impresioniraju na prvi pogled, često se dolazi do slabo funkcionalnih rešenja koja ne samo da ne olakšavaju život, već uvode nove probleme. Nasuprot tome, proizvodi koji su manje ekstravagantni, lakše postaju sastavni deo naših rutina i unapređuju kvalitet svakodnevnice svojom funkcionalnošću, dugotrajnošću i nenametljivom estetikom.

Plywood stolica predstavlja primer dizajnerskog pravca koji slavi suštinu materijala i jednostavnost oblika, dok istovremeno zadržava visok nivo funkcionalnosti. Sa svojim čistim linijama i promišljenom konstrukcijom, gde svaki detalj ima svrhu i doprinosi celokupnom kvalitetu proizvoda, ona potvrđuje da dizajn može biti nenametljiv, a istovremeno izuzetno moćan.

Džasper Morison
Plywood stolica

**Jačina suptilne
estetike**

Džasper Morison rođen je u Londonu, gde je studirao dizajn na Ravensbourne College of Art i Kingston Polytechnic. Diplomom master studija stiče na čuvenom Royal College of Art, nakon čega nastavlja usavršavanje na Berlinskom univerzitetu umetnosti. Godine 1986. osniva sopstvenu kancelariju za dizajn u Londonu s vizijom stvaranja proizvoda u kojima oblik i funkcija dolaze do izražaja kroz suptilnost i jednostavnost, a ne kroz upadljivu estetiku ili dekorativne elemente.

Godine 1988. kao relativno nepoznat dizajner, Morison učestvuje u projektu *Designwerkstatt Berlin* koji je organizovan u okviru programa Evropskog grada kulture. Posle tromesečnog radnog boravka u Berlinu, predstavlja se izložbom "Neki novi predmeti za dom, I deo" u galeriji DAAD-a, gde prikazuje prostor opremljen stolom i tri stolice, od kojih je jedna bez, a dve sa popunjenim leđnim osloncem.

Iako na prvi pogled veoma skromna, izložba vrlo brzo stiče kulturni status. U kontekstu postmodernizma kasnih 1980-ih, koji je favorizovao složene i ekscentrične forme sa ekstremnom težnjom za originalnošću, Morisonova instalacija donela je osveženje u obliku suzdržane jednostavnosti. Ideja da dizajn može biti istovremeno skroman, funkcionalan i vizuelno upečatljiv delovala je radikalno i revolucionarno. U stručnim krugovima, ova izložba doživljena je kao anti-postmoderna izjava i označena kao početak novog minimalizma u dizajnu.

Plywood stolica, jedan od Morisonovih prvih komada namštaja, bila je ključni eksponat ove izložbe. Osnovnu ulogu u njenom dizajnu odigrala je šperploča – materijal lak za obradu, cenovno pristupačan, vizuelno topao, i koji omogućava čvrste strukture. Iza prividno jednostavne forme arhetipske čistoće,

Džasper Morison (1959 –)

„Dizajn nije o tome da se izmišlja nešto potpuno novo, već da se unapredi ono što već postoji.“

Izložba u galeriji DAAD u Berlinu 1988. godine - zidovi i pod izložbenog prostora bili su obloženi šperpločom, istim materijalom od kojeg je bio napravljen i nameštaj.

Godine 1991. Morison je dizajnirao trpezarijski sto u potpunosti izrađen od šperploče, koji se bolje slagao sa *Plywood* stolicama, za razliku od modela sa Berlinske izložbe, čije su noge bile od punog drveta.

Plywood stolica sa naslonom bez ispune je jedan od najpoznatijih Morisonovih komada nameštaja, koji od 1989. godine proizvodi švajcarska kompanija Vitra.

Morison je za model *Plywood* stolice sa popunjenim leđnim osloncem rekao da je „udobniji, ali manje uzbudljiv“.

krila se sofisticirana podkonstrukcija - dva ukrštena elementa sa konkavno izrezanim lukom ispod tankog sedišta. Pod težinom korisnika, šperploča se lagano ugibala dok potpora ne preuzme opterećenje. Ovaj domišljat sistem pruža određeni nivo fleksibilnosti i udobnost sedišta, a vidljivi rubovi i vijčani spojevi daju komadu zanatski karakter i otkrivaju jednostavan način izrade.

Iako se na prvi pogled čini običnim komadom, *Plywood* stolica je rezultat pažljivog promišljanja o konstrukciji i ulozi

materijala u dizajnu. Njena čista estetika bila je osveženje u vremenu kada su dizajnerski komadi postajali sve složeniji i konceptualniji. Godinu dana nakon Berlinske izložbe, kompanija Vitra započela je serijsku proizvodnju obe verzije stolice, čime je Morisonova vizija jednostavnog, funkcionalnog i dostupnog dizajna pronašla put do šire publike.

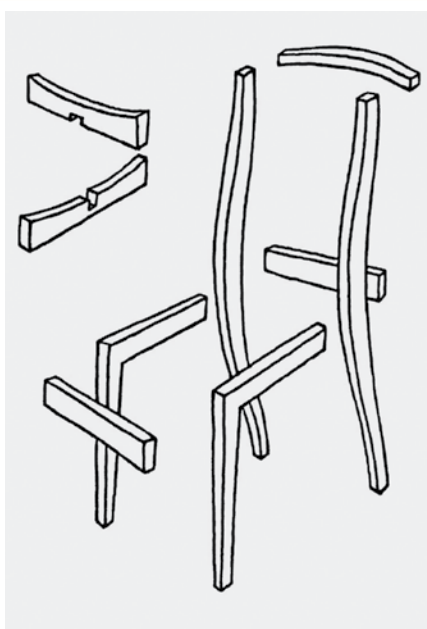
Tokom karijere, Morison je saradivao s mnogim prestižnim brendovima kao što su Alessi, Cappellini, Emeco, Flos, Hermès, Samsung, Sony i Vitra, a sa japanskom kompanijom MUJI ra-

Detalj dva ukrštena elementa sa konkavno izrezanim lukom ispod sedišta od tanke šperploče koji učvršćuju konstrukciju, i ujedno čine potporu prilikom sedenja.

Quattrogambe stolica je Morisonov model koji se svojom formom oslanja na Plywood stolicu, a proizvodi ga italijanska kompanija BBB od 1999. godine.

Plywood stolica u rasklopu.

Morisonova izložba „Neki novi predmeti za dom, Il deo” u galeriji Néotu u Parizu 1990. godine.

zvio je širok spektar proizvoda, od kućnih predmeta do stambenih rešenja. Godine 2006, zajedno s dizajnerom Naotom Fukasavom, kurirao je značajnu izložbu Super Normal, koja je istakla vrednost jednostavnih, svakodnevnih predmeta lišenih brendiranja i trikova.

Poznat po svom minimalističkom pristupu, Morison je jedan od ključnih protagonista savremenog dizajna. Dobitnik je brojnih nagrada, uključujući Compasso d'Oro, Good Design Award i iF Product Design Award. Godine 2015. primio je Isamu Noguchi Award, dok je 2020. godine proglašen Dizajnerom godine prema Elle Decoration British Design Awards i Ličnošću godine prema German Design Award. Iste godine uručen mu je i Compasso d'Oro Career Award za doprinos dizajnu, a imenovan je i za komandanta Reda Britanske imperije (CBE).

Njegov rad široko je prepoznat i izlagan u muzejima kao što su Britanski muzej, Victoria and Albert muzej, MoMA u Njujorku i Vitra Design Museum u Nemačkoj. ■

Skulptura Plywood stolice u gradu Weil am Rhein u Nemačkoj, nedaleko od Vitrinog kompleksa.

AUTORKE: Radmila i Marijana
Milosavljević

Iz knjige: *Trilogija Dizajn i dizajneri XX i XXI veka*
Izdavači: Orion Art i Radio televizija Srbije

Višenamenska stolica „AB/77”

Stolica je nameštaj namenjen sedenju. Kao prvo, treba da bude udobna, zatim laka, jaka, stabilna, lepa, trajna – i da bude moderna, odnosno da njen izgled bude u duhu vremena. Iako su ergonomijske mere ograničavajući faktor (visine sedišta i naslona, širina i dubina sedišta), u svetu ima na hiljade i hiljade modela koji su drvodelje, zanatlije, umetnici i dizajneri osmišljavali stotinama i hiljadama godina unazad. A tek arhitekti? Nema iole značajnijeg imena u svetu arhitekture, a da svoj talenat nije stavio pod lupu iskušavajući ga na stolici. Sedeći na stolici koja je i udobna i lepa i moderna, maštao je o nekoj drugoj!

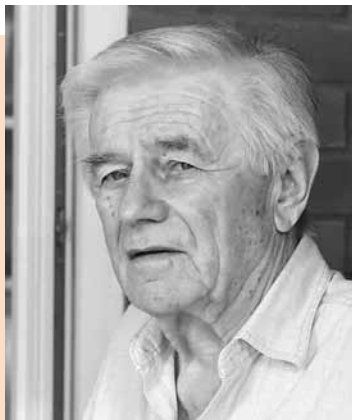
Šta je izmaštao dizajner i arhitekta Dragan Roksandić dok je projektovao novu stolicu?

Bilo je to pre četrdesetak godina, dok je još uvek vladalo ono da je manje više, da je skromnost vrlina, a multifunkcionalnost prednost kada se radi o uređenju unutrašnjeg arhitektonskog prostora. Ova stolica je zamišljena tako da se može koristiti u solo-varijanti ali sa podjednakim uspehom i kao dvosed ili trosed u enterijeru.

Osnovni elementi su unificirani i standardizovani (tokarene noge, povezane letve i pokretna sedišta), a mogućnost montaže je uz pomoć specijalnih vijaka u željeni sastav. Vi naravno možete, jednu pored druge, poređati stolice da bi ste dobili niz od dve ili više njih, ali dizajner je zamislio konstrukciju kojom se omogućava montaža na licu mesta u zavisnosti od potreba za sedenjem „u nizu”.

Mislim da ćete se sedeći na solo-stolici osećati odlično, na udvojenoj stolici dobro (jer ćete imati slobodu pokreta bar sa jedne strane, dok ćete se sedeći na srednjoj stolici na trosedu osećati sputano, zarobljeni između dve osobe sa obe strane).

Ovaj sistem stolica krase još jedna prednost, a to je mogućnost slaganja stolice na stolicu po vertikali što je korisno pri skladištenju, transportu, čišćenju prostorije. ■

Dragan Roksandić

Hrvatski arhitekta unutrašnje arhitekture i dizajner rođen je 1934. godine u blizini Dvora na Uni, osnovnu i srednju školu završio je u Hrvatskoj, a studije na Akademiji za primenjenu umetnost u Beogradu u klasi prof. arh. Đorđa Krekića. Talentovan, preduzimljiv i aktivan, ubrzo je uzeo aktivnog učešća u brojnim oblastima struke. Projektovao je nameštaj i enterijere, sajamske štandove i izložbene prostore, učestvovao u objedinjavanju ciklusa industrijske proizvodnje, tržišnog plasmana proizvoda i potrošnje, kao i u unapređenju statusa dizajnerske profesije kroz brojna savetovanja i stručna okupljanja. Naročito je aktivan bio u Riječkoj regiji i na Zagrebačkom Velesajmu u sektoru za razvoj Eksportdrva i u drugim institucijama koje su se bavile dizajnom u exJugoslaviji 70-ih i 80-ih godina 20. veka. Godine 2006. objavio je autobiografsku knjigu „Dizajner u stvarnom svjetu”.

Za generacije

www.simpo.rs

koje ostvaruju svoje snove

Međunarodna kreativna radionica „Dizajn igralište – Design Playground“ koju tradicionalno organizuje Tehnička škola „Drvo art“ uspešno je realizovana početkom marta ove godine.

Odoleli pritiscima pokazujući visok profesionalizam i društvenu odgovornost

Nagrađeni učenici na Međunarodnoj kreativnoj radionici „Dizajn igralište“ i direktorka škole DRVO ART dr Zorica Đoković.

Tehnička škola „Drvo art“ uspešno je realizovala Međunarodnu kreativnu radionicu „Dizajn igralište – Design Playground“ uprkos svim izazovima pred kojima se naša srpska prosveta od kraja prošlog polugodišta. **Iako je čak četiri puta bivala izložena direktnom pritisku kako pojedinih učenika, tako i nekolicine roditelja i inih građana da obustavi nastavu, kao i konstantnom pritisku na društvenim mrežama, ova škola je još jednom pokazala svoj visok profesionalizam i društvenu odgovornost nastavljajući da radi ono zbog čega i postoji – obrazuje i vaspitava mlade ljude. Ne odustajući od planiranih aktivnosti,**

koje afirmišu kako samu školu tako i našu zemlju, i ove godine uspela je da održi svoju već tradicionalnu radionicu koja okuplja mlade iz Evrope.

Pored učenika škole domaćina, na radionici su učestvovali i njihovi vršnjaci iz partnerskih škola ISIS Bruno Carniello iz Brunjere (Italija); Kisafföldi ASZC Roth Gyula Erdészeti tehnikum iz Šoprona, Mađarska; Art School Tryavna iz Bugarske i IES Antonio Calvin iz Almagra u Španiji, kojima je ovo prvo učešće na „Dizajn igralištu.“

Tema ovogodišnje radionice bila je „magični vrt“. Radionica je trajala pet dana, od 3. do 7. marta. Za to vreme, učenici su, pod mentorstvom

svojih nastavnika, pravili prototipove mobilijara za vrtove, parkove i bašte koristeći prirodne i reciklirane materijale. Inspiraciju su najčešće nalazili u prirodi, ali i arhitekturi i stripovima, čak.

Ovogodišnji radovi su bili izloženi u Evropskoj kući (nekadašnja Galerija Progres) u periodu od 7. do 17. marta. Oni koju su propustili izložbu, imaće prilike da vide radove na ovogodišnjem sajmu nameštaja.

Izložbu je otvorio **Miodrag Savović**, rukovodilac Grupe za opšte i umetničko obrazovanje Ministarstva prosvete. On je prisutne podsetio na dugo trajanje ove radionice i na njene međunarodne uspehe s obzirom

Nagrađeni radovi po izboru nastavnika

1.

2.

3.

Nagrađeni radovi po izboru učenika

1.

2.

3.

da se realizuje još od 2009. godine i da su najuspešniji radovi bivali izlagani na značajnim međunarodnim sajmovima nameštaja i festivalima dizajna. Zajedno sa direktorkom škole **dr Zoricom Đoković**, on je uručio medalje i plakete najuspešnijim učenicima.

Prema odluci stručnog žirija, sastavljenog od nastavnika škola učesnica najbolja tri rada su:

1. *Floralna fuzija* učenice **Sofije Bortolus** iz Italije
2. *Promenjivi stočić* učenika **Aleandra Ruiz Sančeza** iz Španije
3. *Bonsai* učenice **Raje Nikolove** iz Bugarske.

Nastavnici su ocenjivali više aspekata svih radova: funkcionalnost, originalnost, inovativnost, prezentaciju rada i estetiku.

Učenici su ocenjivali radove svojih kolega i konkurenata, ali samo u jednoj kategoriji – estetici. Ovoga puta, učenici su iskazali drugačije mišljenje od svojih nastavnika.

Po njihovom izboru, najbolja tri rada su:

1. *Kaleidos* učenice **Deniz Tofolo Kulau** iz Italije;
2. *Drvo života* učenice **Biborke Vijas-Kadi** iz Mađarske;
3. *Mozak – magični vrt misli* učenika **Božidara Peeva** iz Bugarske.

PIŠE: prof. dr Nebojša Todorović

Uputstvo za kontrolu kvaliteta postavljenih drvenih podova

Isporuka i ugradnja drvenih podova nije gotov posao ukoliko dođe do reklamacija i grešaka koje umanjuju poverenje projektanta ili investitora u drvo kao materijal. Primopredaja nema samo pravni, već i tehnički aspekt, jer se u ovoj fazi može proveriti kvalitet koji će utvrditi nedostatke na postavljenom podu, ali i predvideti izostanak „skrivenih mana“ tj. pojave grešaka u bliskoj ili daljoj eksploataciji.

Ako se osvrnemo na tehničku proveru kvaliteta to bi značilo ispitivanje svih tehničkih zahteva, ali bi to predstavljalo obiman posao i veoma komplikovane zahvate. Npr. kako ćemo doći do zaključka o količini vode u cementnoj košuljici ili njenoj mehaničkoj osobini ili da li je tehnika nanosa lepka bila odgovarajuća kako bi obezbedila dugotrajnu čvrstoću kompozita (košuljica-lepak-drvo). Sve navedeno ukazuje da nije moguće, niti je opravdano, uraditi detaljna merenja u periodu od nekoliko dana, uz prisustvo svih zainteresovanih strana. Zbog toga je jako važno izabrati one načine kontrole koje će merodavno predvideti i sa velikom pouzdanošću zaključiti da je drveni pod dobro postavljen i da će kao takav ostati u periodu korišćenja. Sastanak po pitanju kontrole kvaliteta postavljenog poda, kod nas u praksi, je vrlo „kratkotrajan“ i „odokativan“. Vrlo retko se rade zapisnici, a ako se posle toga pojave primedbe tada je skoro nemoguće isterati pravdu i ustanoviti odgovornost za nastale greške. U tom smislu treba sprovesti sledeće aktivnosti (smernice) kako bi se posao kontrole kvaliteta i primopredaje odradili savjesnije:

- provera zakonskih obaveza,
- provera ugovorenih obaveza,

- predvideti izostanak grešaka tokom eksploatacije poda, i
- provera tehničkog i estetskog kvaliteta.

Provera zakonskih obaveza se odnosi na poštovanje propisa o redovnim pregledima drvenih podova u svrhu sigurnosti, zaštite životne sredine i zaštite potrošača i drugih korisnika. Pri primopredaji poda, dakle, treba obavezno proveriti da li je proizvođač podne obloge utvrdio kvalitet prema *SRPS EN 14342:2014* i da li su one usklađene sa projektom i zahtevom investitora. Naravno da u ovoj aktivnosti treba sagledati i ostale zakonske i normativne odredbe koje se odnose npr. na zbrinjavanje otpada, lepkova i lakova tokom i posle montaže.

Kod „ugovorenih obaveza“ prvo treba proveriti da li je izvedeno stanje u skladu sa projektovanim. Ovde ćemo izneti osnovne tehničke detalje koje treba proveriti, a koje treba da budu sastavni deo ugovora i koje su dokaz o kvalitetnoj izradi poda:

- tip i položaj podkonstrukcije odnosno parnih brana u konstrukciji,
- jasan opis svojstava parketnih elemenata (vrsta poda, vrsta drva, klasa kvaliteta habajuće površine, vrsta profila i geometrija parketa),
- vrsta i dimenzija parketnih lajsni,
- vrsta i način pričvršćivanja parketnih elemenata odnosno način i smer polaganja,
- proces lepljenja (vrsta lepka, nanos i sl.)
- proces brušenja i površinske obrade (nivo sjaja i punoća filma, broj slojeva i sl.)

Naravno, ovo su osnovne smernice, ali je moguće je da se uoče i neka od-

stupanja od projekta, ali koja ne utiču na kvalitet poda. Npr. treba uzeti u obzir da može doći do zamene površinskog premaza, odnosno izbora druge vrste laka od one koja je predviđena projektom, ali da novoizabrani premaz ima ista mehanička svojstva kao i predviđeni lak. I ovakva odstupanja od projekta obavezno pri primopredaji treba zapisati.

Predviđanje izostanka grešaka tokom korišćenja poda spada u vid kontrole pri primopredaji koji je najmanje konkretan i najteže ga je definisati. Greške koje nastanu u periodu od nekoliko meseci posle useljenja korisnika (Slika 1), a sa izostankom primopredaje vrlo često dovode do nesporazuma i sudskih sporova.

Provera tehničkog i estetskog kvaliteta se odnosi na stvarni čin kontrole podova, tj. predstavlja praktični pregled s vidnom ocenom i merenim svojstvima gotovoga poda. Svrha kontrole pri primopredaji je najjasnije i najznakovitije opravdana. Ovde ćemo se malo detaljnije posvetiti tom vidu provere.

Prema standardu sa oznakom SRPS CEN/TS 15717 (“Parketni podovi – Opšte uputstvo za montažu”) **kontrola se mora provesti u roku od sedam dana po završetku postavljanja poda.** Ovako kratak rok od sedam dana određen je da bi se prvenstveno zaštitio podopolagač, da ne bi odlaganjem primopredaje došlo do neželjenih promena na podu (velika verovatnoća sa neodgovarajućim klimatskim ili svetlosnim uslovima). U periodu pre primopredaje neophodno je održavati pravilne klimatske uslove, tj. takve da temperature površine podloge i zidova bude minimalno 15 °C, tem-

Slika 1: Najčešće greške koje se pojavljuju na drvenim podovima posle nekoliko meseci od postavljanja.

peratura vazduha između 15 i 25 °C i relativna vlažnost vazduha između 40 % i 65 %. Za parketne elemente na podnom grejanju temperatura podloge i vazduha mora biti između 18°C i 22 °C, a relativna vlažnost vazduha između 45 i 60 %.

U nekim slučajevima između završetka objekta i useljenja kupca može proći i nekoliko meseci, pa čak i godina i u tom slučaju odgovor je isti: kontrola se mora uraditi sedam dana od završetka podova! Podopolagač ne može snositi odgovornost za moguće promene ili štete koje će na podu načiniti pre useljenja kupca. Primopredajni zapisnik se mora sačiniti između tri strane – investitora, izvođača radova i podopolagača. Ukoliko postoje razlike na podu, između onoga prihvaćenog pri primopredaji i onoga pre useljenja stanara, odgovornost kao i troškove otklanjanja nedostatka preuzima investitor, jer je već jednom preuzeo pod od proizvođača bez grešaka. Pregled poda se sprovodi vizuelnom kontrolom i merenjima. Većina standarda se oslanja na vizuelnu ocenu jedino italijanski standard spominje i daje opis za merenja koja treba sprovesti prilikom kontrole podova. Prema SRPS CEN/TS 15717 sasvim je jasno da se pregled mora obaviti posmatrajući pod iz uspravnog tj. stojećeg položaja s prirodnim svetlom iza posmatrača. Neprirodno svetlo ili umereno svetlo ne smeju biti uslovi u kojima će se vrednovati manjkavosti na površini poda. Svakako da u neodgovarajućim uslovima prirodnog svetla moguće je koristiti i dodatno svetlo, ali ono mora biti difuzno i padati odozgo, o čemu se zapisuje posebna napomena. Britanski standard napominje da se pod može pregledati i iz sedećeg položaja što je sasvim opravdano u smislu estetske funkcije poda. Položaj – sedeći ili stojeći – je ipak manje važan nego izvor svetla i ugao posmatranja. Ono što vidimo sedeći, uglavnom ćemo videti i stojeći i obrnuto. Pri tome se kao potencijalni nedostaci uzimaju u obzir samo one greške poda koje su na prvi pogled očigledne bilo kojoj osobi.

Navedena uputstva su samo mali doprinos da ceo postupak kontrole kvaliteta postavljenog poda bude detaljniji na uspeh i zadovoljstvo svih učesnika. Zapisnik o primopredaji je dokument koji ima pravno značenje prema propisima o gradnji i pravima potrošača i koji potvrđuje i kompletira ugovorne odnose svih stranaka u poslu. ■

PIŠE: Isidora Gordić Fisković

Da kuća diše drvene ventilirajuće fasade

Savremena arhitektura je, moglo bi se bez ustezanja reći, sve okrenutija energetske efikasnim objektima. Sve razvijenija ekološka, ali i ekonomska svest čine da nastaju istinska građevinska remek-dela koja pomeraju granice i idu ka sve većoj samoodrživosti. Ipak, u želji da se smanji potrošnja energije kako za zagrevanje objekata, tako i za njihovo hlađenje, može se desiti da se objekti ponekad gotovo hermetički zatvore što može izazvati niz problema. Da bi se to sprečilo, jedan od načina je da se na objekat postave ventilirajuće fasade.

U ventilirajuće fasade, u principu, spadaju sve nekontaktne fasade i one su bez izuzetka neprovidne. Mogu se izrađivati od najrazličitijih materijala – aluminijumskih kompozitnih panela, cementnih ploča, mermera, granita, granitne keramike, WPC-a, drveta i drugih materijala. Ono što je specifičnost ovog tipa fasada jeste postojanje vazdušnog prostora između termoizolacije koja se nalazi na zidu objekta i fasadne obloge. Upravo taj vazdušni prostor ima ključnu ulogu dodatnog izloatora i preko njega se isušuje kapilarna vlaga koja se stvara usled temperaturnih razlika. Objekti koji imaju ovaj tip fasade su omotani slojem termoizolacije koja smanjuje termičke razlike na zidnoj strukturi i time se postiže da temperatura zidova bude približna temperaturi vazduha prostorija u enterijeru te se na taj način postiže viši kvalitet stambenog komfora u samom objektu.

Tokom leta sistem vrlo lagano akumulira toplotu jer se termički talas u unutrašnjost objekta prenosi ublažen i time se značajno smanjuje direktno dejstvo sunčevih zraka. Vazdušni prostor između termoizolacije i završne obloge predstavlja prirodnu ventilaciju i veoma je značajan tokom vrelih letnjih meseci kada se spoljni zaštitni zid zagreva usled čega dolazi do promene gustine vazdušnog sloja i zagrevanja u šupljini u odnosu na vazduh u okolini. Ovako zagrejan unutrašnji vaz-

duh stvara „efekat dimnjaka“, kreće nagore i kroz ventilacione otvore izlazi napolje i smanjuje zagrevanje objekta stalnim kretanjem odozdo nagore. Zimi ovog efekta nema, tako da nema ni značajnijeg kretanja vazduha.

Kada je reč o izboru materijala za fasadne elemente svakako treba voditi računa o podneblju tj. klimatskim uslovima, nameni objekta, ali o ekološkoj i estetskoj dimenziji. Materijal koji opstaje svuda i uklapa se, poput džinsa, u svakojake stilске kombinacije, zadovoljavajući i najprobirljivije ukuse, a zadržavajući, pri tom, lepotu i unikatnost prirodnog materijala izuzetnih ekoloških i fizičko-tehničkih svojstava nesumnjivo je – drvo i sa njim na fasadi kuća će zasigurno „prodisati“.

O čemu treba voditi računa pri izboru odgovarajućih drvenih fasadnih elementa?

Najpre se treba odlučiti za odgovarajuću vrstu drveta. Da bi se drvo koristilo za fasadne elemente najvažnije je da bude stabilno, odnosno, mora biti izdržljivo na temperaturne razlike i sve vrste uvijanja, savijanja i skupljanja, i mora se jednostavno održavati – dakle, mora biti kvalitetno. Drveni fasadni elementi se u Evropi uglavnom izrađuju od arša, smreke, bora, tise, jele, a sve se više koriste i zapadni crveni kedar, meranti, ipe i tikovina. U poslednje vreme primetan je rast upotrebe termički obrađenog drveta i za fasade. Razlog za češće korišćenje termo-drveta leži u njegovom pro-

Toplotna izolacija je efikasna, a fasadni elementi zadržavaju 90% atmosfere vode. Kondenzovana vlaga unutar zidova brzo isparava kroz sistem ventilacije.

Kada je reč o izboru materijala za fasadne elemente svakako treba voditi računa o klimatskim uslovima, nameni objekta, ali o ekološkoj i estetskoj dimenziji. Materijal koji opstaje svuda i uklapa se, poput džinsa, u svakojake stilske kombinacije, zadovoljavajući i najprobirljivije ukuse i zadržavajući lepotu i unikatnost prirodnog materijala izuzetnih ekoloških i fizičko-tehničkih svojstava nesumnjivo je – **drvo**.

dužnom veku trajanja jer se izlaganjem visokim temperaturama hemiceluloze u njemu razlažu, a one su glavni izvor hrane mikroorganizmima koji izazivaju truljenje i raspadaanje drveta. Pored toga, termički obrađeno drvo je i stabilnije od neobrađenog jer manje ispušta i veže vlagu, a ujedno se iz njega termo-tretiranjem odstranjuje smola i povećava gustina za oko 10%.

Kada je reč o selekciji drveta, svakako bi trebalo da ona bude što bolja, ne samo zbog ukupnog estetskog utiska već i zbog dugovečnosti fasade. Rupe od čvorova su nedopustive.

Kako zaštititi drvo?

Ne sme se izgubiti iz vida činjenica da je drvo prirodni materijal koji svoj život nastavlja na objektu pa se mora posvetiti pažnja i njegovoj zaštiti da bi što duže trajalo i bilo lepo. Atmosferske (ne)prilike kao što su kiša, sneg, mraz, vetar, UV zračenje, smog... itekako utiču na sve fasade, pa i drvene, s tim da drvetu dodatno prete i različiti insekti i mikroorganizmi. Drvo pod dejstvom atmosfere i mikroorganizama menja svoj izgled i postepeno dobija sivkastu patinu, a moguće je da pod dejstvom vlage dođe do truljenja ili pucanja. Zbog svega navedenog, drvo treba zaštititi.

Na tržištu se može naći više različitih premaza za zaštitu drveta. Za drvene fasade odlične rezultate daje tikovo ulje

(potrebno je češće obnavljanje nanosa, na svake dve godine), ali se preporučuju i lazuri na vodenoj bazi sa kojima drvo i dalje može da prima i odaje vlagu (obnavljanje na pet do deset godina). Trebalo bi izbegavati klasične lakove jer brzo pucaju i ljušte se, a sem toga, moraju se temeljno odstraniti pre ponovnog nanosa. U principu, što je premaz neprovidniji, skraćuje se vreme između dva ciklusa održavanja. Drvo treba zaštititi pre montaže – ne samo da je jednostavnije nego je i delotvornije.

Izgled objekta

U zavisnosti od načina montaže drvenih fasadnih elemenata, ali i preseka i profila samog drvenog materijala zavisice i konačan izgled objekta. Vertikalno montirani elementi od poda do plafona, izdužice objekat, učiniće ga vizuelno vitkijim, dok će ga horizontalno postavljeni elementi učiniti širim, prostranijim. U zavisnosti od profila (skoro svaki proizvođač

ima svoje) zavisice i sistem montaže – pero-utor, sa preklapanjem, sa „zaključavanjem“ i sl. Za one koji vole „brvnarasti“ izgled, moguće je dobiti fasadne elemente sa zaobljenom spoljnom površinom.

Montaža drvenih fasadnih elemenata

Prilikom isporuke drvenih fasadnih elemenata treba najpre proveriti da li su svi elementi isporučeni u skladu sa specifikacijom. Preporučuje se nabavka drveta koje je već osušeno u sušari. Odgovarajuće skladištenje do ugradnje je od krucijalnog značaja. Ukoliko je moguće, drvo bi trebalo skladištiti u natkrivenom prostoru, odignuto od poda, u horizontalnom položaju sa odgovarajućim razmacima da bi bilo omogućeno strujanje vazduha. Ukoliko se mora skladištiti na otvorenom, potrebno ga je zaštititi vodonepropusnim materijalima (npr. najlonom) i obavezno odignuti od zemlje i sa ostavljenim otvorima napred i nazad da bi moglo da „diše“.

Osnovni uslov da bi se kvalitetno postavila drvena fasada je da zid bude ravan. Isto tako, pored kvalitetnih fasadnih elemenata, jednako kvalitetna mora biti i potkonstrukcija, kako primarna, tako i sekundarna. Primarna drvena potkonstrukcija se montira vertikalno na zid. Idealno bi bilo da dimenzije budu 140x50 mm. Osnovno rastojanje između dva drvena nosača bi trebalo da bude između 400 i 600 mm. Između drvenih nosača postavlja se termoizolacija i uglavnom je to polu-tvrdo presovana kamena vuna. Debljina ploča kamene vune rešava se termičkim proračunom u okviru izvođačkog projekta i zavisi od klimatskih uslova i obaveze poštovanja energetske efikasnosti. Po potrebi se može postaviti i u dva sloja, unakrsno, da bi se izbegli termički mostovi. Preko termoizolacije se pričvršćuje paropropusna i vodonepropusna

folija (tzv. NT folija). Ova folija je od izuzetne važnosti jer omogućava propuštanje pare i isparavanje iz objekta, dok sa spoljne strane sprečava potencijalno kvašenje kamene vune. Izuzetno je trajna i postojana i trpi temperaturne razlike od -40 do +80°C!

Na primarnu potkonstrukciju, postavlja se sekundarna, takođe drvena, čiji je zadatak da omogući vazdušni sloj debljine bar 400 mm i nesmetano vertikalno strujanje vazduha kako bi fasada mogla da obavlja svoju funkciju. Na sekundarnu potkonstrukciju montiraju se fasadni elementi počev od odozdo naviše. Vijci moraju biti od nerđajućeg čelika i dovoljno dugački da bar 32 mm uđu u potkonstrukciju. (Glava vijaka može biti reljefna kako bi se smanjila refleksija i kako bi bili što neprimetniji.) Prilikom montaže treba brižljivo voditi računa da se svuda ostvari što veća cirkulacija vazduha, uključujući i prostor oko prozora i vrata. Otvore za vazduh na kraju treba zaštititi odgovarajućom metalnom mrežicom za zaštitu od glodara i krupnih insekata, ali sa rasterom koji ne sme biti manji od 5 mm da bi vazduh ipak mogao da struji. Prilikom montaže, od vitalne je važnosti voditi računa da se vlaga izvede iz fasade, a oko prozora i vrata treba postaviti okapnice. Na kraju sve potencijalno problematične spojeve treba zaštititi visokokvalitetnim silikonom.

Ove fasade bolje štite zidove objekta od smrzavanja i odleđivanja, a time se eliminiše stvaranje pukotina na spojevima i otpadanje maltera.

Kako se vidi iz svega navedenog, drvene ventilirajuće fasade predstavljaju ozbiljnu investiciju. Zašto se onda ipak odlučiti za njih?

Navešćemo samo nekoliko razloga, a ima ih mnogo više: smanjenje troškova za grejanje i hlađenje zbog korišćenja ovog tipa fasada vraća uložena sredstva za svega nekoliko godina. Zbog dugovečnosti fasade (ukoliko se pravilno i redovno održava) produžava se i osnovna vrednost samog objekta. Ove fasade bolje štite zidove objekta od smrzavanja i odleđivanja, a time se eliminiše stvaranje pukotina na spojevima i otpadanje maltera. Toplotna izolacija je efikasna kad je suva, a fasadni elementi imaju ključnu ulogu jer zadržavaju 90% atmosferske vode, a kondenzovana vlaga unutar zidova brzo isparava kroz sistem ventilacije. Zvučna izolacija je značajno poboljšana. Drvene fasade pored toga pružaju i neograničene mogućnosti oblikovanja i završnog izgleda fasade. I na kraju, ali ne manje važno – izgledaju fenomenalno. ■

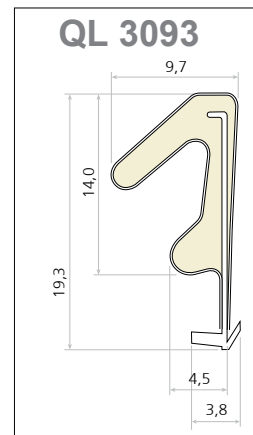
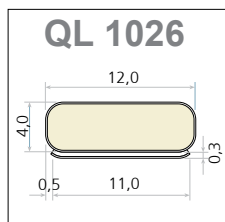
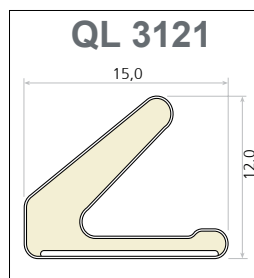
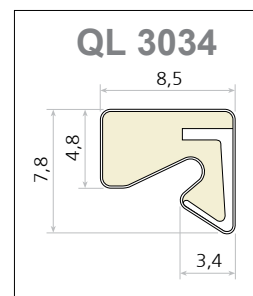
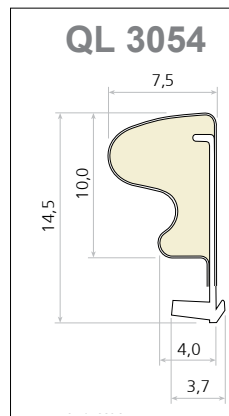
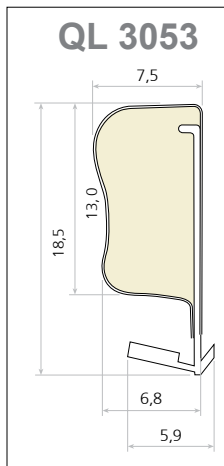
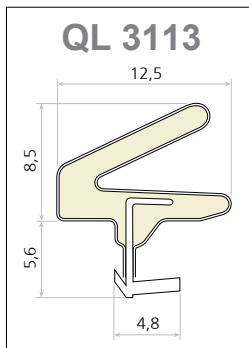
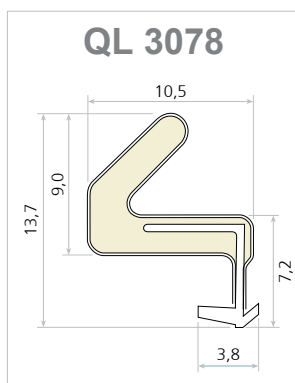

MAKOPLAST

NOVO U PONUDI
Schlegel

Schlegel

Hilandarska 17, 11271 Surčin • tel. 011 8442 125 • tel/fax. 011 8442 124 • mob. 063 8088 501 mariomakoplast@gmail.com

Kesić Tehnika

Woodworking Technology

KESIĆ-TEHNIKA DOO • 064/23-00-579

Radnih akcija 38/15, 11250 Beograd

kestictehnika@gmail.com www.kestic-tehnika.rs

*Prodaja i servis novih i polovnih
mašina i alata za drvnu industriju*

PIŠE: Mr Slavica Đajić,
paleontolog

Njegovo veličanstvo DRVO

Sa čovekom je od rođenja pa do smrti. Živeći, drvo omogućava naš život, drvo nas hrani i brani, štiti i zaklanja. Drvo nas greje, drvo nas leči, osvaja lepotom, opija mirisom. Drvo je kolevka, drvo je ljuljaška, drvo je stub, drvo je dom i krov. Drvo je i sanduk i krst.

Kada kažemo reč DRVO, kakve li sve asocijacije ono budi u nama? Koliko li razmišljamo o složenosti, značaju, poreklu, sveukupnosti te reči. Za nekoga je to prosto stablo, stolica, krevet, sto, stub, ali ako se malo udubimo, shvatićemo neverovatan značaj, širinu i dubinu koja stoji iza te reči; spoznaćemo dugotrajnu neraskidivu sponu između nas i njega, drveta.

A znamo li kada i kako je nastalo drvo, ovakvo kakvo ga danas imamo, gledamo i koristimo u najrazličitije svrhe? Nastalo je jako davno, pre mnogo miliona godina, prolazeći kroz neverovatno dug i složen evolutivni period. Da bi smo to saznali, moramo se vratiti na sam početak nastanka Zemlje i živog sveta na njoj. Ta saznanja nam omogućavaju naučne metode koje se koriste u paleontologiji.

Kada i kako je nastala Zemlja, kao planeta i kasnije kao životna sredina beskonačnog broja najrazličitijih vrsta biljnog i životinjskog sveta.

Danas naučnici smatraju da je to bilo pre oko 4,1- 4,3 milijarde godina. Tada je Zemljina površina najvećim delom bila prekrivena dubokim morima, a delovi kopna su predstavljali kamenite pustinje. To je veoma dugi, bezživotni period koji se naziva Azok, (bez života).

Kada i kako je došlo do nastanka prvog života na Zemlji, odnosno kada i kako je neorganska materija prešla u organsku?

Tačan, argumentovan odgovor na to pitanje još uvek nemamo, postoje više ili manje verovatne teorije, ali većina naučnika smatra da je to bilo u periodu od 3,5 – 4 milijarde godina, kada su se u morskoj sredini za to stekli povoljni uslovi (temperatura vode, mineralni sastav, količina kiseonika i dr.). Iz tog perioda su u stenama pronađeni fosilni ostaci prokariota, prvih, primitivnih organizama, (cianobakterije, koje se u fosilnom stanju nalaze u obliku laminiranih karbonatnih stena, naslaga stromatolita).

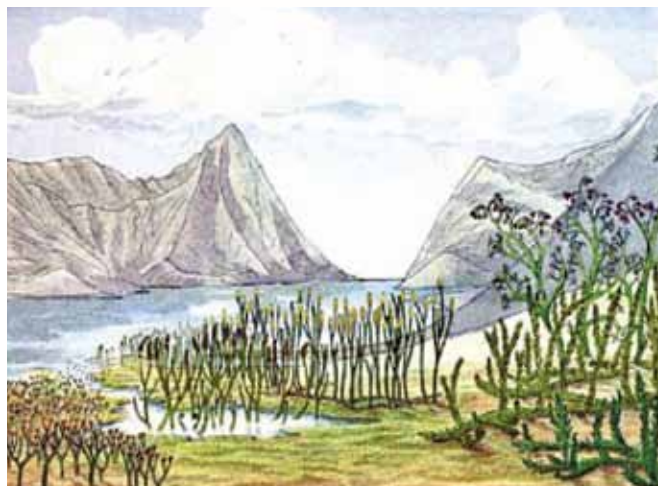
Evolucijom od prokariota nastaju eukarioti, kojima pripadaju svi „viši“ organizmi: alge, gljive, biljke i sve životinje, od protozoa do čoveka.

Predpostavlja se da su se prvi eukarioti razvili nešto pre 1,4 milijarde godina, dakle tokom proterozoika koji je trajao od pre 2.500 do pre 542 miliona godina.

Sve do pre oko 416 miliona godina, jedini živi organizmi su bili različite grupe algi, koje su naseljavale morskou sredinu, dok je kopno predstavljalo kamenitu pustinju, bez živih organizama. Tek krajem starijeg paleozoika, (542. do 250. miliona godina), odnosno krajem silura, početkom devona, nastaju prve, primitivne biljke koje polako kreću iz vode i počinju da osvajaju kopno, (sl. 1.i 2.).

Izlaskom prvih biljaka na kopno, u novu životnu sredinu, gde su vladali sasvim drugačiji paleoekološki uslovi, počinje njihov „brzi“ razvoj i usavršavanje koje traje do danas.

Tako, od jednostavnih biljčica (Psilophyta) sa kraja devona nastaje

Sl. 1. Biljni svet tokom donjeg devona

Sl. 2. Izgled gornjodevonske šume

Sl. 3. Biljni svet karbona, (izgled karbonske močvare)

Sl. 4. Fosilni ostaci karbonskih biljaka

Sl. 6. Biljni i životinjski svet tokom jure

Sl. 7. Fosilizovana stabla

Sl. 8. Izgled šume pre pojave čoveka

grupa Psilogena, koja obuhvata drvenaste, žbunaste i travnate biljke, koje imaju jasno izdiferencirane: stablo, list i koren, tkiva, zaštitnu pokožicu sa razvijenim stomama i spore, kao rasplodne organe.

Uporedo sa izlaskom biljaka na kopno, i životinjski svet osvaja kopno kao životnu sredinu. Tako da se tokom devona, koji se smatra carstvom riba, već počinju javljati prvi vodozemci kao i insekti.

Novonastala grupa biljaka, Psilogena, se već na početku razvijala u nekoliko pravaca, menjala se i prilagođavala različitim životnim uslovima.

Jedna od vrlo značajnih promena u evolutivnom smislu biljaka je promena načina razmnožavanja, naime smena generacija, koja je bila osnovni način razmnožavanja najprimitivnijih biljaka, usavršena je razmnožavanje pomoću semena.

Grupa Psilogena, deli se na tri osnovna pododeljka, a to su prečicolike biljke Lycopsida, člankovite – Sphenopsida i papratolike biljke – Pteropsida, od kojih su nastale sve današnje biljke svrstane u tri odeljka: prapaprati i paprati – Asperme, golosemenice – Gymnosperme i

skrivenosemenice odnosno Angiosperme, savremene, današnje biljke.

Geolozi i paleontolozi su skloni da kažu kako je tokom paleozoika, naročito srednjeg i mlađeg došlo do naglog razvoja i biljnog i životinjskog sveta koji osvaja sve životne sredine. To je tačno, ali ipak moramo se podsetiti da je samo period devona trajao oko 57 miliona godina, a čitav paleozoik (kambrijum, ordovicijum, silur, devon, karbon i perm) gotovo 300 miliona godina. Dakle, to je veoma dug period tokom koga je na zemljinoj površini dolazilo do različitih promena (tektonika pomeranja, vulkanske erupcije, pomeranje polova), koje su uticale na promenu klime i svih drugih uslova životne sredine. U skladu sa tim promenama, menja se i biljni i životinjski svet, prilagođavajući se novonastalim uslovima.

Tokom karbona, sledeće periode paleozoika, prostori današnje Evrope su se nalazili u pojasu ekvatorijalne, tropske klime. Veoma povoljni klimatski uslovi, obilje vlage i toplote, omogućilo je razvoj izuzetno bujne vegetacije. To je najbujnija flora koja je ikada postojala na Zemlji. Pojedini predstavnici semenih paprati, kalamiti i sigilarije dostižu dimenzije od nekoliko desetina metara visine i oko metar širine. Sredinom karbona, značajno prisustvo imaju i prve golosemenice, u to vreme, gigantskih dimenzija i do 50 m visine, (sl. 3. i 4.) Ova izuzetno bujna vegetacija je produkovala ogromne količine biljne mase, od koje su pod povoljnim uslovima u čitavom ekvatorijalnom pojasu, nastala najveća ležišta kamenog uglja (u Evropi: Engleska, Vestfalski basen, Donjecki basen, u S. Americi baseni Pensilvanije).

Krajem karbona, a naročito početkom perma, poslednje periode paleozoika, dolazi na prostoru čitave Evrope, do promene klime. Ona postaje žarka i suva i uzrokuje značajne promene biljnog sveta. Nestaju brojne vrste paprati, te bogate tropske flore gigantskih dimenzija, a zamenjuju ih oblici kserofilnog tipa sa sitnim ili igličastim lišćem.

Tokom perma potpuno izumire karbonska flora, a dominaciju tokom vremena preuzimaju golosemenice. Ove promene su samo blagi predznak dramatičnih događaja koji će se desiti tokom, a naročito krajem perma. Tada će doći do najvećeg izumiranja živog sveta koje

Sl. 9. Šuma i čovek danas

je ikada bilo na Zemlji planeti. Preko 90% organizama u moru će nestati i gotovo 70% biljnih vrsta na kopnu. Smatra se da su veoma različiti i brojni razlozi koji su usloviili ove događaje, (snažne vulkanske erupcije eksplozivnog tipa koje su trajale čitav milion godina, udari meteora, (impakt), dramatične promene klime usled nestanka jedin-

stvenog kopna, Pangea i dr. Većina morskih, kao i deo kopnenih organizama nije mogao podneti ovakve temperaturne oscilacije, što je imalo za posledicu izumiranje najvećeg broja vrsta. Samo retki organizmi su se uspeli prilagoditi i preživeti permsko izumiranje. Oni su svoju evoluciju nastavili dalje, kroz mezozoik, srednje doba.

Analizirajući biljni i životinjski svet kroz geološko vreme, dolazimo do spoznaje koliko je život, živa bića na Zemlji planeti od trenutka nastanka pa do danas, „neuništiv“. Život opstaje uprkost veoma dramatičnim događajima koji su se dešavali, ostaju najotporniji, najjači, skloni promenama i prilagođavanju novonastalim uslovima. ■

Vlasnik beogradskog PKB-a, Al Dahra gasi farme, moguće i zatvaranje fabrike deteline

Kompanija Al Dahra, vlasnica beogradskog PKB-a, ugasila je nekoliko farmi krava, junadi i ovaca, a nije isključeno i zatvaranje fabrike za preradu deteline, rekao je početkom novembra sekretar Samostalnog sindikata poljoprivrede Srbije Milisav Đorđević. On je za Betu rekao da više ne postoje farme krava u Glogonjskom ritu, Padinskoj Skeli i Dunavcu, farma svinja i junadi u Besnom foku i farma ovaca u Surčinu.

„Broj krava je, od kada je Al Dahra kupila PKB, smanjen sa oko 8.000 na oko 3.500, a gašenjem farme ovaca te životinje se više ne uzgajaju u tom poljoprivrednom kombinatu“, rekao je Đorđević i dodao da se nezvanično priča i o gašenju fabrike za preradu deteline (lucerke).

Broj radnika u PKB-u je od kada je Al Dahra postala vlasnik sa oko 1.700 smanjen na oko 600.

Na sajtu Al Dahre piše da je „istaknuti lider u agrobiznisu“, sa sedištem u Abu Dabiju, specijalizovan u oblastima uzgoja, proizvodnje i trgovine stočnom hranom, kao i osnovnih namirnica kao što su pirinač, brašno, voće i povrće, a farme stoke se ne pominju. Al Dahra iz Ujedinjenih Arapskih Emirata je u oktobru 2018. kupila imovinu PKB korporacije za oko 121 milion evra iako je knjigovodstvena vrednost bila 227 miliona evra.

Za 121 milion evra kupila je 16.785 hektara poljoprivrednog zemljišta i u proseku platila ih 4.700 evra po hektaru,

zatim fond od oko 17.000 grla stoke, mehanizaciju i zalihe rezervnih delova. U istu cenu su ušla i dva posebna privredna društva, laboratorija za mikrobiološka i hemijska ispitivanja i veterinarska služba.

U izveštaju o poslovanju Al Dahre za 2018. navodi se da je ta kompanija samo na osnovu razlike između plaćene i fer vrednosti imovine PKB-a zaradila 106,3 miliona evra. Prema ugovoru o kupovini PKB-a Al Dahra imala je pravo da prve tri godine bez saglasnosti nadležnog ministarstva godišnje prodaje deset odsto zemljišta ili oko 1.700 hektara.

Prilikom kupovine najvećeg domaćeg poljoprivrednog kombinata vlasnici Al Dahre su najavili da će u naredne tri godine investirati 30 miliona evra u unapređenje poslovanja PKB-a, dalji razvoj sistema za navodnjavanje i modernizaciju kapaciteta za proizvodnju mleka. Pored toga, Al Dahra je planirala da uloži dodatnih 15 miliona evra u optimizaciju poslovanja PKB-a i njenih kapaciteta da bi se postigli veći prinosi i podigao kvalitet mleka.

Kada je zatvorena prva farma, 2021. godine, Samostalni sindikat poljoprivrede Srbije nagovestio je da strahuje da će Al Dahra ugasiti stočarsku proizvodnju jer se ugovorom o kupovini obavezala da je zadrži tri godine koje su istekle krajem te godine.

Preuzeto sa: *Biznis.rs*

PROIZVODNI PROGRAM

SIROVI LESONIT

OPLEMENJENI LESONIT

BUKOVA STOLARSKA ŠPER PLOČA

BUKOVA VODOOTPORNA ŠPER PLOČA „BLAŽUJKA“

DVOSLOJNI PARKET

BUKOVA REZANA GRAĐA I BUKOVI ELEMENTI

PIŠE: Isidora Gordić Fisković

U urbanim krajolicima savremenih metropola pretrpanim (ne)delima iz do-mena tzv. „investitorske arhitekture“ u kojoj je bitan kvadrat, a ne čovek i humano stanovanje, kao praznik za oči i istinski dragulji sve češće iskrsavaju zeleni zidovi i zelene fasade.

Premda se njihov nastanak i postojanje vezuju za VI vek p.n.e. i Semiramidine vi-seće vrtove u Vavilonu, koji su jedno od svetskih čuda antičkog sveta, današnji izgled zelenih zidova dugujemo genijalnom francuskom botaničaru Patriku Blanku. Prevažno naučnik i istraživač tropskih kišnih šuma, ovaj sjajni inovator je istražujući tajlandske džungle otkrio da postoje biljke koje rastu i razvijaju se u neverovatnim uslovima, gotovo bez zemlje, na sasvim vertikalnim površinama kao što su stene ili kora drveta. Da bi ove biljke

opstale neophodna im je čvrsta podloga, sunčeva svetlost i stalan izvor vode. Polazeći od navedenih osobina biljaka, Blank od osamdesetih godina prošlog veka razvija svoju teoriju vertikalnih bašta i kreira potpuno novu sferu u oblasti dizajna, spajajući botaniku sa arhitekturom i graditeljstvom. Izveo je više stotina projekata u celom svetu radeći sa najpoznatijim imenima na savremenoj ar-

Zeleni zidovi spas u urbanoj džungli

hitektonskoj sceni, a osobito je plodna njegova saradnja sa Žanom Nuvelom. Blank je botaničar i umetnik čiji zeleni zidovi i fasade donose život i živost u sve enterijere i eksterijere, oplemenjujući i najjednoličnije i najmonotonije prostore, pažljivim odabirom biljaka i rastinja koje koristi u svojim konstrukcijama.

Svakako raduje činjenica da Patrik Blank ima sve više pristalica i da je sve više sled-

benika njegove “zelene” filozofije, a i na našem tržištu su se pojavile firme koje su se specijalizovale za ove ekološke zidove i koji se uveliko mogu videti po našim većim gradovima.

No, šta su zapravo zeleni zidovi? Najpre treba naglasiti da postoji razlika između zelenih zidova i zelenih fasada. Suštinska razlika je u podlozi iz koje biljke rastu. Kod zelenih fasada, koje, jasno je, obje-

kat prekrivaju spolja, podloga se nalazi u dnu zida, bilo da je reč o rastu direktno iz tla ili iz žardinjera i sličnih posuda. Biljke koje se koriste za zelene fasade su najčešće razne vrste puzavica i povijuša. Preko konstrukcija napravljenih od čeličnih anкера, sajli i mreža, ove biljke postepeno prekrivaju fasadu objekta. Taj proces može trajati i nekoliko godina dok se sasvim ne razrastu i ne dobiju željeni oblik.

Kada je o zelenim zidovima reč, za razliku od zelenih fasada, pored biljnog materijala sadrže i sloj organskog ili neorganskog supstrata koji omogućava rast biljaka. Istovremeno, mogućnosti ovih zidova su znatno raznovrsnije. Pre svega, mogu se implementirati i u zatvorenom i u otvorenom prostoru, odnosno u raznim klimatskim uslovima, a mogu biti i jednostrani i dvostrani. Pored toga, broj biljnih vrsta koje

se koriste za zelene zidove je znatno veći u poređenju sa zelenim fasadama. Ne moraju to biti puzavice i penjačice, već su to češće, niske višegodišnje biljke: perene, paprati, trave, mahovine i male žbunaste biljke. Pri izboru biljnih vrsta, dakako, neophodno je voditi računa o podneblju i poštovanju elementarnih životnih standarda koji su biljkama potrebni.

Zeleni zidovi se sastoje od lagane konstrukcije obešene o zid, koja nosi hranjivi medij, biljke i sistem za navodnjavanje i eventualno dohranu. U zavisnosti od toga na koji način se na vertikalnoj površini obezbeđuje hranjiva podloga za rastinje, možemo govoriti o slobodnim podlogama, konstrukciji "hranjivog jastuka" ili "tepiha" ili raster posudama sa hranjivim materijalom.

Sisteme sa slobodnom podlogom ili medijem čine

posude ili vrećice sa plodnim tлом okačene na konstrukciju. Iz ovih posuda rastu i razvijaju se biljke i vrlo je važno da budu dobro pričvršćene za zid da ne bi u nekom trenutku otpale usled nagle vetra ili drugih nepogoda. Sem toga, pri upotrebi u eksterijeru zbog atmosferskih uticaja može doći do pojačane erozije, te stoga podlogu treba relativno često menjati ili dopunjavati na svakih godinu ili dve. To je ujedno i razlog zbog koga ovaj sistem nije dobro rešenje za zidove sa većom visinom.

Drugi tip podloge za zelene zidove, odnosno, hranjivog medija jeste „hranjivi jastuk“ ili „tepih“. Karakteriše ga kontinuirani plodni i hranjivi sloj u kom biljke preko korenja nalaze oslonac i hranu. Izrađuje se od višeslojne jutene, kokosove ili veštačke tkanine. Premda je manje podložan eroziji od prethodnog tipa, s vremenom korenje biljaka ipak razgradi tkaninu što dovodi do rasipanja tla i ispadanja samih biljaka. Životni vek ovakve konstrukcije je tri do pet godina, a onda je potrebno zameniti delove zelenog zida, što nije ni jednostavno, a ni jeftino.

Treći tip podloge je tzv. konstruktivni koga čine modularni elementi. Proizvode se u raznim dimenzijama i mogu da akumuliraju manje ili više vode, u zavisnosti od vrste biljaka. Ove posude ili modularni elementi se prave od plastike ili nerđajućeg metala. Za zid se pričvršćuju kačenjem na podkonstrukciju koja je na zidu. Ovaj tip podloge ima rok trajanja od 10 do 15 godina, jednostavno i uredno se održava. Ukoliko je potrebno, pojedini elementi se lako mogu zameniti, a neretko se isporučuju sa već odgajenom vegetacijom. U tom slučaju zeleni zid bude gotov odmah nakon ugradnje.

Prednosti i blagodeti ovih zelenih zidova su mnogobrojne. Osim što su veoma dekorativni i deluju smirujuće na organizam, ovi zidovi

filtriraju vazduh i normalizuju vlažnost, obogaćuju prostor kiseonikom i, uopšte, popravljaju mikroklimu. Regulišući temperaturu u svom neposrednom okruženju, zeleni zidovi smanjuju potrošnju energije potrebne za hlađenje objekata jer leti snižavaju temperaturu i do 5°C. Smatra se da je za spuštenih 0.5°C ušteda energije oko 8%. Pored navedenog, ovi živi zidovi, smanjuju i efekat bolesnih zgrada, a pokazali su se i kao vrlo efikasan izolator od komunalne buke. Zeleni zidovi apsorbuju negativna zračenja i štetne uticaje zagađujućih gasova, te utiču na bolju iskoristivost atmosferskih voda.

Veoma brzo širenje gradskih jezgara i potreba za različitim infrastrukturnim objektima dramatično su uticali na smanjenje zelenih površina u gradovima i njihovoj najbližoj okolini jer su parkovi, igrališta, šume bačeni i drugi plan. Stoga je važnost zelenih zidova u urbanim sredinama izuzetno velika jer pored značajnog estetskog doprinosa gradskom pejzažu, utiču na biodiverzitet, oplemenjuju gradski vazduh, smanjuju zagađenost i buku.

Ovde svakako vredi pomenuti i značaj zelenih krovova koji postaju prave zelene oaze u velikim gradovima. Svetske metropole razvijaju strategije u pogledu ozeleljavanja zgrada i krovova, a među njima prednjači Njujork koji ima najviše zelenih krovova, ne bi li smanjili efekat zagrevanja gradova.

I dok se svaki horizontalni kvadratni centimetar u gradovima pokriva betonom ili asfaltom, možda spas leži upravo u bekstvu u vertikalno zelenilo i vertikalne vrtove Patrika Blanka, koji će, nadajmo se, preplaviti fasade i zelene krovove i trajno nabolje izmeniti lica gradova postavši ujedno i njihova pluća i učiniti urbane džungle u kojima živimo boljim mestima za život. ■

Kako izabrati najbolji prozor?

Kvalitetan prozor za kvalitetan život

Spoljašnja stolarija svojim performansama treba da zadovolji niz funkcionalnih i estetskih kriterijuma. Stoga njen izbor prilikom ugradnje ili zamenje nije nimalo jednostavan posao, pri kojem se moraju sagledati mnogi činioci, kao i tehničko-arhitektonske specifičnosti objekta, kako bi konačan odabir bio optimalna kombinacija kvaliteta i cene.

Prozori kao fasadni otvori predstavljaju sponu sa spoljnim svetom, kroz koju prolaze svetlost i toplota, a koji istovremeno štite i od prirodnih neprilika – kiše, snega ili vetra. Razvojem arhitekture, moderni objekti, kako poslovni, tako i privatni, odlikovani su sve većim prozorima, čak i preko celog zida, što doprinosi njihovoj estetici i atraktivnosti, ali se u tom slučaju i zahvevi stolarije povećavaju, naročito u pogledu energetske efikasnosti.

Pozori značajno doprinose gubljenju, a ako su kvalitetni očuvanju energije objekta budući da su baš oni mesto preko kojeg se toplotna energija zgrade umnogome gubi, čak i nekoliko puta više no kroz zidove. Gubici kroz prozore mogu biti transmisijski – kada je prozor zatvoren i ventilacioni – kroz otvoren prostor, koji skupa čine i do 50% ukupnih gubitaka energije objekta.

Kvalitet stolarije je izuzetno bitan kako radi toplotne, tako i zbog zvučne izolacije. Takođe, prozori bivaju važan estetski detalj fasade, nekad i lični pečat, koji svojom bojom i dizajnom treba da budu sinhronizovana celina sa celim objektom.

Kako su važan deo svakodnevnog životnog prostora, bilo da u njemu stanujemo ili radimo, prozori direktno utiču na udobnost i uopšte kvalitet našeg obitavanja. Stoga im moramo posvetiti naročitu pažnju pri gradnji objekta ili, ukoliko je naša stolarija dotrajala, zameniti novom.

IZBOR PROFILA

Prvi izazov je izbor profila. Tradicionalno su prozori izrađivani od drveta, dok u poslednje vreme sve češće bivaju zamenjivani onima od PVC-a, aluminijuma ili pak kombinacije drvo-aluminijum.

PVC stolarija

Danas se ljudi često opredeljuju za **PVC stolariju**, vrlo trajnu i kvalitetnu, jer se njome dobija odlična termo i

zvučna izolacija i to zahvaljujući postojanju profila koji imaju pet, šest ili više vazdušnih komora, smeštenih na širini i do 90 mm, a najčešće u kombinaciji sa niskoemisionim staklom. Njenom kvalitetu doprinose i otpornost na vlagu, temperaturne razlike, a naravno i estetika. **Odlikuje je višedecenijska postojanost usled različitih vremenskih prilika i UV zračenja, te se ovi prozori ne moraju farbati, šmirglati, lakirati, odnosno ne potrebuju nikakva godišnja ulaganja.** Vrlo se lako održavaju jer usled antistatičnosti ne

Aluminijumska stolarija

Aluminijumski prozori su pogodni za velike otvore zahvaljujući aluminijumu kao vrlo lakom, ali istovremeno čvrstom i izdržljivom materijalu, koji svojim performansama omogućava i celozidno zastakljenje. On pruža i raznovrsna dizajnerska rešenja, te tako prozori mogu biti kako različitih dimenzija, tako i okrugli ili polukružni. Takođe, mogu biti izrađeni u različitim bojama ili pak dvobojni. Svakako, mogućnost kreacija je izuzetno velika. Mana bi im bila lošija termoizolacija, međutim, to se može prenebregnuti ubacivanjem tzv. termo prekida, odnosno termo mosta, te **ova stolarija biva energetska efikasna**. Iako je aluminijumski profil oko 30% do 40% skuplji u odnosu na PVC ili drvene profile, ulaganje se isplati na duže staze.

privlače i ne zadržavaju prašinu, a čiste se vlažnom krpom i deterdžentom.

PVC stolarija se izrađuje u različitim oblicima i veličinama, no ipak sa dimenzijskim ograničenjima zbog statičkih opterećenja koja može podneti, pa se

u nju može dodatno ugraditi i metalno ojačanje. Pored standardne bele, može se naći i u drugim bojama, pa čak i u boji drveta. Ukoliko je adekvatna, PVC stolarija, prema mišljenju stručnjaka, predstavlja najbolji odnos cene i kvaliteta.

Drvena stolarija

Drveni prozori, prirodni i ekološki, nose u sebi i izvesnu dozu topline, koju naročito pružaju enterijeru. Izuzetno su dobri izolatori i dugotrajni, čija

konstrukcija čak i usled požara može ostati postojana. I pored svih pozitivnih performansi, pomalo su zahtevniji u pogledu održavanja. Karakteriše ih sposobnost upijanja vlage, koja, potom oštećuje drvo. Drvo je, uopšteno govoreći, podložno uticaju loših vremenskih prilika. **Međutim, to se može preduprediti ukoliko se sa spoljne strane prozor obloži aluminijumom, te tako drveni prozor biva impregniran, ali i skuplji. Drvena stolarija se mora redovno premazivati** zaštitom, najbolje na bazi smole i firnisa, kao i farbati ukoliko dođe do oštećenja.

Drvo-aluminijum stolarija

Drvo-aluminijum stolarija odlikovana je najboljim osobinama sastavnih materijala – drveta koji svojom prirodnošću i toplinom odgovara estetskim parametrima enterijera, budući da se nalazi sa unutrašnje strane, i izuzetno čvrstog i otpornog aluminijuma, idealnog za spoljašnju zaštitu. Ukoliko ipak želimo drvene prozore u svom domu, izborom kombinovanog **drvo-aluminijum profila** prenebreći ćemo nedostatke drveta – podleganje lošim atmosferskim uticajima, koji dovode do propadanja, dok ćemo aluminijumskim ramom dobiti mnogo na otpornosti i trajnosti samog prozora. Alu-drvo prozor svakako može biti u različitim bojama i dezenima, a kasnije ga ne moramo naknadno farbati niti plastifikovati. Zbog izuzetnih karakteristika koje utiču i na njenu cenu, ova vrsta stolarije (zasluženo) predstavlja luksuzni izbor.

ZAKLJUČAK

Kako su prozori skupa investicija kojoj se pribegava jednom u nekoliko decenija, važno je da dobro odmerimo naše potrebe i detaljno se informišemo kako bismo napravili pravi izbor, koji će odgovoriti svim potrebnim i željenim zahtevima. Pri tome je neophodno rukovoditi se nekim činionicama, poput izbora materijala profila, vrste stakla i okova i, naravno, cenom, gde njen odnos sa kvalitetom treba da bude optimalan. Treba uvek imati na umu da je ulaganje u stolariju višestruko isplativo jer doprinosi kvalitetu života, ali i našem budžetu – usled dobre izolacije i računi bivaju niži.

Sanja Dakić

NOVO

Poliesterski premaz bez stirena:

UGODNIJE I ZDRAVIJE REŠENJE
ZA FARBANJE NAMEŠTAJA
BEZ NEPRIJATNOG MIRISA

Kada je reč o zaštiti nameštaja izrađenog od MDF-a, furnira i masiva, ključno je da boja i premaz koji koristimo budu sposobni da izdrže najzahtevnije uslove. Povećana vlažnost u kupatilima i kuhinjama, pojava plesni, izloženost jakim deterdžentima i sredstvima za čišćenje, kao i neprestano habanje – svi ovi faktori nameću potrebu za premazima izuzetne otpornosti.

Tu na scenu stupa Irkom sa svojom linijom **Ultra Profesional**, koja industrijskim korisnicima nudi vrhunska rešenja za zaštitu nameštaja. U našem asortimanu ističe se jedan od najpouzdanijih proizvoda – **Ultra wood poliester primer**. Ovaj premaz pruža izvanrednu zaštitu zahvaljujući polietersko-poliuretanskoj tehnologiji.

Šta premaze bez stirena čini superiornijim u odnosu na one sa stirenom?

Premazi bez stirena predstavljaju ekološki prihvatljivije rešenje jer emituju manje isparljivih organskih jedinjenja (VOC), smanjujući zagađenje i štetne uticaje na zdravlje. Ovi premazi stvaraju bezbednije radno okruženje, jer oslobađaju manje toksičnih isparenja u poređenju sa stirenskim formulacijama. Pored toga, premazi bez stirena su često nezapaljivi, što ih čini sigurnijim za upotrebu u industrijskim okruženjima.

Zašto je Ultra wood poliester primer izbor broj jedan?

Pre svega, ovaj primer se odlikuje izuzetnom moći zapunjavanja i visokim sadržajem suve materije, što ga čini idealnim za brzo postizanje tvrdoće. Ova osobina ključna je za obezbeđivanje dugotrajnog, besprekornog završnog sjaja, bez rizika od kasnijih defekata. Uz to, potrošnja završnog laka značajno je smanjena, što donosi dodatne uštede. Preporučujemo upotrebu završnog emajl-laka sa sjajem većim od 95%, kao što je Ultra Wood poliuretan emajl WF 190SV.

Jedan od najnovijih proizvoda u našem portfoliju je **Ultra Wood poliester primer WPW 290SF**, inovativan premaz bez stirena koji spada u grupu nezapaljivih proizvoda. Idealan je za primenu preko poliuretanskih izolanta (Ultra wood poliuretan izolanti WIT100 i WIW100), a završni premaz može biti bilo koji od naših visokokvalitetnih emajl-lakova ili transparentnih lakova iz serija 100 i 300.

Odabir kvalitetnog premaza ključan je za dugotrajnu zaštitu nameštaja, naročito u vlažnim i zahtevnim uslovima. Pravilna kombinacija prajmera i završnih slojeva osigurava otpornost na vlagu, habanje i hemijska sredstva, uz postizanje trajnog sjaja i estetike.

PIŠE: dr Miladin Brkić

Peletirke za biomasu

Danas se postavlja pitanje ekonomičnosti, ekološkiosti i održivosti upotrebe čvrste biomase, kao alternative fosilnom gorivu. Potencijalne količine ostataka drvene i poljoprivredne biomase su velike, u Srbiji iznose oko 20 miliona tona svake godine. Kod nas se za sada od navedene količine koristi do pet procenata.

Sabijanjem sirovine bez dodavanja vezivnog sredstva, pod visokim pritiskom (300 do 450 bara), u svrhu podizanja temperature sirovine 80 do 90°C (radi omekšavanja ligninskog kompleksa i pretvaranje celuloze u samolepljivo sredstvo), dobija se energetski pelet homogene forme. Zbog velikih opterećenja, koja se javljaju prilikom sabijanja sirovine sa velikim sadržajem celuloze, peletirke moraju da budu specijalne konstrukcije, tj. od visoko otpornih materijala, sposobnih da izdrže sile velikih vrednosti.

Radni organi pelet prese su: matrica sa pritiskim valj-

za obradu, jeftinija i ima manju potrošnju energije. Izrada prstenaste matrice je izuzetno teška, posebno termička obrada, jer nastaju dodatne deformacije prstena, usled unutrašnjih naprezanja materijala. Sirovina se ubacuje u prostor za presovanje i razdeljivačima se podjednako raspodeljuje na otvore matrice. Na matrici se stvara tanak sloj od sirovine. Preko tog sloja okreću se valjci pritiskivači na odgovarajućim ostojanjima od matrice (0,1 do 0,5 mm) i stvara se sabijen, zgusnut, sloj sirovine. Podešavanje ostojanja valjaka od matrice može da se obavlja hidrauličnim uređajem.

Kod većeg kotrljanja valjaka (> 2,5 m/s) dolazi do začepljenja otvora na matrici. Valjci na ravnoj matrici mogu da proklizavaju usled razlike u brzini kretanja spoljašnjeg i unutrašnjeg ruba matrice. Iz matrice izlazi beskonačna nit sabijene sirovine ekstruzijom (istiskivanjem), koja se preseca nožem na željenu dužinu. Tako nastaju pelete odgovarajućih dimenzija prečnika 6-8 x 30-50 mm. Matrica može da bude postavljena vertikalno ili horizontalno. Oblici otvora na matricama mogu biti cilindrični, kvadratni, konusni i ovalni. Dimenzije otvora po dužini kanala mogu biti konstantne i promenljive. Otvor na ulazu u kanal obično je proširen da bi se izbeglo nagomilavanje materijala na ulazu u kanal, tj. da bi se smanjio otpor sirovine pri presovanju. Kod ravne matrice moguće je nagomilavanje sirovine, a kod prstenaste

je veći protok sirovine kroz matricu. Zbog toga, prstenaste matrice imaju veću produktivnost, a ravne manju. Središnji otvori na prstenastoj matrici se više troše nego rubni, zbog većeg protoka sirovine.

Rupe prema rubu su više upuštene, a srednje manje, zbog bolje raspodele materijala po prstenastoj matrici. Dužina kanala određuje stepen sabijenosti materijala. Proširenje izlaznog dela kanala ima za cilj da smanji otpor presovanja materijala. Ustanovljeno je da se pojedine vrste biljnog materijala različito presuju i zbog toga zahtevaju odgovarajuće konstrukcione parametre presa. Lakše se presuje piljevina od drveta, vlaknast materijal, koji se dobro samozalepljuje, a teže se presuje poljoprivredna biomasa, kabasta, neujednačene strukture i usitnjenosti, sa manje vlakana i povećanim sadržajem vlage.

Presuva biomasa se, takođe, teško presuje, pa je potrebno sirovinu prethodno ovlažiti na 10 do 14% VB u kondicioneru. U presu se ugrađuju automatski pokazivači sadržaja vlage i protoka sirovine. Optimalna usitnjenost čestica sirovine treba da je 3 do 5 mm.

Važne karakteristične veličine matrice za izradu kompaktnih peleta su odnos presovanja, broj rupa u matrici i upotreba unutrašnje površine matrice. Odnos presova-

nja je odnos između preseka izbušene rupe i dužine kanala za presovanje materijala ($o = d/l$). Ovaj odnos zavisi od vrste sirovine i sa njim se postiže odgovarajuće trenje u kanalu za presovanje. Na taj način može da se proizvede kvalitetan pelet i postigne željeni učinak prese. Kod procesa peletiranja usitnjene drvenaste mase odnos za presovanje obično je između 1:3 i 1:5. Odnos za presovanje može da se menja samo preko dužine kanala za presovanje (tj. debljine matrice). Sirovina sa malom silom lepljenja zahteva duže kanale za presovanje i obrnuto, sirovina sa velikom silom vezivanja zahteva kraće kanale.

Temperatura sirovine u kanalu za presovanje penje se sa povećanjem dužine kanala, pri čemu se povećava tvrdoća peleta. Po pravilu matrice su koncipirane za određenu vrstu sirovine i ne bi trebalo da se koriste za drugu vrstu. Broj valjaka može da bude dva, tri ili četiri. Broj rupa, a time upotreba otvorenih površina rupa u matrici utiče na učinak prese. Preduslov za dobro i kvalitetno peletiranje jeste kontinuirano hranjenje prese homogenom sirovinom, dovoljno usitnjenom i sa konstantnim sadržajem vlage.

Više informacija možete da nađete u knjizi: Razvoj i opremanje pogona za peletiranje i briketiranje biomase, od autora dr Brkić M. i msc Gluvakov Zorice. ■

cima, strugačem, nožem za sečenje, kaišnim, zupčastim ili pužnim prenosom i uređajima za prijem i raspodelu sirovine i izuzimanje peleta. Matrica i valjci su sklopni uređaj koji se naziva granulator. On dodatno usitnjava sirovinu. Postoje dva tipa matrice: u obliku prstena i ravna matrica.

Matrica može da miruje, a valjci da se obrću i obrnuto. Prstenasta matrica se koristi za specifično teže materijale ($\square 0,4 \text{ t/m}^3$), a ravna za lakše. Ravna matrica je kompaktnija, manje mase, jednostavnija

Knjigu možete poručiti preko redakcije časopisa DRVOtehnika na telefon 011 213 95 84 ili putem e-maila: office@drvotehnika.com

MADE
IN
GERMANY

Stručnjaci za skladištenje, iverica,
drva, građe, masivnih ploča.

OHRA
PROMIŠLJENI SISTAVI SKLADIŠTENJA

ZA UNUTRAŠNJU
ILI VANJSKU
UPOTREBU

- KONZOLNI REGALI
- PALETNI REGALI
- REGALI SA KROVOM, HALE
- VERTIKALNI REGALI

Kontaktirajte nas – pripremit ćemo vam
ponudu prema vašim zahtevima.

OHRA
PROMIŠLJENI SISTAVI SKLADIŠTENJA

 ohra.net

OHRA Regalanlagen GmbH • Blaž Kocjanc • Tel. +386 - 40 825 699 • kocjanc@ohra.de

Sušare za drvo i lamelu
Parionice za drvo

Automati za sušare i parionice

Vlagomeri za drvo,
piljevinu i beton

Termički tretman

NIGOS
ELEKTRONIK

www.nigossusare.rs

office@nigos.rs

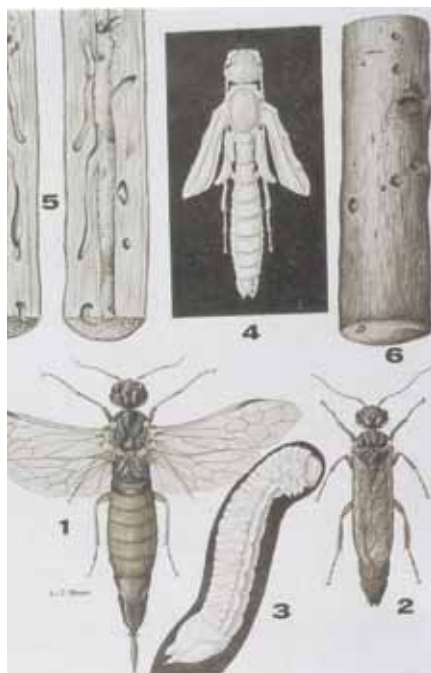
+381 18 211-212, 217-468

VRSTE KSILOFAGNIH INSEKATA

Xyphidria prolongata Geoffr.
X. domedarius F.
(Hymenoptera - Siricidae)

Kao i druge vrste iz ovog roda ova vrsta je takođe dosta retka. Imaga imaju crno telo, dok su noge i deo trbuha crvenomrki. Trbuh se prema kraju postepeno sužava.

Dužina tela je 10-18 mm. Napada meke lišćare.

Xyphidria prolongata Geoffr.
1 i 2 – imaga (ženka i mužjak),
3 – larva, 4 – lutka,
5 – oštećenja drveta,
6 – izletni otvori imaga

Xeris spectrum L.
(Hymenoptera – Siricidae)

Ova vrsta je najčešća u rodu *Xeris*. Odrasli insekti su dosta karakteristični po izduženom i tankom telu a naročito po dužini legalice; dugačka je kao i telo.

Pripada srednje krupnim osama, dužine tala oko 30mm.

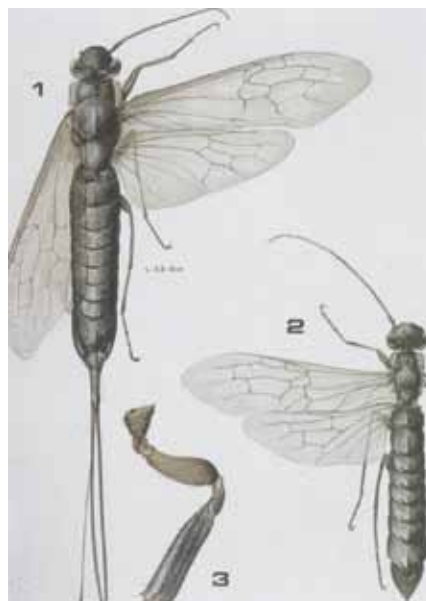
Najčešće napada drvo bore, a ređe ostale četinare.

Camponotus herculeanus L.
- veliki šumski mrav -
(Hymenoptera - Formicidae)

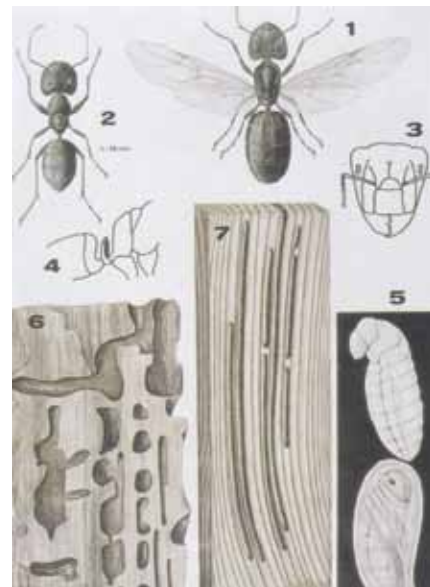
Veliki šumski mrav je crn, dužine tela oko 14 mm. Ova vrsta ima tri forme, ali je najčešća osnovna, (*C. herculeanus* L.) naročito u višim planinskim regionima.

Pošto ova kao i druge vrste mrava, živi socijalnim načinom života u posebnim naseobinama, radnici naseobine (mravinjake) grade u drvetu, gde može biti jedna ili više kolonija.

Privremene kolonije se obrazuju u zemlji ili ispod kamena, iz jaja koja ženka polaže posle rojenja i parenja. U ovim kolonijama dominantna je forma radnika. Oni kasnije

Xeris spectrum L.
1 i 2 – imaga (ženka i mužjak),
3 – zadnja noga mužjaka

Camponotus herculeanus L. – veliki šumski mrav
1 – polna krilata jadinka, 2 – radnik, 3 – glavina čaura, 4 – spoj trbuha sa grudima, 5 – lutka, 6 i 7 – oštećenja drveta

Camponotus herculeanus L.
– veliki šumski mrav –
vertikalni hodnici (mravinjak u stablu)

Knjigu ŠTETNI INSEKTI DRVETA, u spomen Branku Užičaninu, dr Mihailo Petrović je objavio 1996. godine. Od pokojnog profesora sam dobio tri primerka ove knjige i slobodu da iz nje objavljujem tekstove i ilustracije, koje je inače impresivno uradio Branko Užičanin. Neke delove ove knjige sam, pre petnaestak godina, objavljivao kao urednik revije ŠUME, a sada je namera naše redakcije da je, bez redakcijskih intervencija, u kontinuitetu objavimo uvereni da će nam, ali prvenstveno autorima, biti zahvalni svi oni koje interesuju problemi zaštite, trajnosti i čuvanja drveta kao sirovine i raznih drvenih proizvoda.

D. Blagojević

napadaju drvo gradeći u njemu prave i stalne mravinjake. Hodnici u drvetu najčešće imaju izgled većeg broja koncentričnih krugova. Po visini stabla, mogu biti dugački i 10 m.

Pored stabla, veliki šumski mrav napada i posečeno drvo, ostatke stabala (panjeve) ili deblje ugrađeno drvo. Napada sve vrste drveta ali je češći u četinarskim.

Prisusutvo mrava u drvetu naljakaše se otkriva po gomili sitnih iverki u osnovi debla, odnosno oko ubušnih otvora. Suzbijanje mrava u stablima moguće je samo ubrizgavanjem isparljivih insekticida (fumiganata), dok se ležeći materijal može tretirati i tečnim sredstvima.

U područjima rasprostranjenosti mrava, preporučuje se upotreba impregnisanog drveta.

Xylocopa violacea L.

– velika šumska pčela

1 – imago, 2 i 3 – hodnici sa larvama,
4 – poprečni preseći hodnika

***Xylocopa violacea* L.**

– velika šumska pčela -
(Hymenoptera - Apidae)

Ova vrsta pripada grupi solitarnih pčela i nije prva ksilofaga vrsta, mada se javlja kao tehnička štetočina, jer svoje gnezdo gradi u drvetu ili nekim pločama manje tvrdoće.

X. violacea liči na bumbaru. Ima dlakavo telo violetno plave boje, dužine do 20 mm, sa zadebljalim i dlakavim nogama.

***Cossus cossus* L.**

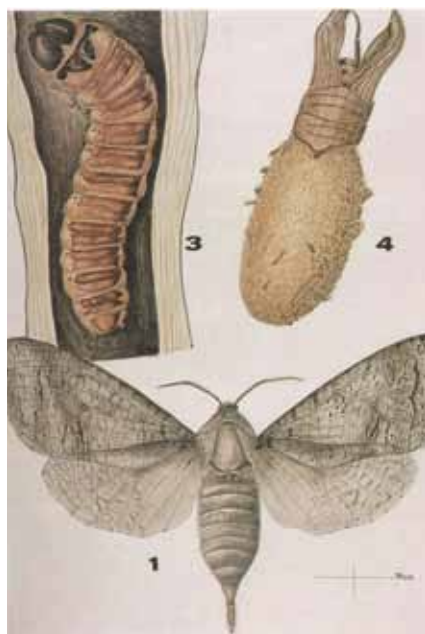
– vrbotočac -

***Trypanus unguiculatus* F.**

***T. ligniperda* F.**

(Lepidoptera - Cossidae)

Vrbotočac je najveći leptir familije Cossidae, ali i najveći ksilofagni leptir. Pojedini leptiri mogu imati raspon krila i 90 mm (ženke).

Cossus cossus L.

– vrbotočac

1 – leptir (ženka),
2 – larva (gusenica),
3 – lutka u kokonu

Telo je mrkopepeljasto. Na prednjem delu krila prisutne su mrke poprečne pruge, dok je ostali deo krila pokriven sivim ljuspicama. Larve su duge do 10 cm. Imaju crnu glavu i noge i crvenomrke tergalne ploče. Ostali deo segmenata je tamnije mlečno-bele boje.

Vrsta je dosta rasprostranjena, ali se javlja u manjem broju. Napada skoro sve vrste

Cossus cossus L. – vrbotočac

– poprečni i uzdužni preseći larvenih hodnika

lišćara a najčešće meke. Ženke polažu jaja u gomilama, a larve posle izgradnje zajedničke komorice, grade pojedinačne hodnike, dužine do 100 cm.

Vrbotočac je primarni insekt i napada zdrava stabla. Larve (gusenice) često napuštaju prethodno izgrađene hodnike i grade nove u dubljim stablima ili delovima istog stabala. Lutkine kolenke grade u stablima ili na skrivenim mestima van stabala.

Suzbijanje vrsta je teško i sastoji se, uglavnom, u rezanju i sušenju drveta ili ubrizgavanju fumiganata u larvene hodnike. ■

PIŠE: mr sc Milka Zelić

Ekološka edukacija, ekološka diplomatija, održivost, su pojmovi koji se sve češće koriste ali nedovoljno primenjuju.

Ekološka diplomatija odnosi se na upotrebu diplomatije i međunarodne saradnje za rešavanje globalnih ekoloških izazova, kao što su klimatske promene, gubitak biodiverziteta i zagađenje.

Jedan od ranih primera ekološke diplomatije datira iz **1748. godine** kada je Fridrih Veliki pregovarao o mirovnom sporazumu sa Kraljevinom Saksomija u kojem su se dve zemlje složile da sačuvaju **svoje zajedničke šume**. Ovaj sporazum je bio jedan od prvih međunarodnih sporazuma koji je priznao **značaj zaštite životne sredine**. Sporazum je postavio predsedan za buduće diplomatske napore i pokazao moć ekološke diplomatije u rešavanju sukoba i unapređenju saradnje među nacijama.

Održivost, najšire posmatrano je način razmišljanja i rada, uz imperativno ulaganje u znanje koje doprinosi razvoju i unapređenju društvenog i privrednog ambijenta uz očuvanje životne sredine.

Prirodni resursi su globalno zagađeni: Zemljište, voda, vazduh. Ekološki eksperti za sve probleme osuđuju klimatske promene, tvrdeći da one utiču na ostale negativne faktore u životnoj sredini. Znači udišemo zagađen vazduh, jedemo zatrovanu hranu i pijemo zatrovanu vodu.

Klimatske promene

Ekološka diplomatija se pojavila kao ključni mehanizam za sve nacije da reše gorući problem klimatskih promena.

Prirodni resursi nestaju a ekološka diplomatija cveta

1992 – Samit u Rio de Žaneiru okupio je nacije, nevladine organizacije i ekološke aktiviste da prepoznaju potrebu za jedinstvenim pristupom pitanjima životne sredine. Konferencija je rezultirala ključnim sporazumima o životnoj sredini. Uspostavljena je platforma za buduće međunarodne pregovore o klimatskim promenama.

1997 – Protokol iz Kjota je prvi značajan pravno obavezujući sporazum koji je obavezao razvijene zemlje da smanje emisije gasova staklene bašte. Međutim, protokol se suočio sa kritikama zbog isključivanja zemalja u razvoju iz obavezujućih ciljeva, naglašavajući složenost pravičnosti u međunarodnim klimatskim sporazumima.

2015 – Pariski sporazum predstavljao je prekretnicu u globalnoj klimatskoj diplomatiji. Ovaj sporazum je pozvao na ograničavanje globalnog porasta temperature na znatno ispod dva stepena Celzijusa iznad predindustrijskih nivoa. Jedan od njegovih inovativnih aspekata bilo je uvođenje nacionalno određenih doprinosa (NDC), omogućavajući zemljama da postave sopstvene ciljeve smanjenja emisija na osnovu nacionalnih okolnosti.

U sporazumu su učestvovala skoro sve zemlje sveta, što ukazuje na globalni konsenzus o hitnoj potrebi borbe protiv klimatskih promena. Duh saradnje koji se manifestuje kroz multilateralne sporazume, kao što su Pariski sporazum i prethodni sporazumi, podstakao je nacionalne vlade da razviju i sprovede klimatske akcione planove.

Tehnološka partnerstva i finansijska ulaganja koja promovišu održive prakse su ključni. Zeleni klimatski fond, koji je osnovala UNFCCC, omogućava finansijska sredstva za podršku zemljama u razvoju u njihovim naporima u borbi protiv klimatskih promena.

Uticajni pojedinci su oblikovali narativ o klimatskim akcijama, naglašavajući potrebu i značaj **lokalnih inicijativa istovremeno sa intenziviranjem međunarodne saradnje**.

Najpoznatiji je primer Grete Thunberg, mlade ekološke aktivistkinje iz Švedske. Greta Thunberg predstavlja novu generaciju zagovornika klime. Kroz svoj školski štrajk, „Petkom za budućnost“ Tunberg je mobilisala milione mladih ljudi širom sveta. Njeni iskreni, strastveni govori na međunarodnim forumima, uključujući

Samit UN o klimatskim promenama, podstakli su javnu svest i primorali lidere da se agresivno pozabave klimatskim pitanjima.

Korporativna politika, ekologija, održiv razvoj

Sve je veći naglasak na korporativnoj društvenoj odgovornosti u pogledu održivosti. Korporacije pokazuju potencijalnu ulogu u podršci klimatskim agendama. Korporacije su počele da zauzimaju proaktivan stav u smanjenju emisija i razvoju održivih praksi. Korporacije svoje misije usaglašavaju sa ESG ciljevima.

ESG (skraćenica od Environmental, Social and Governance; E - Zaštita životne sredine, S - Održive socijalne politike, G - Odgovorno upravljanje) je termin koji se odnosi na skup standarda koji usmeravaju korporativne politike kako bi bile u skladu sa konceptima održivog razvoja u oblastima životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja. Usvajanje ESG standarda predstavlja imperativ dobre poslovne prakse i obezbeđuje uspešnu saradnju sa svim zainteresovanim stranama.

Globalni ekološki problemi su raznovrsni i međusobno povezani. **Zagađenje vazduha:** Industrijska proizvodnja, saobraćaj i sagorevanje fosilnih goriva doprinose zagađenju vazduha, što ima ozbiljne posledice po zdravlje ljudi i životnu sredinu. **Zagađenje vode:** Industrijski otpad, poljoprivredni pesticidi i plastični otpad kontaminiraju reke, jezera i okeane, ugrožavajući ekosisteme i vodne resurse. **Klimatske promene:** Globalno zagrevanje zbog emisije gasova sa efektom staklene bašte dovodi do ekstremnih vremenskih uslova, podizanja nivoa mora i promena u ekosistemima. **Smanjenje biološke raznovrsnosti:** Uništavanje staništa, prekomerna eksploatacija resursa i klimatske promene dovode do izumiranja mnogih vrsta i gubitka prirodnih ekosistema. **Deforestacija:** Seča šuma radi poljoprivrede, urbanizacije ili eksploatacije drveta smanjuje prirodna staništa i doprinosi klimatskim promenama. **Prekomerno korišćenje resursa:** Prekomerna potrošnja vode, energije i prirodnih resursa dovodi do iscrpljivanja resursa i negativnog uticaja na životnu sredinu. **Otpad i plastika:** Velika količina otpada, posebno plastike, završava u priro-

di i okeanima, što ugrožava životinjske vrste i ekosisteme. **Kiselost okeana:** Povećanje nivoa CO₂ u atmosferi dovodi do kiselosti okeana, što negativno utiče na morske organizme poput koralna i školjki.

Zaključak

Diplomatija zaštite životne sredine suočava se sa nekoliko izazova koji ometaju njenu efikasnost. Jedan značajan izazov je geopolitički gde nacionalni interesi mogu biti u sukobu sa kolektivnim ekološkim ciljevima, zatim trgovinski sporovi, ekonomska problematika i političke ideologije često imaju prednost nad ekološkim obavezama.

Sve je veći broj ekoloških pokreta, vladinih i nevladinih organizacija, međunarodnih ekoloških sporazuma, a ekologija klizi u provaliju. Moramo da naglasimo da udišemo zagađen vazduh, jedemo zatrovanu hranu, pijemo zatrovanu vodu što direktno negativno utiče na **zdravlje ljudi**.

Ekološka **misija** nije preživljavanje, **već život u zdravom okruženju**. Rešavanje ekoloških problema zahteva kombinaciju ličnih, društvenih, korporativnih i političkih napora. ■

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

Tel/fax: +381 (0) 11 2139 584; +381 (0) 11 311 06 39
www.drvotehnika.com e-mail: office@drvotehnika.com

Budite naš pretplatnik i u ovoj godini
Godišnja pretplata 2.200 dinara
za inostranstvo 50 evra

PIRAMIDA

NIŠ - MEDIJANA
NATKRIVANJE ARHEOLOŠKOG
NALAZIŠTA
RASPON 72M BEZ OSLOŃACA

PIRAMIDA DOO
PALANKA 78
SREMSKA MITROVICA
T. 022 639 205
F. 022 611 081
E. sm.piramida@neobee.net
WEB. www.piramidasm.rs

ESTIA, 11080 Zemun, Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316 42 51, 316 16 29, 219 76 32
estia.beograd@gmail.com, office@estia.co.rs
www.estia.co.rs

PROIZVODIMO I MONTIRAMO

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

U Srbiji se od 2025. do 2027. očekuje kumulativna stopa rasta od 13,7 odsto

Osnovni scenario makroekonomskih kretanja predviđa prosečni godišnji rast privrede Srbije od 4,4 odsto, a prema srednjoročnoj makroekonomskoj projekciji kumulativna stopa rasta od 2025. do 2027. godine iznosiće 13,7 odsto, navodi se u Nacrtu programa ekonomskih reformi (ERP) 2025-2027 koji je objavilo Ministarstvo finansija.

Predviđa se da će rast biti vođen domaćom tražnjom, da će dalji rast zaposlenosti i zarada podržati privatnu potrošnju, dok će investicioni rast biti podstaknut realizacijom projekata u sektorima transporta, energetike i komunalne infrastrukture.

Značajne javne investicije predviđene su programom „Skok u budućnost - Srbija 2027” posebno uoči domaćinstva Specijalizovanoj svetskoj izložbi 2027. godine sa temom „Igra za čovečanstvo: sport i muzika za sve”.

U ovom dokumentu se ističe da je Vlada Srbije posvećena održanju fiskalne discipline u srednjem roku, te da ciljani fiskalni deficiti u narednim godinama obezbeđuju opadajuću putanju javnog duga.

Predviđeni fiskalni deficit u narednom srednjoročnom periodu, iznosi 3,0 odsto BDP, otvarajući prostor za finansira-

nje važnih investicionih projekata u okviru razvojnog plana „Skok u budućnost - Srbija 2027”, kao i finansiranje jačanja nacionalne bezbednosti.

Program „Skok u budućnost - Srbija 2027” predstavlja centralni okvir za ubranu modernizaciju infrastrukture, sa ciljem da Srbija postane ključna destinacija za investicije u oblastima kao što su energetika, transport i digitalizacija.

Procenjuje se da će javni dug sektora države na kraju ovog srednjoročnog perioda iznositi 46,5 odsto BDP i dodaje da se primena komponente ograničenja fiskalnog deficita u okviru fiskalnog pravila odlaže do 2029. godine, kako bi se u potpunosti realizovao investicioni ciklus.

Ocenjuje se da se privreda Srbije, kao i ekonomije drugih zemalja u regionu sa sličnim nivoom razvoja, suočava sa brojnim neizvesnostima, a rizici projekcije se ipak ocenjuju kao uravnoteženi.

Glavni rizici na međunarodnom planu uključuju neizvesnost globalnog rasta, produženo prisustvo bazne inflacije i dalje restriktivne mere monetarne politike vodećih centralnih banaka, dok su dodatni faktori rizika geopolitičke tenzije i cene energenata i sirovina.

Iz Vlade Srbije ističu da će Srbija nastaviti da jača svoje trgovinske i investicione odnose sa EU i drugim značajnim partnerima, unapređujući produktivnost u ključnim sektorima poput proizvodnje, informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) i energetike.

Ukazuje se da Srbija ima značajne rezerve za zaštitu od neizvesnosti, kao što su visoke devizne rezerve i depoziti javnog sektora, relativno nizak javni dug, održiva dinamika spoljnog i javnog duga, te dobro kapitalizovan i likvidan bankarski sistem, što predstavlja dobru rezervu u slučaju realizacije pojedinih negativnih rizika.

Kao veoma važno, ističe se to da je Srbija atraktivna destinacija za strana direktna ulaganja i da aranžman iz predostrožnosti sa Međunarodnim monetarnim fondom pruža dodatnu sigurnost kroz definisanje adekvatnih ekonomskih politika i strukturnih reformi u cilju bržeg privrednog rasta i jačanja otpornosti privrede.

Po okončanju trenutnog aranžmana, dogovoren je nastavak saradnje kroz Instrument za koordinaciju politika koji će biti nefinansijskog karaktera i koji će trajati naredne tri godine.

Novi aranžman je, ocenjuje se, jasan signal da je ekonomska politika u srednjem roku usmerena ka ubrzanom rastu, razvoju i modernizaciji, uz očuvanje makroekonomske stabilnosti.

Srbija je, naveli su iz Ministarstva finansija, otpočela 11. ciklus izrade Programa ekonomskih reformi (Economic Reform Programme - ERP) za period 2025-2027. godine. Kao prvi važan korak u procesu izrade ovog dokumenta, sastavljen je nacrt dokumenta koji predstavlja ključne mere za otklanjanje prepreka privrednom rastu, razvoju i zapošljavanju, kao i jačanju konkurentnosti privrede u narednom trogodišnjem periodu.

Preuzeto sa: www.rtv.rs

BANER 200 x 60 px
mesec dana
i PROFIL FIRME
godinu dana
9.000 din

pošaljite mail na: info@drvotehnika.info

Drvena industrija Srbije na jednom mestu

DRVOTEHNIKA.INFO
portal drvne industrije

Konferencija DRVO4.0 u Pečuju

Konferencija DRVO4.0, organizovana u okviru projekta podržanog od strane Interreg Danube Region Programme, održana je 4. februara 2025. godine u Pečuju, Mađarska. U projektu učestvuju kolege sa Šumarskog fakulteta u Beogradu kao članovi konzorcijuma, dok su predstavnici Privredne komore Srbije i kompanija iz drvne industrije Srbije deo zainteresovanih strana.

Na konferenciji je istaknuta neophodnost razvoja održive i inovativne drvne industrije, koja usklađuje najsavremenije tehnologije sa principima ekološke odgovornosti. Događaj DRVO4.0 okupio je preduzetnike, lidere industrije, akademsku zajednicu i kreatore politika, sve sa zajedničkim ciljem – ubrzanje inovacija i digitalne transformacije u sektoru drvne industrije.

Poseban akcenat stavljen je na predstavljanje virtuelnog pilot okruženja, u okviru kojeg su formirane tri dinamične ekipe – PE Zapad, PE Jug i PE Istok. Ove platforme omogućavaju interakciju svih zainteresovanih strana u projektu, sa ciljem podsticanja inovacija, transfera znanja, međusektorskih i pre-

kograničnih partnerstava, kao i bolje povezanosti industrije, akademije, donosilaca odluka i civilnog društva.

Konferencija je završena posetom fabrici orgulja u Pečuju – izuzetnom primeru kako se inovativne tehnologije mogu kombinovati sa tradicionalnim zanatstvom. Ova fabrika na jedinstven način ilustruje potencijale digitalne transformacije u drvnoj industriji.

DRVO4.0 je pokazao da je put ka Industriji 4.0 više od tehnologije – on je proces koji zahteva zajedništvo, saradnju i kontinuirano usavršavanje.

KAKO NAS BANKE PLJAČKAJU

Šest banaka u Srbiji 2024. godine ostvarilo profit od 1,1 milijardu evra

Šest najvećih banaka Srbiji ostvarilo je 2024. godine neto dobit od 1,1 milijarde evra, što je 30 odsto više nego u 2023. godini, piše sajt *Danasa*.

U obračun su uzeti samo podaci šest najvećih banaka, sa aktivom većom od pet milijardi evra, s obzirom da sve banke nisu objavile svoje finansijske izveštaje za prošlu godinu, prenela je *Beta*.

I prošle, kao i 2023. godine, najveći profit je ostvarila Raiffeisen bank. Ta austrijska banka je prošle godine profitirala, nakon plaćanja poreza, 249,2 miliona evra. U 2023. godini dobit joj je bila 182 miliona evra.

Druga po visini profita, kao i 2023. godine, bila je italijanska Banka Intesa sa 229 miliona evra, nakon skoro 180 miliona evra u 2023. godini.

Na trećem mestu po visini profita u prošloj godini našla se mađarska OTP banka, koja je nakon strategije rasta putem akvizicija stigla među najveće banke na srpskom tržištu. Ta banka je zaradila u neto iznosu 219 miliona evra, nakon 143 miliona u 2023. godini.

Četvrta po veličini profita prošle godine bila je italijanska Uncredit banka sa 200,6 miliona evra dobiti, nakon 157,7 miliona u 2023. godini. Na petom mestu je slovenačka NLB Komercijalna banka sa 141,6 miliona evra profita, što je za oko 13 miliona evra više nego prethodne godine.

Na kraju, među top šest banaka nalazi se i domaća AIK banka. Dobit te banke prošle godine iznosila je 82,2 miliona evra, što je povećanje sa skoro 70 miliona evra iz 2023. godine.

U vlasništvu AIK banke nalazi se i Eurobank Direktna koja je prošle godine zaradila 14,9 miliona evra, što je malo više nego prethodne godine. Ukupna neto dobit ove grupacije u prošloj godini bila je oko 97 miliona evra.

Kao i obično, najveći generator neto prihoda za banke i prošle godine bile su kamate. Neto prihodi od kamata šest najvećih banaka u prošloj godini iznosili su 1,64 milijardi evra. Oni su za 11 odsto veći nego prethodne godine.

Drugi generator prihoda za banke su naknade i provizije. Za ovih šest banaka one su porasle prošle godine za 16 odsto i dostigle nivo od 580 miliona evra. Mereno veličinom aktive, tih šest banaka kontroliše više od 60 odsto ukupnog bankarskog tržišta.

Najveća banka po tržišnom učešću prošle godine ostala je Intesa sa 8,8 milijardi evra, OTP banka je na drugom mestu sa 8,1 milijardu evra aktive, a treća i četvrta su Uncredit i Raiffeisen banka sa nešto više od 6,3 milijarde evra.

Peta po veličini je kombinovana AIK i Eurobank Direktna sa 6,5 milijardi evra, a na šestom mestu je NLB Komercijalna banka sa 5,5 milijardi evra.

Ukupna aktiva tih šest banaka prošle godine iznosila je skoro 42 milijarde evra.

ITALIJANI KUPILI 16% VIŠE NOVIH TEHNOLOGIJA

Pad u izvozu, ali i u uvozu mašina

Prema analizi udruženja Acimall, italijanska proizvodnja tehnologija za drvenu industriju je do kraja 2024. godine dosegla 2,43 milijardi evra, što je pad od 8,3% u odnosu na prethodnu godinu. Italijani ističu kako je istovremeno uvoz inostranih mašina u Italiju zabeležio veliki pad od čak 40,2%, odnosno sveo se na 180 miliona evra. Navedeni podaci potvrđuju važnost Italije kao jednog od ključnih evropskih i svetskih tržišta za drvenu tehnologiju, bilo za proizvodnju, odnosno za prodaju tehnologija. Acimall navodi kako uprkos izazovima, italijanski sektor proizvodnje drvnih tehnologija pokazuje otpornost i prilagodljivost, a nastavak programa podsticaja mogao bi osigurati dalju stabilizaciju tržišta.

Analiza poslednjeg tromesečja u prošloj godini pokazuje nastavak pada poslovanja, pri čemu su narudžbe smanjene za 9,4% u odnosu na 2023. godinu, dok inostrana potražnja beleži dodatni pad od 12,4%. Ipak, na domaćem tržištu zabeležen je rast potražnje od 16,1%, što predstavlja pozitivan znak za celi sektor. Sprovedena anketa među proizvođačima mašina potvrđuje kako su knjige narudžbi trenutno popunjene za razdoblje od tri meseca, dok su cene od početka godine porasle za 1,6%, s tim da 55% preduzeća očekuje stabilnost na domaćem tržištu, dok čak 65% ispitanih preduzeća predviđa nepromenjene uslove u inostranstvu u tekućoj godini. Očito je kako italijanski tehnološki podsticaji za industriju 5.0 počinju pokazivati prve rezultate upravo u industriji mašina i tehnologija za drvenu industriju, posebno kod proizvodnje i instaliranja velikih postrojenja. Direktor Acimalla, Dario Corbetta skladno tome ističe: – Ključni izazovi koji nam ostaju u sektoru odnose se na nedostatak radne snage, smenu generacija i na brojne geopolitičke napetosti koje značajno usporavaju poslove italijanskih preduzeća u izvozu.

Na svetskom tržištu mašina takođe se odvijaju različiti tržišni trendovi. U prvih devet meseci 2024. godine Kina je bila vodeće tržište mašina sa rastom od 7,2% (1,827 milijardi evra), dok Nemačko generalno tržište beleži blagi pad u prometu mašina i drvnih tehnologija. Sjedinjene Američke Države ostaju ključno odredište za italijansku drvenu tehnologiju, sa izvozom od 129 miliona evra, uprkos blagom padu od 3,6%. Izvoz u Francusku s druge strane beleži snažan rast od 22%, dok je italijanski izvoz u Nemačku ostao i dalje stabilan. Značajan rast izvoza i ohrabrujući trend ostvaren je upravo prema glavnom svetskom tržištu mašina – Kini, gde Italijani sa prometom od 45 miliona evra beleže ozbiljan rast od 18,8%, kao i u Turskoj 21,4%, gde su prodali mašine u vrednosti od 35 miliona evra.

Preuzeto sa: www.drvo-namjestaj.hr

Nastavljen pad proizvodnje u preradi drveta i proizvodnji nameštaja

U odnosu na 2022. godinu proizvodnja proizvoda od drveta je 2023. godine bila manja za 9,7%, **da bi 2024. pad bio nastavljen sa 2,6%**. Takođe je proizvodnja nameštaja sa padom od 5,8% u 2023. nastavila da pada i u 2024. za 1,9%.

Izvoz proizvoda od drveta je u 2023. u odnosu na prethodnu godinu bio manji za 11,5% da bi 2024. porastao za 2,5%, ali je u spoljno-trgovinskoj razmeni proizvodima od drveta, osim nameštaja, **u 2024. ostvaren deficit** od 16 miliona dolara. U odnosu na 2022. godinu proizvodnja nameštaja je 2023. godine bila manja za 5,8% a pad je nastavljen i u 2024. za 1,9%, ali je uvoz nameštaja od drveta 2024. povećan u odnosu na prethodnu godinu za 23,9% što navodi na zaključak da je značajno opala prodaja nameštaja na domaćem tržištu.

Spoljnotrgovinski bilans prerade drveta je negativan već petu godinu zaredom, a dominantan izvoz poluproizvoda od drveta i nisko učešće nameštaja izrađenog od masivnog drveta u ukupnom izvozu drvene industrije sve više upućuju na zaključak da, u segmentu masiva, srpska drvena industrija postaje industrija propuštenih šansi, tvrdi profesor dr Branko Glavonjić.

Izvoz oblovine je imao pad u prethodne tri godine što pokazuje da je odluka Vlade Srbije o zabrani izvoza oblovine, doneta pre više od tri godine, dala rezultate i bila u interesu domaće drvene industrije.

Podsećamo da je 2022. u odnosu na 2021. izvoz trupaca bio manji za 39,0%. Pad izvoza oblog drveta je nastavljen i u 2023. godini za 34,4%, ali je odluka Vlade verovatno olabavila, pa je **2024. godine izvoz trupaca u odnosu na prethodnu godinu dupliran** i dostigao je vrednost od 26,6 miliona dolara. Stručnjaci tvrde da TRUPAC prerađen u dasku duplira svoju vrednost, a da daljom finalizacijom, u domaćim fabrikama koje bi zaposlile hiljade ljudi, pa izvozom u vidu gotovog proizvoda visoke dodate vrednosti, početna vrednost TRUPCA se poveća i do sedam puta.

simpo

www.simpors.rs

Za generacije koje ostvaruju svoje snove

Veliki uspeh za „Dane drvene gradnje“, otvorena vrata kompanije SCM za 2025. godinu posvećena tehnologiji drvene građe

Od 13. do 15. marta u svom sedištu u Sinalungi (Sijena), kompanija SCM je predstavila svoje najnovije inovacije koje omogućavaju „pametnu“ obradu drveta.

U centru pažnje bio je novi CNC centar za obradu **oikos xs 650**, najnoviji u **oikos** asortimanu, sa svim svojim prednostima, uz istovremeno pružanje poboljšanih performansi, **veće produktivnosti i fleksibilnosti u obradi greda sa poprečnim presekom do 650x310 mm.**

Događaj je takođe stavio akcenat na **Maestro lab beam&wall**, softver kompanije SCM posvećen svim oblastima i oikos CNC centrima za obradu i razvijen u novoj CAD/CAM Maestro laboratoriji, u korist karakteristika mašine i iskustva rukovaoca.

Velika pažnja posvećena je digitalnim uslugama koje omogućavaju podaci, a naročito novoj verziji IoT platforme,

Maestro connect, aplikaciji za praćenje performansi i produktivnosti povezanih mašina.

Svečana inauguracija održana je u **modernizovanoj industrijskoj fabrici** tokom dana otvorenih vrata. Postojeća fabrika je sada ne samo 50% veća, već će imati dodatnih 3.000 m² proizvodnog prostora, ukupno **10.000 kvadratnih metara**. Ekspanzija za cilj ima povećanje proizvodnih kapaciteta i optimizaciju interne logistike, u cilju promovisanja konkurentnosti i tehnoloških inovacija. Manifestaciji „Dani drvene gradnje“ prisustvovali su i **istaknuti stručnjaci iz industrije**, kompanije kupci, partneri i institucije, svi oni koji rade sa kompanijom SCM. Obimni program prezentacija fokusirao se na ključne teme u sektoru kao što su digitalna transformacija u masivnom drvetu i budućnost drvene građe u Industriji 4.0, kao i na studije slučaja u vezi sa uspešnim projektima u različitim zemljama.

Stabilni prodajni trendovi uz geopolitičku nesigurnost

Svetsko tržište nameštaja iznosi 451 milijardu dolara. Prodajni trendovi su stabilni uz geopolitičku nesigurnost, a Kina je istovremeno vodeći proizvođač i izvoznik. Objavljen je novi izveštaj World Furniture Outlook-a za 2024. godinu koji je izradio italijanski institut CSIL, a dokument donosi detaljan pregled globalnog tržišta nameštaja, uključujući i ključne trendove, izazove i prilike za nadolazeću godinu.

Prema podacima iz izveštaja, globalna proizvodnja nameštaja u protekloj 2024. godini dostigla je vrednost od približno 451 milijardu evra, zadržavajući stabilnost u poređenju sa 2023. godinom. Međutim, neizvesnosti povezane sa globalnom geopolitičkom klimom i dalje imaju značajan uticaj na sektor proizvodnje nameštaja.

Evropa ostaje drugo najveće svetsko tržište nameštaja s ukupnom potrošnjom od oko 106 milijardi evra. Ipak, 2024. godina je donela brojne izazove za industriju, posebno u

Nemačkoj i Francuskoj, gde sektor trpi posledice naglog pada građevinskih aktivnosti i slabe potrošnje nameštaja. Istočnoevropske zemlje, poznate po brzom rastu proizvodnje, takođe se suočavaju sa nepovoljnim tržišnim uslovima, ponajviše zbog usporavanja nemačke privrede na koje izvozi većina evropskih proizvođača nameštaja. Uprkos opštim ograničenjima, Poljska i Španija pokazuju pozitivan rast, iako nešto sporiji u odnosu na pretkrizno razdoblje. Analitičari ističu da se sektor i dalje pokazuje otpornim i konkurentnim, a tržište karakterišu snažna unutrašnja povezanost i razvijena trgovačka mreža.

Na azijskom tržištu je prisutna snažna dominacija Kine, koja ostaje vodeći globalni proizvođač i najveći izvoznik nameštaja. S obzirom da je više od polovine svetske proizvodnje nameštaja u 2024. godini koncentrisano u azijsko-pacifičkoj regiji, očekuje se da će ova regija, uprkos ekonomskim i logističkim izazovima, zadržati svoju dominantnu ulogu i ubuduće.

Među najvećim svetskim uvoznicama nameštaja su Sjedinjene Američke Države, Nemačka, Francuska, Velika Britani-

ja i Kanada i ove države čine gotovo polovinu ukupnog globalnog uvoza nameštaja. Posledično, potrošački trendovi na tim tržištima ključni su za globalne tokove trgovine nameštajem.

Što se tiče unutar-regionalne trgovine, ona čini oko 60% globalne trgovine nameštajem. Trend dodatno raste usled novih protekcionističkih mera poput američke najave carina prema Kini, međutim, eskalacija geopolitičkih napetosti i nesigurnosti u ekonomskoj politici predstavlja najveće potencijalne rizike za budući razvoj tržišta.

Prema prognozama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF), globalni BDP će uprkos ograničenjima rasti po stopi od 3,2% u 2024. i 2025. godini, dok će se 2026. rast povećati na 3,3%.

Očekuje se kako će privrede u razvoju rasti brže od naprednih ekonomija, koje će dodatno usporavati svoje aktivnosti, što će se odraziti i na tržište proizvoda za stanovanje. U tom kontekstu, globalna potrošnja nameštaja trebala bi realno porasti za 1,4% tokom 2025. godine, ali uz brojne negativne rizike koji bi ipak u konačnici realno mogle uticati na stabilnost sektora, stoji u izveštaju World Furniture Outlook 2024.

Preuzeto sa: www.drvo-namještaj.hr

TRAMP NAJAVIO NOVE CARINE

Nove carine od 25 odsto na uvoz drvene građe i proizvoda od drveta

Predsednik SAD Donald Tramp, najavio je krajem februara da će u narednih mesec dana ili ranije uvesti nove carine od 25 odsto na uvoz drvene građe i proizvoda od drveta, nakon što je prethodno rekao da planira da uvede carine na uvoz automobila, poluprovodnika i farmaceutskih proizvoda.

Donald Tramp je rekao novinarima u predsedničkom avionu da planira da carine od 25 odsto na uvoz drvene građe i proizvoda od drveta stupe na snagu oko 2. aprila kada očekuje i uvođenje carina na uvoz automobila u približno istom iznosu, preneo je Rojters.

Istakao je da će SAD od carina ostvariti velike prihode, ali je i ponudio odlaganje uvođenja carina ukoliko bi druge zemlje smanjile ili ukinule sopstvene namete na uvoz američke robe.

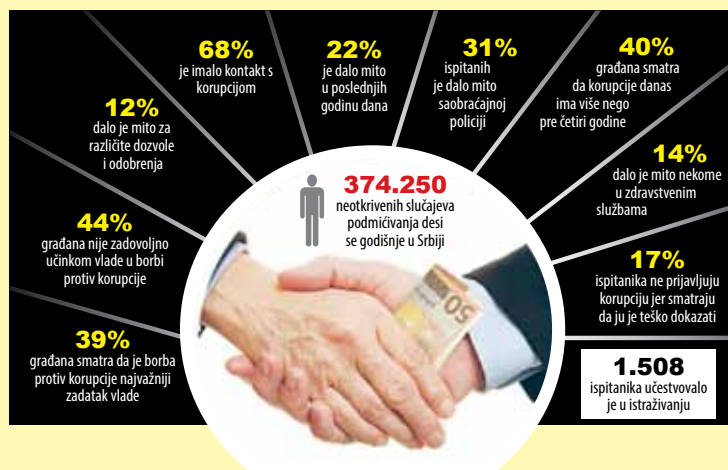
Tramp je rekao da takođe namerava da uvede slične carine na uvoz poluprovodnika i farmaceutskih proizvoda koje bi takođe u početku iznosile 25 odsto ili više, da bi se zatim znatno povećale tokom godine.

Tramp je uveo dodatne carine od 10 odsto na uvoz svih proizvoda iz Kine zbog toga što, kako je naveo, Peking nije uspeo da zaustavi trgovinu fentanilom.

Takođe je objavio, a zatim odložio na mesec dana carine od 25 odsto na uvoz robe iz Meksika, kao i na uvoz iz Kanade, osim na energente, piše Blic Biznis.

Tramp je sredinom februara rekao da planira uvođenje recipročnih carina za sve zemlje koje imaju carine na američku robu ili su postavile necarinske barijere za ograničavanje pristupa SAD njihovim tržištima.

Izvor: Bizportal.rs

Istraživanje korupcija u Srbiji

U Srbiji se godišnje dogodi najmanje 374.000 neotkrivenih slučajeva podmičivanja, a manje od jedan odsto krivičnih dela korupcije bude prijavljeno.

To su pokazali rezultati istraživanja Globalnog barometra korupcije, pre izvesnog vremena, koje je sprovedla organizacija *Transparensi internešenel* (TI). Podaci su prikupljeni u okviru šireg istraživanja koje je finansirala Evropska banka za obnovu i razvoj, a u njemu je učestvovalo 1.508 ispitanika.

Istraživanje je bilo fokusirano na osam sektora – saobraćajnu policiju, javno zdravstvo, obrazovni sistem, sudovi, javne službe koje izdaju službene isprave, službe nadležne za naknade za nezaposlene i druge naknade u okviru socijalnog osiguranja.

Trampova administracija naređuje povećanje američke proizvodnje drveta

Američki predsednik Donald Tramp, izdao je izvršnu naredbu koja ima za cilj dramatično povećanje domaće proizvodnje drveta, smanjenjem federalnih propisa i ubrzanjem procesa odobravanja. Naredbom, potpisanom 1. marta, nalaže se više saveznih agencija da preduzmu hitne mere za povećanje snabdevanja drvnom građom, papirom i bioenergetskim proizvodima, navodeći nacionalnu ekonomsku bezbednost i prevenciju požara kao ključne prioritete.

Naredba nalaže ministarstvima unutrašnjih poslova i poljoprivrede da izdaju nove smernice u roku od 30 dana kako bi se ubrzala seča drveta na saveznom zemljištima kojima upravljaju

Rezultati su pokazali da je ukupno 68 odsto ispitanika imalo kontakt sa nekom od posmatranih institucija, a od tog broja 22 odsto njih ili članova njihovog domaćinstva je dalo mito makar jednom u poslednjih godinu dana. Kada se ovi procenti prenesu na ukupan broj domaćinstava u Srbiji, dolazi se do minimalnog broja od 374.205 slučajeva sitne korupcije na godišnjem nivou, dok je stvarni broj koruptivnih radnji verovatno značajno veći.

Na konferenciji za novinare na kojoj je predstavljeno istraživanje, programski direktor TS Nemanja Nenadić rekao je da se u tom istraživanju meri stvarno iskustvo koliko ljudi podmićuju i da je istraživanje obuhvatilo podatke o mitu koji je realizovan.

Glavni problem je, kaže, što sitna korupcija ne bude otkrivena, a mere koje su državni organi primenjivali, za sada još nisu imale efekta. On je naveo da ceo javni sektor nije obuhvaćen istraživanjem.

Najviše slučajeva podmićivanja je registrovano u odnosu na saobraćajnu policiju i zdravstvene službe.

Građani, pokazuje istraživanje, smatraju da je borba protiv korupcije bitnija nego što to čine političari na vlasti. Oni svrstavaju borbu protiv korupcije među tri najvažnija zadatka za Vladu. Na prvom mestu je nezaposlenost (52 odsto), sledi ekonomija (50 odsto), pa korupcija (39 odsto), kriminal (38 odsto) i zdravstvo (25 odsto). Broj onih koji veruju da je korupcije manje nego ranije se prepolovio. To misli 26 odsto ispitanika, dok dve trećine građana smatra da napretka nema.

Istraživanje Transparentnosti Srbije bavilo se i pitanjem zašto ljudi ne prijavljuju slučajeve korupcije. Državni organi nisu uverili jednu trećinu građana u osnovnu stvar - da neće trpeti štetu ako prijave korupciju. Čak 24 odsto njih ne prijavljuje korupciju u strahu od posledica, a šest odsto se plaši da će time sebe označiti kao davaoca mita.

Blic.rs

ju Biro za upravljanje zemljištem (BLM) i Američka šumarska služba (USFS). Ovo uključuje racionalizaciju projekata upravljanja šumama u skladu sa Zakonom o ugroženim vrstama i predlaganje zakonskih mera za dalje ublažavanje ograničenja.

U roku od 90 dana, zvaničnici moraju da predoče predsedniku četvorogodišnji cilj godišnje prodaje drveta, koji se meri u milionima stopa daske. Pored toga, u roku od 180 dana, administracija će istražiti kategorička isključenja u skladu sa Zakonom o nacionalnoj politici zaštite životne sredine za ubranu proizvodnju drveta i smanjenje rizika od požara.

Naredba takođe poziva na eliminaciju nepotrebnih kašnjenja u federalnim procesima izdavanja dozvola i upućuje agencije da revidiraju ili ukinu propise koji nameću „neopravdane terete“ drvnjoj industriji. Kancelarija za ugrožene vrste ima zadatak da preispita politike koje bi mogle da ometaju operacije seče, sa izveštajem o potencijalnim regulatornim reformama.

Trampova direktiva predstavlja oštar pomak u federalnoj politici upravljanja zemljištem, dajući prioritet ekonomskom razvoju u odnosu na prethodnu zaštitu životne sredine. Dok pristalice tvrde da će to stvoriti nova radna mesta i smanjiti oslanjanje na drvo iz uvoza, kritičari upozoravaju da bi to moglo oslabiti napore za očuvanje i povećati rizik od krčenja šuma.

Kako agencije sprovode naredbu, njen uticaj na drvnju industriju, ekološke propise i upravljanje požarima će se pažljivo pratiti.

Preuzeto sa: fingerlakes1.com

Zbog slobodnog uvoza peleta srpski proizvođači će zatvoriti firme

Ukidanje zabrane uvoza peleta u Srbiju znači da svi domaći proizvođači mogu da zatvore firme jer cenama neće biti konkurentni peletu koji će stići na domaće tržište iz okolnih zemalja, rekao je početkom marta za *Betu* vlasnik najveće firme za proizvodnju peleta „Bioenergy point“ Zoran Drakulić.

„Možemo svi, koji proizvodimo pelet, koji je pravi zeleni energent, da zatvorimo firme. Ovo je katastrofa, faktički dozvoljena je nelojalna konkurencija“, rekao je Drakulić, komentarišući odluku Vlade Srbije da ukine zabranu uvoza tog energenta.

Vlada Srbije je u aprilu prošle godine odlučila da privremeno zabrani uvoz peleta, na inicijativu Ministarstva energetike, odluka je stupila na snagu 13. aprila sa periodom važenja od 90 dana, a na isti period zabrana je produžena u julu, oktobru i decembru i ukinuta je 4. marta ove godine, mesec dana pre isteka roka važenja.

Drakulić je rekao da proizvođači peleta ne mogu da se takmiče sa proizvođačima peleta u Hrvatskoj koji dobijaju besplatno drvo, kao ni sa proizvođačima u Crnoj Gori koji ga kupuju po nižim cenama.

I u Bosni i Hercegovini je, prema njegovim rečima, drvo jeftinije, u drvnjoj industriji te zemlje ima dosta otpadnog drveta, a cena struje je upola niža i proizvođači u Srbiji ne mogu da se takmiče sa proizvodnjom u takvim uslovima.

Izvor: *Biznis.rs*

Kineska carina obustavlja uvoz trupaca iz SAD

Kineske carinske vlasti obustavile su uvoz američkih trupaca, navodeći zabrinutost zbog najezde štetočina. Prema njihovim zvaničnicima, nedavne inspekcije su u isporukama trupaca otkrile strižibube i potkornjake, što je

Švedska gradi najveći drveni grad na svetu

Najveći drveni grad na svetu će imati 2.000 domova i 7.000 kancelarija. Projekat će postati međunarodni izlog za održivi urbani razvoj sa planiranom izgradnjom i nove srednje škole.

Izgradnja Stockholm Wood City, koja je počela u oktobru prošle godine, trebalo bi da obezbedi 2.000 novih domova do 2027. godine, a za sada izgradnja ide ispred roka.

Švedska kompanija za održivi, urbani razvoj, Atrium Ljungberg, koja stoji iza projekta, očekuje da će isporučiti jedinstven urbani razvoj koji će pokazati održivi dizajn pogodan za život.

Projekat ima za cilj da pokaže kako gradovi mogu spojiti prirodu i održivost. U intervjuu za Time Magazine, Hakan Hillengren, direktor poslovnog razvoja Atrijuma Ljungberga, naglašava koncept, rekavši: „Možemo ispričati priču o tome kako izgraditi grad pogodan za život, kako dodati prirodu u grad i izgraditi nešto održivo“.

Veličina i obim projekta naveli su Hillengrena da ga nazove međunarodnom izlogom. Cilj je da se izgradi najveći na svetu, mešoviti drveni kvart, sa stanovima, kancelarijskim prostorima i obrazovnim objektima.

Za izgradnju zgrada u Stockholm drvenom gradu će se koristiti unakrsno laminirano drvo, materijal koji se lako može nabaviti iz ogromnih šuma u Skandinaviji. Oko 70% Švedske

pokriveno je šumama, drvo je održiv izbor. Švedska je takođe bila prva država koja je 1903. godine naložila pošumljavanje, što je dovelo do kontinuiranog snabdevanja drvom. „Nemamo problem da će nam ponestati drveta“, kaže Hillengren. „Sada zapravo imamo više šume nego što smo imali pre 100 godina jer ponovo sadimo.“

Dok je projektovano drvo 10% skuplje od čelika ili betona, Atrium Ljungberg smatra da je isplativo na druge načine. Hillengren objašnjava da prethodno sastavljeni drveni građevinski delovi smanjuju troškove rada, jer ne zahtevaju mešanje ili sušenje kao beton. „Gradnja se odvija mnogo brže nego kada gradimo sa normalnim betonom, možemo smanjiti vreme projekta“, kaže on. Ovo ne samo da štedi novac, već i omogućava stanaarima da se ranije usele.

Stockholm Wood City dobro napreduje, sa po jednim novim spratom koji se dodaje svake nedelje, projekat raste brže nego što se očekivalo. Projekat će ponuditi 7.000 novih radnih mesta i 2.000 domova do 2027. Cilj je da se stvori urbani razvoj koji daje prioritet ljudskom blagostanju kroz održivost. Anica Anas, izvršna direktorka Atrium Ljungberg, kaže: „Želimo da predvodimo sledeću generaciju projekata urbanog razvoja, stavljajući ljudsko blagostanje u centar“.

Izvor: Interestingengineering.com

podstaklo mere za zaštitu kineskog poljoprivrednog i šumarskog sektora.

Ovaj razvoj događaja prati trgovinske akcije SAD, uključujući direktivu predsednika Donalda Trampa od 1. marta da istraži uvoznju građu. Pored toga, izveštaji pokazuju da američka administracija razmatra tarifu od 25% na međunarodno drvo i proizvode od drveta. Suspenzija je najavljena samo dan nakon što su SAD uvele Kini dodatnih 10% uvozne takse.

Izvor: Globalwood.org

Međunarodni dan šuma

Svetski dan šuma se obeležava 21. marta, od 1971. godine, kada je Generalna skupština Evropske poljoprivredne konfederacije donela odluku da taj dan bude posvećen šumama. Generalna skupština Ujedinjenih nacija, 2012. godine, **proglasila je 21. mart Međunarodnim danom šuma**. Cilj je podizanje svesti o važnosti očuvanja šuma za budućnost naše planete, a ove godine poseban akcenat je stavljen na njihov značaj u obezbeđivanju hrane.

Ove godine, tema Međunarodnog dana šuma je **Šume i hrana**, jer više od pet milijardi ljudi koristi šumske proizvode za ishranu, medicinske potrebe i sredstva za život.

PRODAJEM SUŠARU ZA DRVO

EBAC LD3000 USA

Uvežena iz Amerike, kapaciteta od 15 do 20 m³ drveta u kontejneru, prenosna, 220 v – 1.500 w.

Dimenzija: 5,5 x 2,4 x 2,4 metara.

Nova kondenzaciona, automatska elektronika.

Ekonomična za manje prerađivače drveta,
proizvođače nameštaja
i predmeta od drveta.

Brz turnus sušenja za sve vrste drveta!

Prvi vlasnik.

Kontakt: 063 7780 440, Novi Sad

Šumski ekosistemi su bogat izvor orašastih plodova, voća, semenki, korenja, listova, meda, divljači i insekata, obezbeđujući ključne hranljive materije. Divljač je važan izvor proteina za autohtone narode i ruralne zajednice, naročito u tropskim oblastima. Više od 3.200 vrsta divljih životinja koristi se za ishranu.

Osim hrane, šume su neophodan izvor energije, jer obezbeđuju drvo za grejanje, kuvanje i pečenje. Uobičajeni je izvor energije za kuvanje u ruralnim domaćinstvima, a omogućava pripremu hrane za skoro dve milijarde ljudi.

Šume doprinose poljoprivredi time što obezbeđuju staništa za oprašivače, pomažu u očuvanju zdravlja zemljišta, zadržavaju vodu, pružaju hranu i hladovinu za stoku, regulišu temperaturu i deluju kao prirodne barijere protiv vetra za useve.

Takođe su izuzetno bitne za sigurnost snabdevanja hranom i diverzifikuju osnovne izvore prihoda kada propadnu prinosi ili tokom oružanih sukoba, održavajući zajednice u životu kada su uobičajeni izvori hrane nedostupni. U kriznim situacijama, šume postaju ekonomski i prehrambeni oslonac, obezbeđujući do 20 odsto porodičnog prihoda u ruralnim područjima.

Šumska slivna područja obezbeđuju svežu vodu za više od 85 odsto najvećih svetskih gradova.

Šume nisu samo izvor hrane i energije, već i ključni faktor u borbi protiv klimatskih promena. One apsorbuju ugljen-dioksid, proizvode kiseonik i čuvaju prirodne resurse. Njihova zaštita i održivo upravljanje nužni su za dobrobit planete i budućih generacija.

Iako veoma važni, ovi ekosistemi su u opasnosti. Nažalost, krčenje i degradacija širom sveta ugrožavaju njihov opstanak. Godišnje 10 miliona hektara šume nestane zbog krčenja, dok približno 70 miliona hektara bude pogođeno požarima, pokazuju podaci Organizacije Ujedinjenih nacija za hranu i poljoprivredu (FAO).

Ujedinjene nacije pozivaju zemlje da preduzmu mere na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou kako bi zaštitile i obnovile šume. Organizacija aktivnosti poput sadnje drveća, umetničkih izložbi, foto-konkursa ili edukativnih kampanja jača svest o važnosti šuma. Pojedinci takođe mogu doprineti, kroz jednostavne korake poput reciklaže, smanjenja potrošnje papira i plastike, te sadnjom biljaka i drveća u svojim zajednicama.

simpo
Nameštaj sa dušom
www.simpors.rs

prerada drveta
MOCA d.o.o.
37222 Jablanica - Kruševac
037/ 658 222, 658 223, 658 224
e-mail: dragan.moca@gmail.com
www.moca.rs

GAJ
Inženjering i projektiranje
Jednom klijent, uvek PARTNER.
Proizvodnja nameštaja
Opremanje enterijera
Projektovanje
Izvođenje građevinsko-zanatskih radova
Cara Dušana 266, 11080 Zemun
+381 11 316-21-29
gajinzenjering.rs

ZLATIC
Telefon: +381 36 311 087; 312 103
E-mail: office@zlati.rs, proizvodnja@zlati.rs
Proizvodnja - Konarevo, 36340 Kraljevo
Telefon: +381 36 821 984; 824 700

RADOVIĆ
ENTERIJER
www.radovic-enterijer.com
Vinikova bb - 31210 Prnjavor - BiH
tel: +381 33 124 181
tel/fax: +381 31 724 140
office@radovic-enterijer.com
TOPLINA PUNOG DRVETA

agroflora
Kozarska Dubica
PREDUZEĆE ZA PRERADU DRVETA
tel: +387 52 428 530 fax: +387 52 430 884
+387 52 428 531 mob: +387 65 525 089
agroflorakd@yahoo.com
www.agroflora.com

OSTERMANN
Eksperti za kantovanje
Mirijeovski Bulevar 18 b, 11060 BEOGRAD
00 381 11 2994 779
prodaja.rs@ostermann.eu
www.ostermann.eu

Intergaga
Joze Šćurle 13g
11080 Zemun
telefon: 011/7129 072
011/7129 354
011/7129 467
www.intergaga.co.rs
e-mail: intergaga.belgrade@gmail.com
Zastupnik turske firme za boje i lakove GENC KAYALAR KIMYA **Kayalar**

blum
Image of a Blum handle.

blazeks
+381 (0)34 370 320 Kragujevac
+381 (0)60 034 7999 Milentija Popovića 8
office@blazeks.rs blazeks.rs
Proizvodnja nameštaja i opremanje enterijera:
poslovni prostori dvorane i bioskopi
hoteli i apartmani stambeni objekti

novi drveni kombinat
FSC 100%
CE
Sremska Mitrovića
+381 22 621 672
office@novidrvnikombinat.rs www.novidrvnikombinat.rs
Petoslojna panelploča 40 mm
Troslojna panelploča 25 do 30 mm
Topolova šperploča 3,8 do 35 mm
Topolove oblice 1,4 do 2,4 m

KUBIS TRGOVINA DRVETOM
Nake Spasić 10a
11000 Beograd
tel: 011 4087 680
mob: 065 212 2522
kubis@kubisdoo.rs
kubis@eunet.rs
www.kubisdoo.rs

ALFATERM
Njegoševa 6
32103 Čačak
radojica@alfaterm.rs
Specijalizovano preduzeće za termotehničke uređaje i postrojenja površinske zaštite
Tel: +381 32 320 645
Mob: +381 63 604 067
+381 64 40 40 750
Fax: +381 32 226 222
www.alfaterm.rs
www.graco.rs

DOO MINESAL
Pančevo
Nadelska 15
+381 63 256 360
+381 13 373 488
office@minesal.rs
www.minesal.rs
• Transport
• Proizvodnja paleta
• Proizvodnja drvene ambalaže

AGACIJA
PUNOSTRA
Pločasti Materijali
Nameštaj Po Meri
Okov Za Nameštaj
Više od 20 godina sa vama
SVE ZA VAŠ ENTERIJER

KLASIČAN PARKET, BRODSKI POD I LAMINAT
ugradnja po sistemu „ključ u ruke“
Porodična tradicija za Vaš siguran korak
NESTA
PARKETI
Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com, nesta.laminati@yahoo.com
www.nestaparketi.co.rs

MAJOR
MAJOR ENTERIJER DOO,
Bulevar mladih 2,
11250 Železnik
Tel/fax: 011/2580 266
major.enterijer@major.rs
prodaja@major.rs
www.major.rs
Opremanje enterijera, poslovnih prostora, ugostiteljskih i privatnih objekata

MAŠINE I ALATI ZA OBRADU DRVETA

tel. + 387 53 287 161 ■ + 387 65 745 711
zoran@hezomasine.com
www.hezomasine.com

promet · proizvodnja · kooperacija · usluge

32250 IVANJICA · V. Marinkovića 29
Tel. 032/ 660-195 · 660-196

PREDSTAVNIŠTVO I SKLADIŠTE BEOGRAD
Partizanska 205 (Dobanovska petlja) · tel. 011/84-08-611

Srbislav Vlajić, direktor

LSS DOO BEOGRAD
Vojnički put 20
22330 Nova Pazova
mob: + 381 63 516 519
srba.vlajic@levante.rs

Regionalni lider
u opremanju enterijera

www.enterijer-jankovic.co.rs

PELET BUKOVICA HEZANA DRVICA

- +381 32 5452 071
- +381 32 5452 070
- 22250 Pribe, Ivanjica, Biševci
- info@pelet.org
- www.crownforest.rs

www.crownforest.rs

prerada drveta i proizvodnja parketa

Beograd, Jurija Gagarina 20z
Tel/fax: 011 3443 647, E-mail: info@can-impex.com
www.can-impex.com

15232 Varna – Šabac
Jovan Milidragović

+381 15 284 369
+381 63 83 222 09
podvialbero@gmail.com

- duga i kratka okrajčena rezana građa
- elementi 50x50 i 38x50 mm dužine do 1.000 mm
- četvrtace
- friza

Distribucija i prodaja drvenih konstrukcija:
KVH, LLD i LKV

Mokranjeva 16 (Ugrinovačka 270p) Dobanovci
+381 11 7848 090
+381 63 29 00 52
www.lkvcentar.com

PRERADA PLOČASTIH MATERIJALA

KUMRIĆ PLUS
Barička reka 112, BARIĆ
065 870 2271
kumricplus@gmail.com www.kumricenterijer.rs

Proizvodnja nameštaja i delova nameštaja za svetski brend IKEA Švedska

Standard Furniture Serbia
Botvoja Velimirovića bti, Čuprija
00 381 35 88 70 710
office@standard-serbia.com
www.standard-serbia.com

Drvoprodukt Kocić

- kvalitet na prvom mestu -

Strojkovce · Leskovac
tel: 016/ 795 555 · 063/ 411 293
www.drvoproduktkocić.com
e-mail: drvoproduktkocić@gmail.com

PROIZVODNJA KREVETA OD MASIVNOG DRVETA

С.З.Р. ЈУНИОР ИНЖЕЊЕРИНГ

СУШЕЊЕ И ПРОДАЈА РЕЗАНЕ ГРАЂЕ
ПРОИЗВОЂА ЛЕПЉЕНИХ ЕЛЕМЕНАТА ОД ДРВЕТА
ПРОИЗВОЂА НАМЕШТАЈА

Србољуб Никодијевић
директор, прерада дрвета

Д.С.Лазаревића 143
35213 Деспотовац
juniorsrba@live.com

TOPWOOD

11000 Beograd, Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: 328-2192
www.topwood.rs
e-mail: office@topwood.rs

MIB

Београдска Палата
Српске Слоге bb
73220 Rogatica

Naši proizvodi:

- pelet
- rezana građa
- lamperija
- brodski pod
- sječka (biomasa)

Sertifikacija prema FSC i PEFC standardima

Bureau Veritas doo Beograd
Baja Pivljanina 39
11040 Begrade, Serbia
jovan.bahic@bureauveritas.com
office@bureauveritas.rs

+381 11 614 9312
+381 11 614 9313
+381 60 557 8352
www.bureauveritas.rs
www.bureauveritas.com

PROIZVODNJA I PRODAJA TRACNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTRENJE

PETERVARI

24430 ADA, Obiličeva 20
tel. 024 85 20 66
fax: 024 85 12 92
mob. 063 776 47 17

www.petervari.rs

Proizvodnja ukrasnog bilja,
četinara, lišćara i žbunja

office@rasadnikomorikabg.com 063/825-1838

PIRAMIDA DOO

Palanka 78
Sremska Mitrovica
00 381 22 639 205 · 00 381 22 611 081
kancelarija@piramidasm.rs
www.piramidasm.rs

11080 Zemun
Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316-42-51
316-16-29
219-76-32
219-86-25
estia.beograd@gmail.com
estia@eunet.co.rs, www.estia.co.rs

**bukove masivne ploče
bukove četvrtače,
bukova građa i parket**

RANDELLOVIĆ

Strojkovce, 16203 Vučje, Leskovac
tel. +381 (16) 794 407 · fax. +381 (16) 794 406
e-mail: info@randjelovic.co.rs · www.randjelovic.co.rs

NIGOS

ELEKTRONIK - NIŠ

18000 Niš, Borislava Nikolića Serjože 12
Tel/fax: +381 18/211212, 217468, 217469
Cell/Viber/Skype/WhatsApp: +381 63/647073
e-mail: office@nigos.rs
www.nigossusare.rs, www.nigos.rs

Alan Lisica, direktor

BH Service d.o.o. Vitez
Poslovni centar 96-2, 72250 Vitez
Bosna i Hercegovina
mob: + 387 63 771-356
tel/fax: +387 30 712-912
e-mail: alan.lisica@bhservice.ba

DOO DEPROM

HAN PIJESAK

REZANA GRAĐA

tel: + 387 (0) 57/557-356

mob. + 387 (0) 65/581-214

**Sistemska rešenja za obradu
pločastih materijala**

Alen Bešo

regionalni menadžer prodaje
za BiH, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju

Mob. + 43 (0) 3142 21751-288

alen.beso@holzher.com

VIŠE
OD 50
GODINA
SA VAMA

STRUGARA UROŠ d.o.o.

Ulica Žikina 41, Radinac, Smederevo
telefon: 026/701-156, faks: 026/701-471
e-mail: strugarauros@sohosistem.net

DUGA pellet d.o.o.

- DRVENI PELET
- REZANA GRAĐA
- LEPLJENI ELEMENTI

71350 Sokolac, Bjelosavljevići bb, BiH
tel/fax: 00 387 57 448 432
e-mail: duga.sokolac@gmail.com

Prodajni i obradni centar:

JAF d.o.o. Nova Pazova,
Vojački put bb
+381 22 328 125

JAF Showroom,
GTC Green Heart,
Milutina Milankovića 11b
Novi Beograd, +381 60 055 1376

Filijala Niš, Stevana Sindelića 81
(Čamurlijski put bb)
+381 18 415 00 17
info@jaf.rs · www.jaf.rs

TOP TECH

BIESSE

TOP TECH WOODWORKING d.o.o.
Kneza Miloša 25 · 11000 Beograd · Republika Srbija
tel. +381 11 3065 614 · fax. +381 11 3065 616
e-mail: office@toptech.rs
BIESSE S.p.A.
Via della Meccanica, 16 · 61122 Pesaro · Italy
tel. +39 0721 439100
e-mail: biesse.marketing@biesse.com
www.biesse.com

dedina

Vodeći
prerađivač
bagremovog
drveta
u finalne
proizvode

DEDINA PZ
Polje bb
Derventa, BiH
00 387 (65) 005 050
info@dedinapz.com
www.dedinapz.com

ZVEMIL

Proizvodnja otpresaka od bukovog
i topolovog blind furnira

Telefon: +381 31 861 551, +381 64 64 55 328
E-mail: info@zvemil.com, Website: www.zvemil.com
Adresa: 31250 Bajina Bašta, Kralja Dragutina 9
Proizvodnja: Dragoljuba Bešlića Šabana 1

TESTERE, ALATI
I MAŠINE ZA
OBRADU DRVETA

AKE-Djanter d.o.o.
24300 BAČKA TOPLA
Senčanski put 32
tel: 024/715-849, 063/513-192
ake@ake-djanter.com
www.ake-djanter.com

**BORŽUNO
SOKOLAC**

- rezana građa • lepljeni elementi
(friza, ploče, troslojnice)
- brodski pod • lamperija

tel: 00 387 57 401-272; mob: 00 387 65 529-809
e-mail: borzuno1@yahoo.com

SCM ADRIA

scmadria@scmgroup.com
Tel.: +386 1 320 17 40

SCM ADRIA - servis

service.adria@scmgroup.com
Tel.: +386 1 320 17 41

scmwood.com

- Mašine i alati za preradu drveta
- Ventilacija i transport piljevine

FILOS Čačak - Prijedor, info@filos.rs
Telefon: 032/883-020; 032/883-580
http://www.filos.rs

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG
NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

marketing • distribution • support

Velvet

Velvet doo · Vrbnička 1b · BEOGRAD
tel/fax: +381 11 351 43 93 · 359 31 35 · 305 68 29
e-mail: office@velvet.co.rs

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVC I 22427, Kraiška 14
tel: 022 455 848, mob. 063 528 940

DRVO
tehnika nameštaj

www.drvotehnika.com
www.drvotehnika.info

Zastupnik grupacije WEINIG
za Srbiju i za Crnu Goru

MW GROUP SCG DOO
Čupičeva 3/1, 37000 Kruševac, RS
Tel: +381 37 445 070, 445 075, 445 077
Mob: +381 69 30 11 983
e-mail: mwgroupscg@mts.rs, www.mwgroup.rs

AUTOMATSKA LINIJA za dužinsko spajanje elemenata FL18

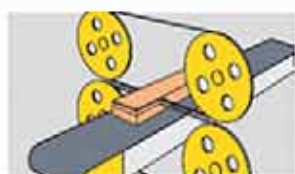
Potpuno automatsko dužinsko spajanje elemenata do dužine 6.200 mm. Izrada horizontalnog i vertikalnog spoja. Kapacitet stroja (poprečno 350 x 40 x 40 mm) i 80 % efektivnog rada u 1 izmeni (7,5 sati) je 12m³ u izmeni.

MADE IN TAIWAN

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

scm group morbidelli stefani gabbiani minimax mahros

ORMA
MACCHINE

REIGNMAC

HOLYTEK
Maximize Your Creativity for Woodworking

ACword

centauro

KOGN Technology

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

Ekskluzivno zastupništvo i servis:

Lestroj d.o.o. (Lestroj) Industrijska zona, Trzin, Slovenija

tel: +386 (0)1 561 05 30, +386 (0)1 561 05 36, info@lestroj.si

www.lestroj.si

ARTech

Okov za prozore
100% Made in Italy

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

www.agb.it

ARTech je novi AGB sistem okova za okretno nagibne prozore.

ARTech je projektovan po principu modularne logike koja omogućava multifunkcionalnost elemenata, dok proces ugradnje okova dobija na fleksibilnosti, sa daleko manjim zalihama okova na lageru.

ARTech, u skladu sa njegovim imenom, ističe dizajnerska i inovativna tehnička rešenja.

ARTech je plod kreativnosti i iskustva, italijanske proizvodne firme sa učešćem od 100%.

Biesse
Machinery

Wood

Majstori za drvo

Dizajniramo i proizvodimo integrisane linije i mašine za obradu drveta koje pojednostavljaju proizvodne procese u industriji izrade nameštaja i vrata/prozora.

Saznajte više o
našim proizvodima

biesse.com

- SOBNA VRATA - ULAZNA VRATA -

30 GODINA
SA VAMA

SVE
UD DRVETA

 mvtepsic
 mvtepsic.com
 www.mvtepsic.com

MV TEPŠIĆ